

*Dominici Masgerij de pontone
et plurimorum medicinarum
libri iij. Tiguri 8/1584.*

GVLIELMI
RONDELETII
DOCTORIS MEDICI ET
MEDICINAE IN SCHOLA MON-
SPELIENSI PROFESSORIS
REGII ET CANCEL-
Larii

*De Ponderibus: siue de iusta quantitate & pro-
portione Medicamentorum* LIBER.

ANTVERPIAE,
Ex officina Christophori Plantini
sub Circino aureo.
1561.
CVM PRIVILEGIO.

Summa priuilegij.

Cutum est diplomate Regio,ne quis Gu-
lielmi Rondeletij Doctoris Medici
& medicinæ in Schola Monspeliensi
Professoris Regij & Cancellarij, De Ponde-
ribus siue de Iusta quantitate & Proportione
Medicamentorum Librum, in hisce sue Ma-
iestatis ditionibus præter Christophorum Planti-
num villo modo proximo quadriennio imprimat, vel
alibi impressum importet, aut venum exponat sub
gravi multa, vt latius habet Priuilegium. Datum
Bruxellis. An. M. D. LXI.

Boudewijns.

DOCTISSIMO REVEREN-
DISSIMO QVE IN CHRISTO PA-
TRI AC DOMINO D. GVLIEL-
MO PELLISERIO, EPISCO-
PO MONSPELIENSI,
GVLIELMVS RON-
DELETIVS.

VI primùm medicinam facitare, & docere cœpi, tantus in me fuit Dei Optimi Maximi fauor, & beneficentia, vt concursus me ad priuatas morborum curationes conuocantium, & frequentia doctorum inuenum, publicas prelectiones in scholis, & domi à me audientium, mihi certo iudicandi argumento fuerit, me ab ultimo mecum idem profitentium ordine, ea facere non esse aggressum, Quod ita iuuenes animos, alioqui non prorsus imparatos, ita incendit: vt ab eo tempore mihi proposuissem conari, eorum quæ supersites, & presentes probarent, iudicium & utilitatem ad posteros producere: & vt artis meæ vllam partem non spreuerã vnquam, sed meam pro virili effeceram: sic in qualibet, vbi opera mea desideraretur, eam nauare certum fui. Cùm autem prima sese offerret mihi ea pars, quæ naturam corporis humani docet, exagitanda: vidi id ab antiquis tam negligenter factum, vt quantum ad anatomen pertinet, me primùm fuisse in hac Academia existimem, qui myotomen diligenter peruestigari & exaltè. Quod dum faciebam, librum, qui autopsiæ responderet, euulgare necessarium duxi illico. Fecissemq; nî Vessalius, nunquam in ea parte satis laudandus, desiderium meum aliquantum explensset: non ita tamen, quin etiam multum superesset spei

A 2 meam

meam in ea methodum non fore gregariam. Quantum autem ad facultates, & earum originem, mihi si non ubique satisfecerunt, ita tamen, ut satis ducerem, si quo in placito eorum doctrinam improbarem, alijs in partibus tractandis, id attingere. Secundum hanc, ea quae corpora sana spectat, de alimentorum ratione aliquid scribere necessarium significauit. Et potissimum de id genus alimentis, quae sparsim tantum, & minus accuratè à maioribus, literarum monumentis tradita, mihi autem ob maris vicinitatem, magis commoda & cognita facilliora sunt visa. Et inde nata est mea de piscibus elucubratio. Sed tam à nostri maris vicinitate, curta commoditas secuta est: ut fuerim coactus, etiam si integrè pertractationem penes me non esse scirem, saltem ut accuratiorẽ quantum possem præstarem, maris occidui singulos portus, & celebriora piscatoribus loca, cum impensa vix mihi ferenda, si mihi mea ars vaticum non fuisset, perlustrare. Sed, bone Deus, quã in me secus factum fuerit! quam eo versu vulgari fertur, qui dimidium facti eum qui bene cepit habere pollicetur? Quem enim reliquorum meorum librorum, quos souebam interea, quasi antecursorem miseram! Is ad me lacer redijt, nuncians se tanquam ouem à stercoreatione, & bouem ab aratro ad lanienam pertractum fuisse ab ijs, qui meliores suos agros ipsius ope, imo munitiora, & iuuuora, vel nullis impendijs, non dicam stipendijs sua loca effecissent. Et cum mihi semper animus fuisset communicandi lubentissimè, quorum me Deus primùm constituisset possessorem, castigandique, si qua inter legendum, disputandum, docendum, minus bene, vel etiam falsò à maioribus, vel neotericis scripta, vel male à librarijs transcripta percepissem: id quod erat à sinceritate, & animi, non possum dicere, nisi candore orum, gloria inani, virtutis Philodototatos quidam, quem ἐν κρυοδότησει possim asseuerare magis versatum, quàm Φιλομαθία: tantum abest ut πολυμαθία, dixerim. Quae omnia cum, ut longè à cogitatione, sic etiam expectatione semper fuissent: eo mihi fuerunt grauiora, & ita grauiora, ut cum nihil mihi accidisse in vita magis sinistrum ducerem, à pristina deliberatione fuerim abstractus, mihi in ea satisfactum iri existimans, si ad aucto volumine aliquot à me postea inuentis, isti belluarum generi me opererem aliquando, & quam asserunt doctrinae larvam explicarem, daremque videndos in propatulo, & fugiendos tanquam malas bestias. Sed Optime Pater celestis, quis tibi irabenti resis-
sit at

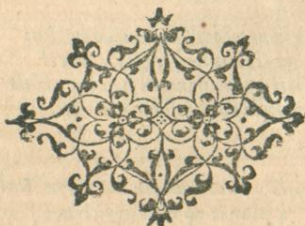
stat, & pungenti obcaecitret? Quam rectè Græcus Poëta, licet exoticus te loquentem introduxit.

ὄν ὄρα ἔμῳ παλινοῦρητον, ὄν δ' ἀπειτηλον,
ὄν δ' ἀτελέοτητον ὅτι κεν κεφαλὴ κατανέυσσε.

Sed melius mihiq̄ue proprius conueniens locutus est, qui de Hebræorum familia & Poëta & Rex prodijt. Is cum aliquando, ob aliquorum malignitatem decreuisset se perpetuo silentio vitam peracturum: tandem se intus diuino incendio ardere adeo sensit, vt coactus fuerit eloqui. Ego autem in ea heresi pertinacissimè hæctenus perstiteram, nunquam aliquid prætereua euulgare, ob aliquot iniquorum maledicentiam: sed iam non me contineo, in scribendo, vulgando, totus sum. Quo autem me ad id igne incenderit ille, cuius tanquã eterni ignis ignita portio tantum sumus, inde scire est. Cum diu nihil scribens, sed faciens, & docens viuerem: esflagitarum iuuenes studiosi, vt quod ego publicè profiterer, liceret illis priuatim legere, vi, & circumferre. Quorum esflagitationibus vt obtemperarem, qui aliquid dene-gandi prorsus sum ignarus, raptim & truncatim aliqua scribere cepi, eo animo vt tanquam scholasticorum præscriptorum vicem præ se ferrent. Quæ tamen cum varia, & multa fuissent, & vtilia, licet satis manca, & parum composita: multæ autem impense vel temporis, vel pecuniarum fierent à studiosis, in illis transcribendis: vnde quaque & per amicos magis familiares, & per typographos orare cæperunt, vt illa typis mandarent. Quod certe non tantum potuit in trabendo, quantum in reuocando, acceptum olim vulnus. Quid igitur hanc difficultatem susperauit? Nuper ab amico in Italia tunc agente, libellum accepi, qui falsò meo nomine excussus, aliquid de mea doctrina redoleret, ea potissimam quam in annotationibus aliquibus in Nicolaum, trado. Sed qui meum eum librum diceret, certè parentem non haberet cognitum. Dum huiusmodi librum partim probò, partim improbo: ad me rumor peruenit, quosdam esse qui sanctè iurassent, nisi ego ipse, quicquid ipsi scriptum acceperant excudendum curarem, se typographis, qualecunque id esset, sub meo nomine daturus. Quod vbi audio, totus, me Deus amet, perhorrescere cepi, considerans quæ mei honoris confusio esset, in tam confusis scriptis, futura. Statim me respicio, & rem meam, quod quasi non cogitanti deciderat in seriam messem conuertere sum aggressus. Quæ tali ordine mihi perficienda visa est: vt Emendata, absoluta & composita ad morbos tam internos,

quam externos, remedia tam interna quam externa primū
cederem. secundo Pharmacopolarum officinam. deinde ipsorum
Morborum notas certas. tandemque Curationem integram, vbi
ambula & exquisita Morbi gallici, ipsiusque antipharmaci pro-
prij, hoc est argenti viui, mentio haberetur, non omisis ijs, que
habeo in Dioscoridem scholijs, & aliquot que, vt ante dixi, in
anatomye toties facienda, annotaram. Sed cum ad bene prescri-
benda remedia artem certam, & suis nixam fundamentis, à
paucis cognitam, & à nullo hactenus traditam viderem, qua,
qui medicinam facitare aggrediuntur, tanquam per silum isa-
goge, ad prescriptiones recte faciendas, deducerentur: opera-
pretium me facturum existimaui, si de ea opusculum ante mit-
terem. Et hoc est quod tibi iam offero, & sacro, Præsul ornatis-
sime, de quo non possum satis gloriari, quod talem mihi Deus
& ciuem, & Antistitem præstiterit, de cuius industria, ciuiles
legationes, de religione præteriti euentus, doctrina: de doctorum,
quosque Europa habet, ora, specimen dant amplissimum. Qui
quicquid est literarum humaniorum tuum iure potes vendica-
re, linguarum ita gnarus, vt cum Cicerone, Demosthene, & Da-
uide perpetuum fuisse tibi consortium, nemo est qui non asseue-
ret. Et certe fuit, qui toties eorū libros euolueris, vbi mens ipso-
rum, hoc est quicquid in ipsis fuit eximij, elucet solum, secre-
tumque ab ijs omnibus quorum præsens caro, contagionem ad
nos etiam inuitos plerumque pertrahit, dum tantum meliora,
& que solius sunt animi, capescimus. Sed istud gloriari mihi
conuenit cum multis: satius est, vt proprium iactem cum hoc sa-
tis superque sit, quo me efferre possim. Nonne tu is es, qui ad me-
dicinam primū me pellexisti? Qui mentem ab ijs, qua si vl-
terius non pergant, curiosa sophismata tantū appellari possunt,
reuocasti, & ad vitæ honestum genus composuisti? Nonne tu is
es, cuius mensam alteram Stoam, alteram Lycaum sum exper-
tus, ad quam plus mihi edidisse fuit, quam in opulentissima
aliqua bibliotheca? Nonne tua conuersatio, me historie plan-
tarum & piscium magistrum, reddidit? Denique cum me totum
respicio, certe riuulorum meorum fontem, post Deum, in te vno
recognosco. Cui igitur, eorum operum, qua medicine sunt solius,
primitias offeram, si tibi non consacrem, qui mihi tantus in
hæce author fuisi? Accipe igitur, mi obseruantissime Præsul,
quem patrem duco, & reueor, libellum: qui si paruus est, mul-
tus tamen, & tanquam seruiolum eorum, qua ad medicinam
bene

bene faciendam, sunt potissima. Hoc si facis, & permittis ut
 sese tanquam à iuis manibus cursui committat: scio sub tuta
 cliueta, sua spatia felicissimè persecuturum. Quod ita futu-
 rum satis ostendis, qui apud doctos, quosque es tanti nominis, in
 omibus denique academijs, ubi librorum censura, si usquam
 locorum, sunt pertimiscende maxime. Quam si iustam subisse
 sensero: ut alter remediorum $\pi\alpha\rho\delta\alpha\pi\omega\upsilon$, non alius quàm
 decimum in annum pressus sequatur propediem alacrior, &
 promptior efficiar: tibi que immortales gratias, si per vires
 non refram, agam saltem, post Deum, quandiu
 viuam, à quo tibi perpetuam spiritus
 presentiam deprecor, & obti-
 neo. Vale Monspelij.

Ἰακᾶβος Βορδαίν βερδιγαλαῖος Φιλιάτρης εἰς Ρ'ανδέ-
λειτον ἰατρικάτατον.

Φάρμακα Ρανδέλειτος σωθοῦν ἐν ταῦθα βροτοῖσιν
Οἱ δὲ κλέος, σωθοῦν τ' αὐτὰ δίδασκει βροτούς.

Eiusdem, Lectori.

*Et de Ponderibus conscriptus pondere iusto,
Sic tibi sit iusti Ponderis, iste Liber.*

Idem colloquitur Libro.

*Cum sis Ponderibus tot onustus, tamque pusillus:
Tam cito qui dextris tui peragere potes?
Non ex aere, fabri manus, immo ex ponderum idæis
Unica Philosophi mens, mihi mater adest.*

Ἀνδρῆς βεκαῦδος βερδιγαλαῖος Φιλιάτρης Ἐπίγραμμα:
ἢ βιβλος τῷ ἐντυγχάνοντι.

Ρανδέλειτος πτέρυγας πρὸς ψυχῆς ἄκμονι ῥέξεν.
Ἄϊς, καίπερ μεγάλοις ἄχθεισι τειρομένη,
Βένθεα πατήσῃ νεπὸ δ' ἀν μεγακῆτα, καυτήν
Πυρογόρον γαῖαν ῥιπῆ ἔπειγομένη.

Εἰς Ρανδέλειτον τὸν μετρονομάτατον Ἰ' Ἰέρμος Φευσσικός
Βριοναῖος Φιλιάτρως.

Ἐκ παλ' ἀκισσορῆ ἀτελής μέγα δέϊτο τέλειο
Τὰ μέτρα σωθεῖ μένεν φαρμακοῖντα τελῶς
Ἀλλάγε μετρον ὁμοσσορεῶν ἀκισσάδυνος ἀνδρῶν
Ρανδέλειτος γράφειμεν πᾶρ τέλος ἤγε δέον.

CA.

5

CAPITA QVAE HOC OPE-
RE CONTINENTVR.

- Q**VANTITATEM in medicamē-
tis tam simplicibus, quàm compo-
sitis, esse obseruandam Cap. j.
Difficile esse iustam medicamentorū
quantitatem definire Cap. ij.
Obseruatione longa, iustam medicamentorum
præscribendorum quantitatem primūm distin-
ctam fuisse Cap. iij.
Medicamentorum augendorum, vel minuendo-
rum occasio, vnde petenda Cap. iij.
In quibus medicamentis magis religiosè quanti-
tas sit considerāda, & in quibus minus. Cap. v.
Quando in medicamentis iusta proportione cō-
ponendis, æqualitas miscendorum, vel inæqua-
litas seruari debeat Cap. vi.
Quæ quantitate, reliqua mendicamenta in com-
positione superare debeant Cap. vij.
De his q̄ minori quātitate, sumēda sunt Cap. viij.
Quibus mensuris, mensurarumque notis hodie
passim medicamenta præscribantur Cap. ix.
Qua quantitate radices in quibuslibet remedio-
rum formis præscribantur Cap. x.
De dosi herbarū recentiu, vel siccarum Cap. xi.
De florum necessaria quantitate Cap. xij.
De fructuum mensura Cap. xij.
De seminum dosi, seu quantitate Cap. xiiij.
De frugibus, siue cerealibus Cap. xv.
De leguminibus Cap. xvi.
De lignis, & corticibus Cap. xvij.
De cineribus Cap. xvij.
De dosi animalium, & partium eorum Cap. xix.
De sanguine Cap. xx.

A 5 De

De vrina	Cap. xxi.
De fero lactis	Cap. xxij.
De lacte	Cap. xxij.
De coagulo, & butyro.	Cap. xxiiij.
De adipe, & seuo	Cap. xxv.
De medulla	Cap. xxvi.
De resinis, & picibus	Cap. xxvij.
De oleis	Cap. xxvij.
De ceræ dosi	Cap. xxix.
De aceto	Cap. xxx.
De saccharo	Cap. xxxi.
De mellis quantitate	Cap. xxxij.
De sappa	Cap. xxxiiij.
De metallicis & mineralibus	Cap. xxxiiij.
De argento viuo, & sublimato	Cap. xxxv.
De lapidibus	Cap. xxxvi.
De terra	Cap. xxxvij.
De quantitate laxantium medicamentorum tam simplicium, quàm compositorum	Cap. xxxvij.
De dosi pilularum	Cap. xxxix.
De sirupis	Cap. xl.
De oxymelite	Cap. xli.
De pulueribus	Cap. xliij.
De confectiõibus	Cap. xliij.
De trochiscis	Cap. xliij.
De eclegmatis	Cap. xlv.
De clysteribus	Cap. xlvi.
De antidotis, colicis, & arteriacis	Cap. xlvij.
De simplicium medicamentorum collocatio- ne	Cap. xlvij.
Theriaces descriptio	Cap. xlix.

FINIS.

IOAN-

5

IOANNIS FRANCISCI RI-
PENSIS IN LIBRYM DE
PONDERIBVS,

AD D. G. RONDELETIVM
Medicum præstantissimum.

V Iderat æquoreis, magnus Neptunus in vndis
Iura prius toto te posuisse freto:
Squamigerumque genus placidas duxisse per vndas
(Quis putet) ad patuli littora curua soli:
Vt tua fluminibus neglectis, iussa capebant:
Atque petant nuda, nomina vera, tuo.
Vnde pater tumidum, Neptunus, summus aquarum
Iudicij captus dexteritate boni,
Consortem pelagi, liquida te fecit & vnda:
Ingenij poterant hæc monumenta tui.
Non satis hæc: iusta terrasque bilance gubernas,
Dum monstras medico pondera certa choro.
Quanta Machaonijs essent discrimina rebus,
Constaret numeris ni bene fulta suis.
~~Hæc tibi que certam promittit planta salutem,~~
~~Corpora neglecto pondere sana necat.~~
Hanc partem medicæ retulisti primus in artem
Tam bene præteritis non lucubrata viris.
Vt non sollicitet præbentem pharmaca, nè ve
Propositum fallat pendula libra bonum.
Hunc vigili doctum relegit qui mente libellum,
Et voluit facili nocte dieque manu:
Ergo dum fluujs Mugil versatur in vndis,
Astutus medijs & Melanurus aquis
Atque Astræa vagam librat dum pondere lancem,
Seruet quo placidos, conterat atque reos,
Inclya florebit meritorum fama tuorum,
Qua sol Eois splendet & Hesperijs.

Ars, aetas, uirtus, regio, complexio, forma
Mors, & symptoma, irrelatio, tempus, & aet.
Haec sunt praeiudicia multo, purgare uidetur.

GVLIELMI
RONDELETII DE PON-
DERIBVS, SIVE DE IVSTA QUAN-
TITATE ET PROPORTIONE
MEDICAMENTORVM,
LIBER.

*Quantitatem in Medicamentis tam simplicibus
quàm compositis esse obseruandam.*

CAPVT I.

MEDICAMENTA quæ ad morbos curandos vsurpantur, siue sola sint, siue alijs miscenda, certa quantitate vsurpari debent: vt Galenus, libro primo ad Glauconem, docens in quibus rebus siua sit recta curandi ratio, ait hanc & quantitate, & qualitate singulorum medicamentorum perfici, nec non vtendi modo ex temporis occasione desumpto. Morbi enim non expugnantur imbecillioribus remedijs: sed fortioribus, aut saltem æqualibus. Remedia autem imbecilliora dicuntur, vel quæ sua natura efficacia quidem sunt, sed minori quantitate sumuntur: vel quæ sua natura debilia sunt. Ea omnino vel à morbo, vel à natura, vel ab vtroque vincuntur: victa autem inutilia esse solent. À morbo vincuntur, quia excrementis permixta, vim suam amittunt: vel quia morbus, multis numeris, natura superior est. A natura autem, cum medicamentum alimenti naturam habeat, vel familiaritatem cum assuetudinis corpore: vel huius indoles talis est, vt nõ nisi multa vi possit moueri. Quod autem excrementa

Recta curandi ratio.

Quibus remedijs morbi expugnantur.

Imbecilliora remedia

Victa à morbo.

Victa à natura.

Exerementis mixta medicamenta. *Sinapi.* *Minima quantitas.* *Deleteria quantitas.* *Cantharides.* *Maior quantitas.* *Venenosa quantitas.* *Succus lactuca.* *Obseruanda quantitas.*

menta vires medicamentorum minuant, hoc euidentissimè apparet in sinapi, quod quanquam acre sit, & extrinsecus appositum vesicatorium, intus tamen assumptum id non efficit, extinctum larga humiditate excrementorum ventriculi. Et quemadmodum millesima pars vnus scintillæ ignis non vrit: neq; item minima medicamentorum quantitas, corpus nostrum potest afficere. Quod eo minus mirum esse debet, cum etiam deleteria aliqua, minori quãtitate assumpta corpus nostrum non lædant. Hoc in cantharidibus videre est, quæ parua quantitate assumptæ, alijsque medicamentis permixtæ, vrinam mouent citra aliquam noxam. Illud verò apparet in compositis medicamentis efficacibus, vt in medicamentis laxantibus, & alexiterijs: quæ nisi iusta quantitate assumantur, vtilitatem corpori nullam præstant. Maior autem quantitas, vel nimium alterando, vel nimium repente, aut supra modum euacuando, aut abstringendo, aut relaxando, corpus nostrum lædit. Quod sola quantitate fieri certum est, eo magis: quodd medicamentorum quædam, ratione solum suæ quantitatis esse venenosa constet, vt opium, mandragoram, hyoscyamum, cicutam, succum lactucæ: qui non minus corpus nostrum lædere potest, magna quantitate assumptus, quàm reliqua frigida. Erit igitur vtile medicamenta neque minori, neque maiori quantitate vsurpare: cum hæc leuiiores morbos curando grauiiores inducat, ac pene deleteria fit, illa noxa non careat. Sed certam & iustam eorum quantitatem obseruabimus: vt tutæ, citæ, & probæ, susceptorum morborum curationis fiamus compotes.

Diffi-

Difficile esse iustam medicamentorum quanti-
tatem definire. Cap. II.

VM aliqua sint medicamenta, quæ *Vnde diffi-*
non nisi magna quantitate assumpta *cultas quæ-*
prodesse possint: vt quæ leuiter laxât. *titatis.*
& quædam quæ non nisi parua quan-
titate danda sint: ob eorû insignem laxandi vim,
vel calfaciendi, vel refrigerandi: quædam verò
medio modo se habeant. Difficillimû est proin-
de, medicamentorum quantitatem, vel modum,
in tanta medicamentorum varietate, & corpo- *Medicame-*
rum dissimilitudine, tamque varia ætatum, tem- *torum dis-*
pestatum, regionum, locorum, morborum, & hu- *similitudo.*
morum euacuandorum ratione, diffinire. Non
enim ex æquo omnia medicamenta opus suum
peragunt: cum casia, manna, tamarindi, pruna,
polypodium quercinum nõ nisi magna copia la-
xent. Contra diagridium, colocinthis, veratrum
vtrumque, turbith, elaterium pauca, quampluri-
mum. Castoreum, euphorbium, piper, & quæ ad
tertium, & quartum vsque gradum calefaciunt,
vel minima quantitate id possunt. Neque si refri-
gerare volueris, maiori opus erit opij, vel man-
dragoræ, vel hioscyami, vel cuiuslibet narcotici,
cuiuscunque denique quod quartum gradum fri-
gidi attigerit. Sed rhabarbarum, agaricus, senna,
& quæ ad secundum & tertium gradum calefa-
ciunt, vel refrigerât, siccât, vel humectant (quan-
doquidem moderatè corpus laceffunt) mediocri
quantitate recipiuntur. Talis autem varietas est,
quæ ratione assumendorum difficultatem incre-
dibilem parit. Quam non minorem percipiet,
qui quàm multiplex sit assumentiû conditio, con-
siderauerit. Primû enim eadè non est in omnibus
hominibus corporis constitutio, & temperatura. *Diuersitas*
Alia enim facilè à quouis medicamento immu- *assumentiû.*
tantur

tantur, alia autem difficillimè : Nam inter homines sunt, qui solo odore medicamentorum laxantium, ad excretionem excitantur : alij autem, ne magna quantitate quidem mouentur . Præterea ætatis, & tempestatis diuersitas, facit, vt idem homo eadem quantitate, & eodem medicamento Verè, Aestate, Autumno, & Hieme, puer, iuuenis, vir, senex pariter non moueatur. Quòd etiam regionum, & locorù dissimilitudo inæqualitatem remediorum poscat, apparet: Nam qui in regione Australi degunt, mitiori medicamento, & minori quantitate mouentur: quàm qui in Septentrionali. Et ne longiùs exempla petamus : Rutenenses non drachmis, sed vncijs medicamentorù fortium purgantur . Hoc idem accidit Hispanis apud Perpinianum: quòd septentrionalibus ventis assidue persentitur. Monspeßuli drachmę duæ, vel drachmæ tres Electuarij de succo rosarù sufficiunt. Auenionenses medio modo se habent inter nos, & Rutenenses. Parisienses, ob regionis humiditatem, aluum ferè semper lubricam habent: proinde minori quantitate medicamenti, vel mitioribus purgandi sunt. Cæterùm ad eandem difficultatem trahemur, vbi ad morbi, vel symptomatum naturam considerandam peruenerimus. Apoplectici enim, & phrenetici, quibusque sensus sunt sopiti, vel mens laborat ob sensuum in illis præsentem interceptionem, in his autem occupationem nimiam, irritationem à medicamentis factam non sentiunt, cumque ob id, sphincteres à sua constrictione non cessent: fit inde vt vel nullo modo, vel cum difficultate possint euacuari : Purgatio contra facilis in his qui quolibet alui profluuio laborant, conspicitur. Denique non minor forsan, quàm in præcedentibus, sese offeret difficultas, cum humorum euacuandorù aptitudo

*Regionum
varietas.*

Rutenenses

Perpinianenses.

Monspeßulani.

Auenionenses.

Parisienses.

*Morborum
vel symptomatum
natura.*

*Humorum
euacuandorù
aptitudo.*

tudo fuerit nobis discernenda. Facile enim euacuantur humores tenues: vt ferofi. quiq; præterea acres: vt Bilis. tum qui in ventriculo, intestinis, & primis venis sunt, & iam commoti. Difficillimè autem crassi: vt Melancholia. lenti: vt Pituita viscida, nec non qui in vltimis venis, quæ circa habitum corporis sunt, & conualescunt.

Quare rectè dictum fuit antiquis, difficillimum esse quantitatem medicamentorum præscribere. *Antiquorum opinio.* sed hoc situm esse in artificiosa coniectura, vnde prudentiores medici hac in parte, alijs sunt futuri excellentiores.

Observatione longa, iustam medicamentorum præscribendorum quantitatem, primùm distinctam fuisse. Cap. III.

OBSERVATIO & experiètia multa nobis declarât, quæ ratio ostendere non potest. Quis enim ratione inuenire potuisset vnquam, quæ medicamenta Pituitam purgarent, quæ Bilem, quæ Melancholiam, quæ Aquas, aut quæ venenosa essent, aut quæ venenis antipathia quadam aduersarentur? Nullus certe. Imo sola experientia, longoq; tempore à maioribus, talia primùm fuerunt comprobata: vt & medicamentorum iusta quantitas, obseruatione, dehinc artificiosa coniectura, cognita. Nam cum aliqua non purgare in minori quantitate, experti fuissent vteres, maximam quantitatem, ausi sunt dare: in quibusdam verò alijs, ex mediocri quantitate superpurgationem euenisse intuiti, proinde maximam quantitatem exhibere, postea cauerunt semper. Collegeruntq; inde, quænam medicamentorum quantitas neque maior, neque minor iusto, pro præsentî negotio, medicis necessariò foret vsurpanda. Nec vllus est tam exercitatus, qui

*τῶν ἀνεπί-
στούων ἰνυέ-
τιο.*

*Quantitatis
iustæ ἰνυέ-
τιο.*

B possit

Scammo-
nium.
Cassia.

possit aliam rationem reddere, cur scammonij vn-
ciam vnā: vt fit de cassia, non demus. cassiæ au-
tem grana duo, vel tria, vt scammonij, in laxando
alio non præscribamus: nisi quòd experientia
perspicuum sit cassiam leuiter purgare, scammonij
autem non nisi vehementer id facere.

Medicamentorum augendorum, vel minuendorum
ocasio vnde petenda. Cap. IIII.

Experientia
& ratio.

VAE experientia tradidit, ratio au-
xit, & confirmauit: vt in quantitate
medicamentorum videre licet. Nam
posteaquam maiores nostri obserua-
tione didicerunt, medicamenta certa

Vnde certa
medicamē-
torū doses.

quantitate laxare, vel aliud agere, singulorū me-
dicamentorum dosim tradiderunt: vt aliquid cer-
ti de ea haberent studiosi, minimam, & maximam
indicantes. Vt cum dicunt, rhabarbari dosim esse

-)) à scrupulo vno ad vnciam vnā: hoc præcepto
  -)) docent, minorem quantitatē scrupulo vno inu-
  -)) tilem, maiorem vero vncia vnā, periculosa. Re-
- linquentes à scrupulo vno ad vnciam vnā, mul-
tas, & intermediās dosium differentias, quas fa-

Opus saga-
cis medici.
Vnde parii-
eulares do-
ses colligē-
da.

gax medicus peruestigando, in ea inuenienda
quantitate, quæ unicuique foret commoda, suum
opus haberet situm. Sed quòd facilius id perfec-
ret, eam ex peculiari natura ægrotātis, victu præ-
cedente, locorum, & anni aërisque constitutio-
ne, & ætatum, & sexus, & consuetudinum ratio-
ne, & ex humorum euacuandorum natura, lo-
coque in quo collecti sunt, vel regione per quam
educendi, morbi que, & symptomatum proprie-
tate, viribus assumentis, & medicamētorum, esse
colligendam docuerunt. Sed quia hæc clariùs in

Peculiaris
ægri natu-

medicamentis laxantibus apparent, ob id ab ijs
petamus exemplum. Primùm peculiaris ægri na-
tura consyderata, facilis ne sit, an difficilis ad eua-
cua-

euacuationes, docebit: vt si facilis fuerit drachma fem-
mis: si difficilis, drachma vna, vel dua exhibean-
tur. Quare si medicus agrum non nouerit, eum
 interrogare debet, quomodo se habeat ad eua-
 cuationes. & Pharmacopolam qui medicaméta
 solet illi propinare: vt quantitatem medicaméti
 dandi, naturæ ipsius consuetam edoceat. Quam
 postea prudens medicus augebit, vel minuet, ha-
 bita ratione eorū quæ superius dicta sunt. *Victus va-*
 ratio quæ præcessit, recrementorū quantitatem, *tio præce-*
 vel qualitatem manifestè docet. Qui enim tenui *dens.*
 victu, & exquisito vtuntur, paucis recrementis
 abundant. qui verò pleno, multis redundare so-
 lent: qui plenissimo, quàm plurimis. Quare mi-
 norem, in eo qui inedia vsus est: maiorem autem
 in eo, qui multo pleniore luxu, medicamétorum
 quantitatem adhibebit: vt medicamentorū pro-
 portio respondeat humoribus euacuandis. Qui
 non exquisito victu vtuntur, sed citra delectum
 quibuslibet vescuntur, alia atque alia quantitate
 purgandi sunt. Nam qui fructibus astringétibus,
 vel alimentis fumo, vel sale siccatis, & crassis, vel
 aqua pluuiâ pro potu vtuntur, ventris partes ma-
 gis constrictas habent, & humores minùs fluxi-
 les: quamobrem erit medicamenti quantitas in
 talibus augenda. Et è contra, ijs qui fructibus la-
 xantibus, aut humidis, aut tenuibus, aut acris,
 aut amaris, & facultatem expultricem proritan-
 tibus vtuntur, dosis medicamentorum minuenda.
 Regionum, locorumque natura, communem *Regionum*
 habet cum anni, aërisque constitutione obserua- *locorumque*
 tionem. Quò fit vt vno theoremate dicamus, lo- *natura: an-*
 ca frigida, anni que & aëris constitutionem frigi- *ni aërisque*
 dam, vel siccam augendam medicamentorum *constitutio.*
 quantitatè docere: vt minuenda contraria consti-
 tutio suadet. In siccioribus & frigidioribus enim,

humores minus mouentur, & in alto delitescunt, & conuiescunt. In calidis uero, & humidis facilius mouentur: quia calor facit ad meatuum relaxationem, & humorum motum. humiditas ad faciliorem fluxum: frigus ad constrictionem, & quietem: siccitas ad pertinaciam. Et quod certius medicamentorum laxantium quantitatem, in omnibus locis, inuestigare possimus. Sentio non negligendam consuetudinem eorum, qui in ijs medicinam facere consueuerunt, quæ ex eorum præscriptis in Pharmacopolarum officinis, sciri poterit. Vel interrogandi sunt medici ipsi (quod mihi accidit in Hispania) faciendum. Quæ regio cum sicca sit, eius incolæ difficillimè mouentur ad excretiones, præcipuè plebæ, potissimumq; apud Perpinianum, quo in loco medicamenta laxatiã præscribuntur, ut apud Rutenenses. Hac cautela, præter eam quæ communis est toti regioni, etiam hominum, qui in ea habitant, peculiarem naturã faciliè edoceri poteris. Aetatem considerandam in deligenda medicamenti quantitate, etiam habemus necessariò. Cùm puerilis ætas ob humiditatem faciliè diarrhœa, aut alio ventris fluxu corripatur: & ob eupathiam, siue mollitiem faciliè robur dissoluatur: quare paruam quantitatem medicamentorum purgantium desiderat. Iuuenilis uerò, cùm ob robur tum ob copiam recrementorum, maiorem. Senes, quibus, tempore iuuentutis adstricta fuit aluus, & senescentibus humida est, quia faciliè diarrhœa ut pueri corripuntur, & ob virium imbecillitatem eadem cum pueris quantitate euacuandi sunt. Quibus uero aluus adstricta est in senectute, maiori quantitate sollicitandi sunt, ut & ætate consistentes. Sexus non nihil facit: nam mulieres, cùm sint humidiores, minori quantitate medicamenti mouentur, quam viri.

Ætas.Sexus.

viri . idem & in eunuchis spectandū : vt potē quī *Eunuchū.*
 naturam virilem deponentes, muliebremq; in-
 duentes humidi redduntur profus . Deniq; qui-
 cunque multa humiditate scatent, vt balbi, ita fa- *Balbi.*
 cile à medicamentis patiuntur, vt pauca copia il-
 lis sit satis. Consuetudo etiam longa, medicamēta *Cōsuetudo.*
 familiariora reddīt : ob id quātitas eorū augēda,
 vel fortioribus medicamentis additis vel eorum
 vehēmentiam augmentibus admiscenda . Tantam
 enim vim habet consuetudo, vt quæ etiam vene-
 nosa sunt alimenta plerunque reddantur, quod
 videre licet in puella aconito educata : quando-
 quidem solent minus afficere quæ consueta sunt.
Humor qui euacuandus est, maiorē quantitatem
vel minorem docet exhibendam, vt si Pituita te-
nuis euacuanda sit, sufficiat agarici drachma vna,
 nisi in partibus multum remotis posita sit. Ad Pi-
 tuita verò viscidæ, & crassæ purgationem, drach-
 ma vna & semis, vel duæ sumendæ erunt, additis
 granis aliquot zingiberis, vel salis gemmæ, vel ca-
 storei. Ad Bilis autē euacuationem, minor quan-
 titas requiritur, quàm ad Pituita, vel ad Melan-
 choliæ: humoris enim cōctio, & preparatio mi-
 norem quantitatem medicamenti postulat, ob eua-
 cuandi facilitatem. Cruda verò si euacuanda sint,
 maiorem : solent enim difficilius euacuationem
 pati ob crassitiam, & visciditatem. A loco in quo *Locus cole-*
 humor collectus est augendæ vel minuendæ me- *lecti humo-*
 dicamentorum dosis indicatio suscipitur. Nam si *ris.*
 in ventriculo, vel intestinis, vel primis venis hu-
 mor qui euacuandus est, collectus fuerit, drach-
 ma vna agarici sufficiet: quæ quantitas non suffi-
 ceret, si à capite, vel thorace, vel articulis, aut car-
 ne, remotioribus denique venis, vt potē quæ ad *Regio per-*
 cutim sunt, euacuandus esset, Si vomitione ma- *quam edu-*
 teria educenda sit, minori quātitate sollicitanda *cendus hu-*
mor.

est facultas expultrix, quàm si per ventrè, vel vrin-
Azarum. nas. Quod in azaro videre est. Azari enim radi-
 cis, vel seminis scrupulus exhibitus in aqua cali-
 da, vomitionem excitat: drachma duæ ventrem
 laxant: si tenuissimè terantur, drachma tres urinã
 mouebunt: si drachmæ quatuor, menses: si drach-
 mæ sex per inferiorem, & superiorem ellebori
Præfens ro- modo purgabunt. Præfens virium robur medi-
buæ. camentum dandum maiori quantitate, suadet.
Imbecil- Imbecillitas verò, de quãtitate ipsius nos detra-
litas. here, cogit. Facultas expultrix sopita magni mo-
Facultas menti est, ad quantitatem medicamentorum de-
expultrix terminandam, vt in apoplexia, caro, lethargo, &
sopita. alijs soporiferis affectibus experimur, in quibus
 maxiina quantitas medicamenti parum euacuat:
 quemadmodum etiã in phrenitide, & alijs mor-
 bis, in quibus mens occupata est, & excrementa
 sursum trahuntur. Hastenus persecuti sumus in-
 dicationes sumendæ medicamentorum quantita-
 tis, quæ tantum ab ægro, vel ipsius circumstantijs
 habetur. Superest vt præfens caput absoluiamus
 in ea peruestiganda, quæ à medicamētis, eorumq;
 viribus sumitur: vt minorem fortium, maiore au-
 tem debilium quantitatem præscribamus. Virium
 autè perquisitio optimè fiet, si, cum medicamen-
 torum alia simplicia, alia composita sint, simpli-
 cia ita considerauerimus, vt præter naturã quam
 habent à sua specie: verbi gratia, quod hoc vel il-
 lud scammonium vel rhabarbarum sit, vel senna,
 etiam loco vnde erunt progenita, aliquid tribua-
 mus. Orientalia enim omnia maiore habere vim
 nemini est dubium, nec non ætas est animadu-
 erenda: cum ætate secundum aliquas qualitates
 augeantur, secundum alias diminutionem pati-
 untur, vel prorsus earum iacturam. Hoc manifestis-
 simè apparet in casia recenti, quæ ob suam lar-
 gam

*Roboris
 medicame-
 torum per-
 quisitio.
 Simpliciu.*

gam humiditatem mediocri quãtitate superpur-
gationem facit : antiqua verò corpus alic, & mi-
nimè ventrem mouet. Non minus in oleo, quod
vetustate acrimoniam acquirit, & siccandi vim,
relaxandi autè amittit. Lachrymę recentes emol-
liunt, antiquæ vim emolliendi perdunt, digerèdi
acquirunt. Semina frigida maiora, & amygdala
recentia refrigerant, & humectant: vetusta cale-
faciunt, & siccât. Castoreum, thapsia, balsamum,
post duos annos, vim suam amittunt. Compositi-
orum verò ratio, in componendi modo, simpli-
ciumque ex quibus componuntur, iam explicata
conditione, tota est sita, nec non ætate. Theriacã
enim sciūt omnes, annis amittere vim incrassan-
di, siccandi verò, & calefaciendi acquirere effi-
cacitatem. Ergo, vt vires medicamentorum præ-
paratorum in officinis, perspici possint, Pharma-
copolarũ & doctrina, & probitas est cognoscen-
da. Solent enim alij meliùs: alij deteriùs præpara-
re medicamenta: alij alia medicamenti præpara-
tione: alij melioribus medicamentis vti consue-
uerunt. Ob id & descriptiones medicamètorum,
& simplicia quibus vtuntur, medicus diligenter
animaduertere debet. Nam & in quibusdam cõ-
positionibus, vt Catholico, & Syrupo rosato la-
xatiuo scammonij, vel diagridij partem aliquam
addunt: cum vt aliorum simplicium imbecillita-
tem, prauamq; cõpositionis præparationẽ tegãt,
tum suis medicamentis fucum quendam addant.

*In quibus medicamentis magis religiose quantitas sit
consideranda, & in quibus minus. Cap. V.*

MEDICAMENTA omnia, quæ
nostrum corpus afficere possunt in-
signiter, postulant sui quantitatẽ re-
ligiosius exhiberi, in alijs ea minus
est consideranda. Cùm autem medi-

B 4 camenta

*Capsia vniuersalis
magis
Antiqua corpus
alic in ordine
mouet.*

*Compositi-
orum.*

*Præpara-
torum in
officinis.*

- Externa.* camēta omnia primò sese nobis offerant, vel tanquã interna vel tanquã externa : quia hæc minus periculi habēt, ideo quod iã dictum est, citra ampliorē explicationē, hacin parte, satis esse poterit.
- Interna.* Sed cū nullū sit interiorū, in quo assumendo de vita agi non videatur, ea de causa, attentionis in his multo plus requiretur. Non tamen quòd interiorum vna appellatio, vnicam quantitatem postulet, imo noua sese offert hic denuo faciēda distinctio : vt quæ ventrem laxant immoderatè, dosim permittunt paucissimam : ventrem enim agitando, vel nimium laxando vires deijciunt : ob id eorum quantitas maior est vitanda. In ijs verò quæ minus laxant, vel constringendo, vel leniendo, vel trahendo, minus accuratè quantitas est obseruanda. Porro in Antidotis, & Arteriicis, & Colicis, quia hæc omnia opium recipiunt, potissimum cū recentia sunt, minorem copiam recipere est necessarium. In iisdem compositionibus antiquis, minus periculosa maior quantitas erit. Antidota, quia mediã naturam habent inter nos & venena, plus, quàm reliqua, habent periculi. Quam ob causam, theriacam pueris dare, prudenter Galenus prohibuit. Quod si danda foret, certè à scrupulo semis, ad scrupulum vnū tantum esset prescribenda. Idque in valde senibus non minus est obseruandum: cum non minus, in his, periculosa sint recentia medicamenta parata ex opio, quàm in pueris : quia cū parum calidi innati habeant, facillè extinguitur magna eorum medicamentorum quantitate. Item medicamēta omnia, quæ ad quartum gradum vel calefaciunt, vel refrigerant, minori quantitate sunt vsurpanda ob insignem eorum vim agendi. Religiosè etiam quantitas venit obseruanda, eorum quæ valde caera, aut foetida: denique quibus sapor, vel odor est
- in-

ingratus. In Mitioribus autem remedijs, & imbecillioribus, familiaritatemque habentibus cum corpore, & ventriculo gratis, minus religiosè exhibebitur. Nos, ob eam causam, in hoc libro, ruditer ut aiunt minerua, quantitatem simplicium, & compositorum medicamentorum docebimus, & miscibilium, quam debent habere ad inuicem proportionem, pro remediorum formis, & scopis. Nam exquisitiùs doceri non fas est, ob corporum, & affectuum maximam differentiam.

*Mitiora.**Præsentis
opusculi ar
gumētum.*

Quando in medicamentis iusta proportione componendis, æqualitas miscendorum, vel inæqualitas seruari debeat. Cap. VI.

MEDICAMENTA, quæ in usum veniunt, rarò sola, & per se vsurpantur: sed aliquibus permiscentur: vel vt conferuentur, vel vt comodiùs exhibeantur, vel quæ periculosa sunt, tutiùs administrentur, vel quæ parum efficacia sunt, efficaciora fiant, vel quæ ingrata sunt magis grata reddantur lingue, palato, ventriculo, vel ad certam formam medicamentorum reducantur. Sed quia aliquando quæ commiscentur similia sunt, & ex æquo affectui, causæ, & symptomati aduersantur, & pariter corpori, & parti conueniunt, & materia apta est formæ inducendæ: tunc in eadè proportione, & mensura æquali definiuntur: & econtra, si qua istarum conditionum desit, non æquali mensura, vel pondere permiscentur: illudque factum est in compositione Basiliconis: quæ Recipit ceræ, picis, resinæ, adipis tauri, vel eius loco olei æquales partes. Hæc simplicia, quia ex æquo suppurationem iuuant, ob id æquali pondere permixta fuerunt. Adde quòd hæc compositio nullam materiam desiderat, vel ad conferuationem, vel ad formam inducendam, sunt enim

*Quare mi-
scantur me-
dicamēta.**Æquali
quantitate
miscenda.**Inæquali-
tate miscē-
da.**Basilicon.*

eorum numero, quæ facillè non putrescunt: quia pinguis, & viscosa sunt, & ipsa formam vnguenti liquata simul constituunt, addique solent vnguentis, vel emplastris ad inspissationem, & ad vnguenti, vel emplastri formam inducendam.

Minus sc-
pū spectan-
tū plus ali-
quando esse
accipiendū
Euenit aliquando, vt medicamenta, ob æqualem efficacitatem simplicium ex quibus componuntur, ex æquis deberēt constare quidem partibus: sed quia amara, aut alio modo ingrata sunt, ad dulcorem inducendum, vel mel, vel zaccharum, vel sappam, vel aliquid aliud tale desiderant, maioriq̄ue cōpia, licet nihil, vel parum ad effectum sint profutura aliquando. Vt in Theriaca diatesaron euidentissimè apparet: quæ recipit gentianæ, baccarum lauri, myrrhæ, aristolochiæ rotundæ, singulorum vncias duas, mellis vero libras duas. Sunt enim amara, & ingrata valde omnia, proinde ad dulcedinem his inducendam, mel in maiori quantitate est positum, tum etiã vt opiata, vel confectionis formam induceret. Quod si eorū quæ in compositionē ingrediuntur, vnum, vel plura morbo, omnium reliquorum maximè conueniant: ea quāto sunt conuenientiora, tanto maiorem sui quantitatem dabunt. Vt videre est in compositione Philonij, in qua opium, castoreum, & reliqua quæ ipsum perficiunt, quia dissimilia sunt, nec ex æquo conuenire possunt, non æquali quantitate recipiuntur. Piperis enim, & hyosciami añ. drachmæ viginti ponuntur: cum opij drachmę decem, croci drachmæ quinq;, spicæ, pyrethri, euphorbij añ. drachma vna, addantur tantum.

Cōnotioris
maiores
quantitatē
esse acci-
piendam.

Philoniū.

Quæ quantitate reliqua medicamenta in compositione superare debeant. Cap. VII.

REGITVR, cum medicamentorum, alia *Causa ma-*
 quantitate superent, alia sint inferiora in *ioris qua-*
 cōpositionibus, de illis primū agemus. *titatio.*
 Dicemusq; id fieri, vel qua ratione formam dant,
 & vice materiæ sunt toti medicamento, vel præ-
 ter id etiam affectui, & præcipuè ad eum expellè-
 dum actioni, vel etiam tantum morbo, aut præ-
 senti morbi occasione potissimum apta sunt, vel
 eorum vis nulla, vel pauca est, nisi sub grandiori
 mole. Ergo hoc commune & vniuersale præceptū *Præceptū.*
 erit in omnibus remediorum formis parandis, vt
 qua materiæ naturam referunt, & formam medi-
 camentis inducunt, vel ad conseruationem reli-
 quorum adhibentur, quantitate reliqua, vel singu-
 la, vel omnia simul, superent, vt saccharum, & mel
 in sirupis; electuariis, confectiōibus: oleum, &
 cera in vnguentis: lichargyrium verò, pix, resina
 in emplastris: Aloë in pilulis. Præterea, si qua sint *Materiam*
 à quibus, præterquàm quoddam materiæ vices gerūt, *dantia &*
 potissimum dependeat operatio (quod studio- *vim.*
 sè in multis cōpositionibus obseruatum fuit)
 ea quantò pluribus de causis erunt conuenien-
 tiora, tanto maiori quantitate reliquis potiora
 erunt: vt in cōpositione Hieræ picræ videre *Hiera*
 est, quæ recepit azari, cinamomi, croci, spicæ *picra.*
 nardi, mastichis, Xyobalsami añ. drachmas sex
 aloes drachmas centum. Cæterum si quod sit *Præcipuū*
 à quo tota agendi vis pendeat, & quo in sco- *totius cōpo-*
 pum potissimum collimemus, reliqua verò tan- *sitionis me-*
 tum vel ad verò tantum vel ad incisionem, vel *dicamentū*
 ad tenuationem, vel ad detersionem, vel cor-
 roborationem ventriculi posita sint: illud iure opti-
 mo primas, tunc temporis, etiam ratione quanti-
 tatis, obtinebit. Quod in præcedenti Hieræ picræ
 exemplo videri potuit, si quis opus dandæ formæ
 medicamento non spectet, quia à sola aloë tota
 purgandi

*Hiera colo
Cubidos.*

purgandi vis penderet, ipsa copia longè reliqua superauit. Idem contingit, eademque ratione, in Hiera colocynthidos: reliquis enim medicamentis, quanta aptitudine præstantior, tanto pondere ijs est superior colocynthis. Recipiuntur enim hic medullæ colocynthidos mollis vnciæ sedecim, chamæpyteos vnciæ sex, florum iunci odorati, vel radicum, vel caulium vnciæ tres, cassiæ, cinamomi, spicæ nardi, myrrhæ añ. vnciæ quatuor, croci exagia septem, opopanacis vnciæ tres, piperis longi, & nigri añ. vnciæ tres, marrubij, stechados añ. vnciæ septem, gentianæ agarici añ. vnciæ quinque, sagapeni vncia vna, mellis quod sufficit ad excipiendum, & dulcorandum. Talis descriptio reperitur apud Galenum libro de Paratu facilibus: in qua compositione, colocynthidos vnciæ sedecim recipiuntur, cum aliorum medicamentorum pondus maximum sit tantum vnciarum sex. Quod si à pluribus medicamentis dependeat actio: ea pondus minus necessariorum, suo vincere debent. Secundum hanc rationem agaricus, turbith, colocynthis, carthamus in remedijs ad Pituitam purgandam superant ea, quæ alios humores purgare possunt: vt in Biliosis scamonium, & rhabarbarum, in Melancholicis thymus & epithymus: & hoc ita simpliciter pronunciamus, quatenus ad vnum tantum humorè euacuandum medicamentum aliquod paratur, vel præscribitur. Nam si plures humores sunt euacuandi, animaduertere oportet qui illorum magis coctus sit, aut qui sit in vijs ductuum, etiam si coctus non sit, euacuationi deniq; paratior, aut qui magis vrgeat: in eoque casu nos maiorem copiam eius medicamenti quod talem humorem euacuat, non neglectis alijs humoribus minus vrgentibus, vel paratis minus ad excretionem, ponimus

*Quando plura
in compositione
excellunt vi.*

*Quando plures
humores sunt
euacuandi.*

mus. Humores enim simul permixti non facile ab vno medicamento trahuntur. Hoc in febribus cōpositis, & spurijis consueuimus facere: vt cum tertiana spuria curanda est, agarico, & rhabarbaro vtimur: maiorem tamen rhabarbari copiam, quam agarici: quia Bilis citius coquitur, & quia magis vrget sua tenuitate, & caliditate, in prima euacuatione ponimus. In declinatione verò plus agarici, quam rhabarbari. Rhabarbarum infusum intelligo, cui maiorem quātitatem incidentium, & attenuantium vt cinamomi, & spicæ adiungimus in principio propter obstructions, quæ tūc maiores sunt quā in declinatione. In compositis verò febribus, & in quibus Bilis peccat, ea magis euacuanda est, & primò. Pituita autem quia lenta, & viscida tardiùs concoquitur, & proinde postremò euacuanda. Porrò superāt reliqua medicamenta quantitate, quæ sub magna mole vires habent imbecilliores, quales sunt omnes ferè flores, & omnia medicamenta temperata: sed hoc faciendum est, si forma medicamenti non prohibeat. Nam pilularum forma, sub parua mole, vires fortiores continere debet, ne molestum sit ægrotanti pilulas tam multas deuorare. Quare Flores, neque alia medicamenta imbecilliora poni debent in pilulis: quia si in magna quantitate ponantur, molem medicamēti augendo, vires eiusdem minuent: vnde dosim pilularum cogereur augere, quod ægrotantibus esset admodum molestum. Fructus idem faciunt in pilulis, proinde in eis non sunt ponendi: Id similiter de alijs formis remediorum intelligendum est. Verum hæc hæctenus, de ijs quæ in medicamentis compositis primas tenere debent. Sed non est præmittendum, reliquorumne aliqua sint, in quibus ordo, post primū locum, etiam sit obseruandus, vt alijs

Humores permixti.

Imbecillia.

Pilula.

Elaxes.

Euadum.

Quæ primū ordine deinceps sequantur in prescriptis

se-

Flores in pilulis non sunt.

secundas, alijs tertias, & ita deinceps dare oporteat, ad quod satis erit addidisse, vt si præter scopû purgandi præcipuû, detergendum & incidendum sit, maiorem tamen incisionem requirat affectio, incidentia tunc detergentia superent: contra autem fiat, si magis detergendum sit: vt semper ad id quod magis vrget, scopû nostrum dirigamus: non neglecto tamen eo quod minus vrget, vel sine quo aliud fieri nõ potest, vel minus bene fit.

De his qua minori quantitate sumenda sunt.

Cap. VIII.

MINORI autẽ quantitate sumuntur omnia medicamenta, quæ vel ingrata, vel nimium cara ob raritatẽ, vel nimij efficaciaci sunt, vel aliquid veneni habent, vel tantum præcipuorũ medicamentorũ actionem aut castigantur nimia, aut

Ingrata.

ope egentem iuuant. Ingrata autem esse possunt vel ob odorem, vel ob saporem, vel ob consistentiam. In internis itaq; remedijs, hæc quidẽ essent fugienda: sed si, ob eorum vsum necessarium, quandoque sint vsurpanda pauca, eademq; castigata in cõpositionem debent iniici. Talia autem

Fœtida.

sunt, ratione odoris, quæ foetidũ spirat, vt assa fœtida, castoreum, galbanũ, opopanax, euphorbiũ, sagapenum, & alia lacrymæ acres. Ex herbis, sabina, ruta domestica, & agrestis, pulegium, mentastrum, anagyris. Saporem autẽ ingrata sunt, quæ

Sapore ingrata.

acria, amara, nitrosa, vel acida existunt. Acria, vt euphorbiũ, thapsia, pirethrum, synapi. Amara, vt colicinhis, succus absinthij. Nitrosa, vt nitrum.

Acria.

Amara, vt colicinhis, succus absinthij. Nitrosa, vt nitrum.

Acida.

Acida, vt succus limonum, omphacium, acetum.

Ingrata cõsistentia.

A Consistentia ingrata sunt viscus, & viscosa omnia, item pinguis, quod ventricululum subuertant.

Rara.

Rara, & quæ magno pretio venduntur, vt moscus, ambræ, ciueta, balsamum. Hæc omnia in quantitate

tate

tate parua poni debent, cum ob raritatem, & pretiositatem, tum ob odorem insignem, ob quem in aliquibus affectibus, & in nonnullis hominibus fugienda sunt, ut quæ caput feriunt, & mulieribus afferant vteri præcipationem. Nimum efficacia, quod immoderate corpus nostrum immutent, vel alio modo afficiant, qualia sunt ea quæ ad quartum usque gradum vel calefaciunt, vel refrigerant, aut prorsus vitanda, aut parcius assumenda. Idem venit faciendum in iis, quæ tota substantia corpori nostro aduersantur, ut venenosa qualis est caro viperarum, scorpionum, cantharidum, & pleraque alia. Mineralium quidem aliqua sunt, quæ, & tota substantia, & agendi vi immoderata periculum creant: eiusmodi est lapis cyaneus, qui ventrem supra modum laxat, & crustas excitat: vitreolum sua vehementi acrimonia erodit: alumen immodice adstringit: sulphur vero nimium exsiccatur, itaque præcedentium normam subibunt. Quæ porro ad castigationem malignorum medicamentorum adhibentur, paucam tantum sui copiam permittunt, ut castoreum opio adiunctum non æquali proportionem poni debet, si ad castigationem opij tantum admittatur. Quod si ex æquo conueniant affectui, ut si materia attenuanda, & dolor sedandus, pro partis etiam natura, æquali mensura commiscentur: sed in parua tantum quantitate, ob eorum insignem vim. Quod quidem in colico affectu ob materie frigiditatem, ad statum verò, discussionem, & sensum obtundendum obseruari solet. Id in vehementissimis quoque aurium doloribus faciendum, in quibus, ob sensum auditus, castoreum confert quam plurimum. Idem de croco, & myrrha sentiendum est, quando ad castigationem opij adduntur: crocus in iis affectibus, in quibus & concoquere, & somnum conciliare oportet: myrrha verò ubi detergere: ut

*Nimums
efficacia.*

Venenosa.

Mineralia.

Castigantia.

*æque in-
uantia.*

*Colicus af-
fectus.*

*Castoreum
in aurium do-
loribus.*

Crocus.

*Myrrha.
in*

*Aperientia
& deducētia.*

*Cientia v-
rinas.*

*Deducētia
simul &
purgantia.*

*Hermoda-
ctyli.*

*Operationē
facilitātia.*

in vlceribus renū, & vesicę. Aperientia autem, & deducētia minori quantitate, quā alia quę deducuntur poni debent, nisi ex æquo affectui, vel corpori, cum reliquis conuenirent. Sunt verò deducētia medicamenta, quę vim medicamēti purgantis, sua partium tenuitate, ad renes, vel vetricam vel iuncturas, deducunt. Ad iuncturas quidem: vt hermodactyli, semen rutę, radix penthaphyli. Cientia vrinę etiam commodissimè interdum medicamentis laxantibus admiscetur: sed non pari mensura, atque si ad propriū opus, hoc est ad mouendās vrinę destinarentur. Purgationem enim potius alioqui minuerēt, humoris motum reuocando ad renes. Quod si deducētia aliqua sint, quę vim aliquam purgandi, præterquam deducendi, habeant, ea largiori quantitate, si imbecillius euacuantibus misceantur, quā quę simplicē deducendi vim obtinent vsurpabuntur. Id in hermodactylis videre est: qui creduntur deducere vim medicamenti ad iuncturas, simul & ab ijs educendi humores vim habere, quod tamē non facit semen rutę agrestis, aut domestica, aut radix penthaphyli. Idem iudicium esto de facilitantibus operationem: vt zingiber, & sal gemmę, agarici, & turbith operationem faciliorem præstant: faciunt enim vt pituita crassa celerius faciliusque trahatur, & purgetur: Zingiber quidem attenuando, & incidendo, citra resiccationem magnam: Sal autem gemmę attenuando, incidendo, & facultatem expultricem irritando, Pituitosorum medicamentorum operationem augent, & accelerant: sed semper maior quantitas salis gemmę, quam zingiberis, dum multū euacuare volumus, apponenda: ob id zingiber à granis tribus, ad grana sex in pituitosis medicamentis. Sal gemmę verò à granis sex, ad scrupulū vnū, pro

pro drachma vna agarici admiscetur: In turbith
 verò sufficit scrupulus semis zingiberis, vel salis
 gemmæ. In colocynthide verò grana tria: quia *Colocyn-*
 ista duo sua nimia acrimonia dysenteriam exci- *thia.*
 tare solent, quòd idem facit sal gemmæ. Proinde
 potius in lacte infunduntur, vel mucilagini gum-
 mi tragacanthi, vel mucilagini psillij: vt eorum
 tenuitas crassitie mucuginis castigetur. Casto-
 reum etiam supradictis Pituitosis additur eadem
 proportione. Rhabarbarum iuuatur, aut potius *Rhabar-*
 castigatur, cum de obstructione metus est, spica *barum.*
 nardi, cinamomo, schœnantho, spica celtica, alijsque aperientibus, attenuantibus, & odoratis
 additis. Quorum omnium eadem mensura non
 est. Cinamomum enim propter odoris, & saporis *Cinnamo-*
 gratiam quam habet, in maiori quantitate imponi potest: videlicet pro drachma vna rhabarbari, *momum.*
 cinamomi à granis tribus ad scrupulum semis.
 Cassia siue cinamomum crassum minus laudatur *Cassia siue*
 in castigando rhabarbaro, adstrictionis enim cuiusdam est particeps & paucā in attenuando vim *cinamomū*
 habet. Spicæ, cuius parum suavis & gratus est odor, vsus negligendus esse videtur, vel ad grana *crassum.*
 sex tantum assumenda pro drachma vna rhabarbari: adeo enim molestus & ingratus eius odor
 est, vt nauseam faciat, & vomitionem excitet. Spica porro Celtica, schœnanthum propter maiore
 partium tenuitatem, in parua portione poni debent: quo fit vt à granis tribus, ad grana quatuor
 tantum, pro drachma rhabarbari recipiuntur. Si enim maior eorum quantitas admitteretur, vrinam
 prouocando, & ad renes ab intestinis deriuando materiam, sua tenuitate partium, vt antea
 dictum est, purgationem impedirent, potius, quā iuuarent. Augenda est igitur horum quātitas, pro
 tempore morbi quo dantur, & pro natura agrotantium,

C

*Medicorū
prauæ opi-
niones.*

tantium, & morborum. Quòd si ob medicorum malè receptam & inueteratam opinionem, quæ si omnino rescindi nequit, vt minus tamen mali post se trahat est curandum, vel consuetudinem ægrotantis, Rhabarbarum in principio febrium intermittentium propinare necesse fit. plus cinamomi tunc quam in declinatione Infusioni adhibetur: vel si ante vsum Syruporū aperientium obstructions detur, maior quantitas exhibebitur.

Aegri natura.

Aegri quinetiam constitutio, siue natura quæ venas angustas habet, maiorem portionem cinamomi monet admiscendam: vt & morbus qui cū obstructione est, vel scirrho, vel cum tumore frigidus, aut denique cum bilis crassa, pituitæ permixta, euacuanda erit. Si verò morbus cum defluxione sit, vel cum sanguinis reiectione, aut cinamomo prorsus abstinere, aut exiguâ eius portionem assumere satius erit: propterea quòd cinamomum & fluxiones excitat, & fluxum sanguinis: in eoque casu magis laudatur vsus spicæ nardi, quæ fluxum compescendi vim habere deprehenditur.

Cinamomū

Spicanardi

Quibus mensuris, mensurarumq; notis hodie passim medicamenta præscribantur. Cap. IX.

*Quomodo
circū scribā
tur medica-
mentorum
doses.*

ANTE QUAM ad singulorum medicamentorum secundum genera doses veniamus, operæ pretium mihi facturus videor, si prius mensuras, mensurarumque notas, quibus passim utimur in præscribendis medicamentis, in tyronum gratiam, breuiter perstrinxero. Sciendū igitur est simplicium, & compositorum medicamentorum quantitatem circumscribi, vel pondere vel numero, vel mensura. Pondere vt Libra, Quartario, Vncia, Drachma, Scrupulo, Grano. Quæ tali sese habent ad inuicem ratione, vt Libra, quatuor quar-

Pondus.

quartaria contineat: Quartarium tres vncias: Vn-
cia octo drachmas: Drachma tres scrupulos: Scru-
pulus grana viginti quatuor apud omnes anti-
quos, & probatos authores: Hodie tamen inua-
luit apud Pharmacopœos pertinacia, quam à suo
Nicolao contraxerunt, vt in viginti grana tatum
diuidant scrupulum. Sed de his exactiùs hoc lo-
co dicere non est animo: cum hic scopus sit tan-
tum docere iuuenem medicum, ita suas præscri-
ptiones facere, vt aptè, & commodè à Pharma-
copœis intelligi possint, & confici. Characteres
communes, quibus passim ista pondera breuita-
tis gratia, notantur, tales sunt,

*Characte-
res pōderū.*

Libra	lib.	Drachma	Ⓕ
Quartarium	4.	Scrupulus	Ⓔ
Vncia	Ⓕ	Granum	Gr.

Ergo si vnum tantum istorum ponderū velimus,
ponimus lib. j. 4. j. Ⓕ. j. Ⓔ. j. G. j. si dimidiam
partem tantum, primū notam ponendo eius
quod volumus, semis deinde, quod hac nota ℥. si-
gnificabimus, subiūgendo, exprimemus, vt lib. ℥.
Idque in omnibus erit facere, præterquam Gra-
no, quod omnium sit minimum, sui que diuifio-
nem non patiat. Si quis plura velit, notam po-
nendo eius ponderis cuius opus habet, subiun-
git j. ℥. vel ij. vel iij. vel iiii. vel v. vel vj. & ita de-
inceps. Satiusq; existimo, his prætorum latino-
rum numeris vtī, quā ea quam Ciphram vulgo
appellamus, quæ ab Arabibus creditur cum hu-
iuscemodi characteribus ad nos peruenisse. Ra-
tio autē hæc ad id me mouet: quod duo sint cha-
racteres ponderum, qui figura cum duobus illo-
rum conueniant, Quartarij videlicet, & Drach-
mæ. Vnde error creari possiet: vt si quis scribere
vellet Quartaria tria, in hunc modum 4. 3. vel
Drachmas duas, in hunc 3. 2. quadraginta tria, &

*Latinorū
numeri.
Ciphra.*

C 2 triginta

triginta duo alter scripta existimare posset, si distinctio in medio prætermitteretur, quod inter scribendum nimium frequenter accideret. *Preterea est notandum, esse obseruatum dignum, vt com-*
modè scribenda esse omnia modissimè omnia scribantur, vt si 4. ij. velimus, potius per lib. ℥. exprimamus, si ℥. iij. potius per ℥. ℥. si ℥. j. ℥. potius per ℥. ℥. quantum fieri poterit, *maiorum ponderum notis pro denominatore vtentes, tantoque numeratore minuentes,* quanto denominator erit factus superior. Quòd si se-

Al vnum denomi-
natore om-
nia esse re-
ducenda.
 se offerret aliquando necessitas, lib. j. iumere & ℥. iij. malle ad vnum denominatorem reducere, diuidendo maiorem per numerum rationis, quam ipsum habet ad minorem, id quod superest addendo: vt Libra drachmas 96. valet: præterea quatuor erant, quæ additæ ℥. C. perficiunt.

Antiquos vno deno-
minatore
nō semper
esse vsos.
 Quòd Galenus fecit in compositione Hieræ picræ, in qua ponit aloë ℥. C. Certū est tamen, aliquando apud antiquos legi, vt apud Paulum, Dosis alicuius medicamenti, cum duplici denominatore: & recentiorum, apud Nicolaum frequentissimè. Sed scito, id factum esse, dum ob nimiam molem medicamentum aliquod secandum haberent, tunc enim se aliquando offerebat facienda, Dosis alicuius, talis diuisio, quæ deinde ad vnam denominationem non reducerunt, vel negligentia, vel quòd ob paruitatem minoris denominatoris, esset futurus immensus numerator magni denominatoris, si is diuideretur. Melius autem fe-

Bonus an
tiquorum
mos in præ
scribendo.
 cerunt illi antiquorum, qui nō istis notis, sed ipsis nominibus sunt vsi. Quos si imitaremur, forsā melius, & tutius cum agris ageretur. Sed ne nimium supersticiosi videamur, cōmunem morem sequemur, diligenter animaduertentes, ne quid incommodi per incuriam, detur. *Numero item*

Numerus.
 metimur, ab vnitatem ad mille vsque, vel ultra progredientes

edientes, scribendo Nu. j. vel ij. vel iij. vel Paria *Paria.*
 sic notantes. j. ij. vel iij. vel iiij. & sic vtrobiq̄ue
 deinceps. Mensuram verò (quânquam commune *Mensura.*
 nomen sit omnibus mensuris, ponderibus, nume-
 ris, & liquidorum, & solidorum) pro vna tamen
 tantum forma metiendi, quæ deinde, pro ratione
 instrumēti quo metimur, sui diuisionem patitur,
 dum vel plicato brachio, vel plena manu, vel in
 digitos acuminata sumitur, separatim vsurpam⁹.
 Maximam mensurā Fasciculum appellamus, quā *Fasciculus*
 brachio altero complicato metimur. Secundam
 quantitatem, quæ fit quantum manus capere po-
 test, Manipulum vocamus, quam hac nota M. ex- *Manipulus*
 primimus. Minorem Pugillum nominamus, quæ *Pugillus.*
 fit digitis simul in extremitate compressis, nota
 eius est P. Quæ ante dicta sunt de numeratori-
 bus in ponderibus, huc reuocentur, vt si his dimi-
 diatis vti velimus, vel multiplicatis, commodè, &
 scienter id facere possimus. M. enim j. vel j. ℞. vel
 ij. scribimus. De Fasciculo, & Pugillo idem intel-
 lige. Non mihi videtur, in numero mensurarum
 prætermittenda Mica, quo genere mensuræ vsus *Mica.*
 est Galenus libro de Antidotis, cum in antidoto
 Prophylactico Apollonij ficibus, nucibus, & fo-
 lijs rutæ ἀλός χόνδρος hoc est Micam falis adhiben- *χόνδρος.*
 dam dicit. legitur & λιβάνας χόνδρος hoc est thuris
 Mica, apud Dioscoridem, & Galenum. Ita vt inde
 pateat, hanc mensuram vsurpatam in rebus, quæ
 solent facilè in particulas æquales Grano friari:
 vnde etiam vulgus per Granum exprimere solet,
 dicendo Granum falis, vel thuris, & re vera re-
 spondent melius significationi. χόνδρος quod Gra-
 num significat. Sed ne confusio sequeretur cum
 ea mensura, quæ pondere penditur, & Granum
 appellatur, Micam verterunt Latini, quæ proprie
 ψιχά Græcis dicitur. sed ferè vsurpant in plurali, *ψιχά*
 cum

cum medicamenta præscribunt, vt ad reliqua recipienda, dicent *μερα ψιχα* cum Micis panis, hoc est multa Mica friata, à minutatim enim frangendo, quòd est Græcis *ψα* & *ψιχα* dicitur. verum apud Latinos, etiam in singulari numero, vel Mica vna, vel id quod præter crustâ est quòd minutatim frangi possit, significari potest. Sed facile

*Liquidorū
mensura.
Libra men-
suralis.*

*Libra ponderalis.
Quæ potè-
re mensu-
rentur.*

*Quæ nu-
mero.*

*Quæ men-
sura.*

est videre, vbi hoc, vel illo modo vsurpetur. Præterea licet olim liquida proprium metiendi modum haberent, Libram quam mensuralem appellamus, quæ secundum tres dimensiones metitur, quæ in suas partes etiam, Sextaria videlicet, Cyathos, Cochlearia diuiditur, certo etiam numero ab alijs continetur: tamen quia fuit semper multa varietas, & hodie est in eo Libræ genere, ponderalem Libram malumus vsurpare, ad maiorem certitudinem. Liquida ergo mensurabuntur Libris ponderalibus, & Vncijs, rarò Drachmis, nisi medicamenta sint nobilissima, vt balsami succus, aqua angelorum vulgo dicta, & fella in collyrijs, & alijs formis, in quibus talia vix 3. s. excedunt. Interdum etiam minimam illam quantitatem guttis exprimimus vna, vel duabus, aut tribus: aut communiter hac formula loquendi vtimur acetii, vel olei, vel vini parum. Libris, vel Libræ partibus mensurantur herbæ, & radices siccæ, flores, semina, succi, lacryma, cortices, metallica, & alia quæcunque supradictorum, alijs etiam mensuris possunt mensurari. Numero verò fructus, & potissimum legumina maiora, vt fabas, cicera etiam aliquando, metiri possumus. Fasciculis herbas recentes damus, vt in balneis. Manipuli etiam herbarum, & radicum recentium. Pugilli verò florum, cerealium, & leguminum præscribuntur. Igitur medicamentorum potissimum internorum, non solum nomen sed & certam quantitatem designamus

mus, ægro exhibendam : nisi tantum alicui compositioni forma danda fuerit. Tunc enim plerunque, quia res sub visum cadit, iudicio Pharmacopoli permittimus quantitatem medicamenti, quod formæ dandæ destinamus, vt sacchari, vel olei, vel ceræ, scribendo Sacchari quantum sufficit, vel olei, vel alius cuiuspiam cuius opus fuerit.

Pharmacopœi iudicio relinquenda quantitas.

Qua quantitate Radices in quibuslibet remediorum formis prescribantur. Cap. X.

N I V S C V I V S Q V E medicamenti quantitas, qua ipsum mensurari debeat, cognoscenda, quæ varia est pro diversitate formarum quæ dantur remedijs, temporis, scopi, vel quantitatis totius compositionis. A Radicibus autem ordiemur, quæ in balneis, Libris, vel Manipulis multis mesurantur. Quod si vna tantum imponatur radix, ea in maxima quantitate ponetur: si duæ eiusdem facultatis, dimidiam partem supradictæ quantitatis miscemus: vt duæ simul iunctæ æquipolleant quantitati vnius. Quod in omnibus medicamentis facultate similibus, & ex æquo convenientibus affectui, obseruandum, vt antea diximus. *In balneis.* Quando in Clysteribus vsurpantur radices, si pro vno clistere paratur decoctio, 4. j. radicum liliorum, altææ, vel emollientium aliarum, 3. ij. autem detergentium, vel aperientium sufficient, quando morbus talia medicamenta desiderat. *In clisteribus.* Quod si plures clisteres ex eadem decoctione parandi sunt, vel clister, fodus, irrigationes, encathismata, & balneum: dosis augenda erit, pro ratione multitudinis, & quantitatis remediorum, quæ vna necessaria sunt, & prescribuntur. Hoc vsu venit in colico dolore curando, & nephritico leniendo, & calculo deturbando, in quibus ex eadem decoctione, & fodus, & clisteres, & cataplasmata parantur. Vt in dolore

Quæda plura remedia ex vna decoctione erunt facienda.

*Materia cli
sterū quar
do augēda*

lateris, eadem decoctio clisteris in vase æneo, vel vesica lateri apponitur. Materiam autē clisterum augemus, quando ex decoctionis residentia captasplasmata parare volumus. Sed cum tales decoctiones paramus ad multos vsus: animaduertendum est, vt ea adiiciantur, quæ dum vni scopo, & formæ remedij conueniunt, alteri non aduersentur.

Nota.

Vt si laboranti dolore lateris paretur clister, ex relaxantibus herbis, & malacticis, & discutientibus flatus: parandus erit, citra violarum, vel feminum frigidorum maiorū additionem, aut eorum quæ nimium acria sunt, vt mercurialis: ne hæc nimium trahendo fluxionem irriterent, illa vero repellendo, cordi, & pulmonibus periculum suffocationis creent. Igitur talia non iniiciuntur, licet alioqui alui mouendę ratione, aut febris, aut renum conuenirēt. Sed quæ emolliunt vt malua, bismalua, vel semina quæ flatus discutiant vt semen anisi, foeniculi: & quæ dolorem soluunt discutiendo, & digerendo, vt semen lini, foenugræci, semē maluæ, bismaluæ, flores chamomeli, meliloti. Hic autem clister parandus erit, vt docebitur

*In Syrupis
& apozematis.*

Libro De formis remediorum internorum. In syrupis, vel apozematis, Radices ponantur ab ℥.j. ad ℥.ij. vel ℥.iij. si pro multis dosibus paretur remedium: si pro vna dosi, à ℥.iij. ad ℥.℥. vel ℥.j. magis vel minus pro radicū natura, & viribus. Sunt enim quædam laxantes, siue purgates, aliæ detergentes, vel aperientes, vel adstringentes, vel rarefacientes, vel refrigerantes, vel aliud aliquid efficietes: quæ omnes diuersa quantitate petuntur, pro diuersitate virium, scopi, & forma remediorum, vt radices apij, petroselinii, graminis, asparagi, & aliæ aperientes obstructions. Si ex his syrupi parentur ad aperiendas obstructions, cum vna tantum vsurpabitur, & pro multis dosibus

Aperientes

ad

ad ℥.ij. apponentur : si pro vna dosi, sufficiet ℥.℥.
 Si duæ vel plures vsurpentur, fiat idem quod dictum est in principio capitis, cū de radicibus ad balnea fieret mentio. Quod si in syrupo purgâte, *Aperientes in syrupo purgante.*
 ad faciliorem educationem crassorum humorum, eadem ponatur ℥.℥. ad summum vnius, vel duarum radicum simul sufficiet. Nam hæ omnes, vt & reliqua attenuantia, & incidentia, si in maiori quantitate ponantur, humores tenues, & serosos à ventre ad renes deducendo, & deriuando, alui subductionem minuunt. Nam quemadmodum *Mictio nocturna plurima.*
 mictio noctu plurima facta, deiectione minorem per aluum facit : sic cientia vrinas, fluxus ventris deriuat, & medicamentorum actiones eludunt.
 Quare grauitèr peccat qui in maiori quantitate, vel maceratas in vino albo, vel aceto syrupis laxantibus admiscet. In thoracis affectibus Vncia vna sufficit. In obstructionibus renum, vel vesicæ, & in remedijs prouocantibus sudores, ℥.ij. vel ℥.ijij. apponere possumus. Detergentes verò radices in syrups pectoralibus, & in medicamentis renum, & vesicæ, si sine vlcere, vel inflammatione sint ad ℥.ij. vel ij. possunt poni: si vlcus sit, vel inflammatio, vel sanguinis grumus in renibus, vel vesica, in quantitate minori, vt ad ℥.℥. est enim necesse crassos succos vrinam retinentes, vel sanguinem concretum, vel pus, medicamentis leuiter detergentibus à parte tollere, & vrinam retentam prouocare. *Detergentes.*
 Detergentes radices in cientibus vrinam, & medicamentis purgantibus, mediocri quantitate poni possunt, quia vtramq; operationem iuuant. Purgantes Radices, hoc si mediocriter faciant, ab ℥.j. ad lib.℥. in magnis compositionibus vsurari possunt: in minoribus autè ab ℥.℥. ad ℥.j. nec minus ℥.℥. alioqui inefficax esset remedium, & ventriculum læderet. Tale est
 C s poly-

polypodium quercinum quod purgat, & adstringit: quare leuiter decoquendum, ne nimia coctione facultas aërea, in qua est laxandi vis, perdat, & ponendum in sufficiente quantitate.

Fortissime purgantia.

Quæ verò fortissime purgant, vt turbith, bryonia, si per se, hoc est nullis additis alijs laxantibus, & in paruis cōpositionibus, vt in decoctionibus laxatiuis, & syrups quæ ad vnā dosim dantur, à ʒ. j. ad ʒ. ij. in magnis multarumq; dosum, à ʒ. iij. ad ʒ. f. aut ʒ. j.

Purgantia in substantia.

Quod si hæc, vel alia purgantia qualiacunque sint in substantia dentur, quia ipsa magis corpus offendit, quam infusum, vel decoctum: ea ratione, tunc minori quantitate assumi debent.

Turbith.

Turbith igitur, si detur in substantia, sufficit ʒ. f. in infusione autem quæ quantitatē ergo, media est inter decoctionem, & administrationem eam quæ fit in substantia, ʒ. j. idque paruis compositionibus, in magnis ἀσαλευτοῖς.

Rhabarbarū Dupliciter substantia consistere.

Rhabarbarum duplici substantia consistet, terrea videlicet, & aërea, in hac autem purgandi vim fitam habeat, in illa restringendi: recte fecerunt veteres, qui arte eas conati sunt separare: vt eam plurimam haberent, cuius egerent ope, eam autem quæ esset futura incommoda, si non tollerent prorsus, saltem minorem multò facerent.

Rhabarbarū in substantia minus purgare quam infusum.

Quidam tamen medicus nostræ ætatis, alioqui certè doctus, & de literis bene meritus, paralogismo conatus est ostendere, Rhabarbarum in substantia, vt vulgò dicitur, hoc est nulla ipsius parte diminut, aërea videlicet, aut terrea, multò efficacius fore ad purgandum, quàm si infusum exhiberetur, agens ex hypothesi, quam à Galeno mutuatur ex Libro de Theriaca ad Pisonem: medicamenta purgantia, à tota substantia purgent: constat Rhabarbarum purgare: à tota igitur sui substantia soluit. Sed quæ à tota substantia operantur,

tur,

tur, maius opus efficiunt, vbi plus substantiæ, quam vbi minus. Atqui in toto Rhabarbaro, longè plus substantiæ, quam in eius diluto inest, cum in hoc solum pars tenuis, & aërea, in illo præter hanc, & terrea quoque insit, erit itaque & plus virium in soluendo, plus itaque Rhabarbarum tota sua substantia exhibitum, quam eius dilutum, mouebit: quod erat probandum. Probandum equidem certè fuerat: sed vide quam parum probarit, & in hac ratiocinatione sibi imposuerit, ex eo quod Rhabarbarum purget à tota substantia, quod apud Galenum est determinatum sibi humorem cum delectu à proprietate occulta, vel à similitudine substantiæ purgare, vel vt Mesues locutus est à cælesti quadam facultate: cõcludens, si omnes ipsius partes seruentur, quas simul iunctas (vt iam dixi) vulgus appellat totam substantiam, ipsum ad actionem illam, quæ ab occulta vi dependet, fore robustius, & commodius. Sed non vidit ille diuersitatem significationis, & quomodo talis vis non sit sita in omnibus simul partibus. Hoc enim si esset, vt ad vnã talem actionem vnã conspirarent, aliam actionem diuersam non producerent primò & per se. Actiones enim diuersæ, quæ primò & per se fiunt ab vno medicamento, à diuersitate partium oriuntur. Sed sita est talis vis, in ea parte quæ & ratione, & experiètia ad talem actionem cernitur meliùs nata. Rhabarbaro tribuitur facultas purgandi, & adstringèdi: adstrictio nõnne debetur terre portioni, purgatio magis violentæ, hoc est succulentæ, & aëreæ, cum in hac plus sit caloris, qui occultã delectus facultatem iuuat, & efficaciorẽ facit, contra terrea segniorẽ, & inertiorẽ. Et certè me ista tante experientia hæctenus est satis comprobatum. Non quòd dicam expresso succo adstrictionem

*Quid est
purgare à
tota sub-
stantia.*

*Quæ pars
adstringat
et quæ pur-
get in Rha-
barbaro.*

nem

nem deperdi prorsus, & residentia expressionis purgandi vim: sed eas admodum paucas retineri, idque tantum, quia quæ simul primæ conformationis, & incrementi communis vinculo iuncta sunt, nunquam ita exactè sui separationem patiuntur, quin vnum perpetuò retineat aliquid de ingenio, & indole alterius. Vnde mihi videtur eū verisimilius potuisse argumētari, si dixisset in substantia magis purgare, quia nunquam ita potest exprimi succus, quin perpetuò aliquid remaneat in residentia, cuius absentia vim laxandi minuit. Sed neque hoc satis fuisset firmum: quandoquidem eius præsentia, non tantam utilitatem præstare posset, quantum impedimentum segnities, & obstructio difficultasq; penetrandi, quæ à terrea portione adueheretur, præterquã quòd multa fieret adstrictio, qua non est opus in omnibus morbis, imò plerunque valde noxia est. Rhabarbari igitur doses, pro diuersitate modi exhibendi, cuius indicatio sumetur à commoditate præsentis, tales constituemus. Primum si opus sit leuiter purgare, simul & constringere, in substantia dabitur à ℥.j. ad ℥.ij. Quidam voluerunt a ℥.ij. ad ℥.iiij. sed talem quantitatem non probo, ob molestiam saporis & odoris, & periculum. Nam si vsquam in substantia exhibendum sit, hoc est faciendum in morbis, qui sunt cum fluxu ventris diſenterico, vel diarrhæa, sed in talibus, etiam tanta quantitas est periculosa, ob facultatem laxandi, quam habet, præter adstrictionem, paucamq; familiaritatem quam habent cum corpore nostro, omnia medicamenta purgantia, & malitiam quæ maior est, & pertinacior in portione terrea. Et si quis bene consultū velit ægro, satius ducet Rhabarbarum diu infusum, & valde expressum exhibere: sic enim longa infusione diminuetur laxandi

Rhabarba
vi doses.

di vis, & expressione forti terrei plus assumetur ad constringendum, sed mitioris & minus molesti, & malitiosi: satisque erit dare à ʒ.℥. ad ʒ.ʒ. Si quàm plurimum adstringendum sit, & nihil vel parum laxandum, vstulatum dabitur à ʒ.ʒ. ad ʒ.iiij. quòd tamè propter empirema, mihi minus arridet, malleque reiecta priori decoctione, denuo & diu coquere, & tale exhibere. Longa enim coctione absimitur laxandi vis, præterquã quòd id quod est magis tenue, & purgans, priori decoctione extractum abijcitur. Siquis ad bilis purgationem in febribus det, quia hic est fugienda adstrictio, minùs infusum, & leuiter expressum dabit à ʒ.℥. ad ʒ.ij. vel ʒ.iiij. nec sine ratione hic tanta exhibetur quantitas, quia parum succi ob leuem expressionem trahitur, ne forsã quicquid est trahendo, vna terrei aliquid, & adstringentis sequatur. Verum si per tempus non liceat infundere, leui decoctione perficietur id, quòd longa infusione opus haberet. Si quis Rhabarbarum syrupo, vel alij decoctioni addat ad laxandum, in puluerem redactum in decoctionem feruentem inijciet: vel in clarificatione apponet ligatum in linteo, frequenter exprimendo, vel in syrupo iam perfecto etiam ligatum suspendet, & cum vsus requiret, exprimet: non autem coquet, quia eius substantia laxans facilè deperderetur ob tenuitatem. Quòd autem tenue sit, ostendit magnus ille odor quem habet. Quòd si ad constringendum adhibeatur, poterit coqui vnà: quantitas autem erit à ʒ.℥. ad ʒ.ij. vel plures, pro quantitate dosium ad quas parabitur cõpositio. Radices amaræ recentes vt helenium à ʒ.ʒ. ad ʒ.ʒ. accipiuntur: sicca verò à ʒ.℥. ad ʒ.℥. Iridis radix si recens, & ad purgationem ponatur, à ʒ.ij. ad ʒ.ʒ. si sicca ad expectorationem, vel alias affectiones à ʒ.ʒ. ad ʒ.ij. vel

Radices
amaræ

ij. vel

ij. vel $\mathfrak{z}$ .iij. vt in eclegmatis, & in antidotis. Nul-
 lius aristolochiæ radix, neque item gentianæ, neq;
 alia amara in internis remedijs ob amarorem, nisi
 raro vsurpantur: in antidotis, vel pillulis idq; tan-
 tum, atque in minori quantitate, vt si per se su-
 mantur, & in substantia, & pro vna dosi à $\mathfrak{D}$ .j. ad
 $\mathfrak{D}$ .ij. cū multo melle, & saccharo, vel aliquo syru-
 po dulci: in decoctiōe verò à $\mathfrak{z}$ .f. ad $\mathfrak{z}$ .ij. vel $\mathfrak{z}$ .iij.
 hoc de omnibus amaris, & odoratis est intelligē-
 dum. Valerianę radix: cyperi, galangę maioris, &
 minoris, zedoariæ, zingiberis, ben albi, & rubri,
 & doronici in antidotis, & magnis cōpositioni-
 bus, in pulueribus cordialibus, pectoralibus, &
 alijs remedijs internis à $\mathfrak{D}$ .j. ad $\mathfrak{D}$ .iij. vel $\mathfrak{z}$ .j. f. in
 externis verò à $\mathfrak{z}$ .f. ad $\mathfrak{z}$ .ponuntur. Cyclaminis
*Cyclami-
nis radix.* radix recens vim habet purgandi, & vomitū pro-
 uocandi: quare in parua quantitate est sumenda,
 vt ad $\mathfrak{z}$ .j. sicca autē ad $\mathfrak{z}$ .iij. vrinas, & sudores mo-
 uet. Azari radix vomitum excitat, vrinas mouet,
*Azari ra-
dix.* ventrē purgat, si ad $\mathfrak{z}$ .vj. assumatur ex aqua mul-
 sa, menses & sudores similiter mouet: sed quia
 ellebori modo purgat, satius est minorem quan-
 titatem præscribere, vt capite iij. ostensum est. In
 vnguentis ad aluum subducendam & tumores
 lienis minuēdos ab $\mathfrak{z}$ .f. ad $\mathfrak{z}$ .ij. poni poterit. Om-
 nia medicamenta, quæ in decoctione iniiciuntur,
 maiori quantitate ponenda sunt: media quanti-
 tate, quando infunduntur: in substantia vel alio
 modo vsurpata, minima quātitate. Radices acres
*Radices a-
cres morda-
tes detergē-
tes digeren-
tes.* omnes, mordentes, vel detergentes, vel digeren-
 tes vt cucumeris agrestis, serpentariæ, iarri, af-
 phodeli, scillæ, cepæ, porri, alliorum, & pancratij
 ponuntur in cataplasmatibus vnguentis, & alijs ex-
 ternis remedijs à 4. f. ad lib. f. vel lib. j. In balneis
*Radices in
externis.* verò à lib. j. ad lib. ij. Denique radices omnes in
 cataplasmatibus, & vnguentis, & ablutionibus pe-
 dum

dam, & capitis lixiuijs, & fotibus vsurpantur eadem quantitate, qua in iniectionibus sunt accipiendæ, vt prius dictum est. Quamquam agarius ^{Agarius} radix non sit, sed potius fungus laticis arboris in caudice nascens, vt ^{quid sit e-} ~~errore~~ ^{usq; dosis.} ~~via~~ docuit: tamen quia apud Græcos dubium erat, esset ne radix, an fungus ad radices nascens, vel in arborum caudicibus: ea ratione de eo hoc capite agemus, dicemusque si in decoctione vsurpetur à ʒ. j. ad ʒ. ʒ. in infusione à ʒ. ʒ. ad ʒ. ij. in substantia à ʒ. ij. ad ʒ. iij. vsurpandum. Maiorem autem sui quantitatem non permittit, non quòd habeat aliquam eximiam laxandi vim, sed quia decoctum, vel infusum vomitionem excitat: in substantia, propter leuitatem, molem medicamenti auget.

De dosi herbarum recentium vel siccarum.

Caput XI.

HERBAE, vel recentes, vel siccae in medicamentis solent vsurpari. Recentes ^{Recentes.} autem fasciculis, vel manipulis pluribus in balneis: in alijs formis, manipulis tantum. In clysteribus quidem paucis, tum in decoctionibus iniectionum, vt vno, vel ij. vel M. ʒ. vel tertia parte M. j. vt quando minus conueniunt, vel quando efficacissime, vel ingratae sunt. Siccae vero in externis, & magnis remedijs eadem mensura mensurari possunt, vt in balneis, & lauacris. In alijs autem remedijs, vt pulueribus capitalibus, stomachicis, omnibus aliarum insperсионibus, vel aliarum partium, quae ex herbis aliquibus siccis parantur, à ʒ. j. ad ʒ. ʒ. vel ad ʒ. j. recipiuntur. Eadem quantitate etiam, in quibusdam fumigijs, vt in ijs quae ad tussim parantur, tussilago sicca, & ad fumigia capitis folia rorismarini, ladi, cisti, origani, imponi possunt. In internis vero, vt in antidotis, colicis, & nephriticis, ^{Sicca.}

cis,

tis pulueribus cordialibus, & capitalibus, vel qui ad ventrem, vel vterum præscribuntur à ʒ.℥. ad ʒ.℥. exhiberi debent. Idem in herbis obseruandum, quod de radicibus dictum est antea, siue aperientes, siue detergentes, siue gratæ, siue ingratae sint: vt aliquando maior, aliquando minor quantitas vsurpetur, pro natura, vel quãtitate remedij. In excitando venerem, vtendum est herbis recentibus, vt eruca, & mentha, quia plus habent flatus. Ad flatus verò discutiendos, ad vrinas mouendas, & ad humores attenuandos, siccas eligere conducibilius est: propter humiditatem enim absumptam, ad id efficaciores sunt. Herbae quæ laxant, magis laxant recentes quàm siccae, vt mercurialis herba, brassica marina, thymelea, chamelæa.

De florum necessaria quantitate. Cap. XII.

FLORES siccos pondere, & mensura metimur: recentes mensura tantum. Nam in antidotis, & nobilioribus compositionibus, in quibus parua tantum quantitas recipitur, sicci à ʒ. j. ad ʒ. ij. admittuntur, vt in pulueribus cordialibus, capitalibus, stomachicis, & vnguentis. In syrupsis autem, & apozematis, & alijs decoctionibus à P.℥. ad P. ij. vel iij. vel plures, vt & in balneis, & clysteribus: Sunt enim parum efficaces, nisi in mole magna. Quare in pilulis nunquam vsurpandi sunt, quia augendo molem, vim aliorum medicamentorum minuunt. Sunt tamen præstantiores ob suam tenuitatem partium, ideo vsurpantur in alijs. Recentes, quia efficaces tantum ad refrigerandum, humectandum, & laxandum, in syrupsis, & apozematis, & alijs huiusmodi decoctionibus solum immittuntur: idque, à P.℥. ad P. plures vel vel manipulos. Non autem pondere, nisi in conseruis

Ad venerem excitandã.

Herbae laxantes.

In antidotis.

In decoctionibus.

In pilulis.

Recemes.

feruis parandis: ad proportionem cum saccharo
feruandam.

De fructuum mensura. Cap. XIII.

Fructus non vno & eodē modo mensuran-
tur: alij enim pōdere, alij número, alij vtro-
que modo. Fructus igitur magni, integri,
& discreti vt pruna, poma, pyra, mala punica, ma-
la cotonea, mespilla, forbæ, ficus, passulæ iuiubæ,
sebesten, dactyli, corna, nūces, amygdalæ, auella-
næ, & ijs fructus similes Numero præscribuntur.
Quorum j. iij. iij. xx. c. vel Numero iij. v. vi. vij.
vij. xv. xx. l. & ita deinceps dicimus: exceptis
pomis cydonijs, & punicis, quæ ob magnitudi-
nem, ad tantum numerū in præscriptis nunquam
perueniunt. Interdum etiā fructus pondere men-
suramus, cum ab ijs aliquas partes detrahimus,
vel aliquas partes tantum in vsum reuocamus. Vt
cūm dicimus, carniū cydoniorū abiectis cor-
tice, & grānis lib. j. vel corticis malorum grana-
torum ℥. iij. Vel cum religiosius proportionem
miscendorum seruire volumus, vt in sinapifinis,
in quibus pro ℥. j. seminis sinapi, aliquando ficuū
lib. ℥. miscemus, & aliquando lib. j. Nam si nume-
ro ficus metiremur, minus certa esset proportio,
cūm ficus aliæ maiores, aliæ minores sint. Neque
hic erratum esset leue: si enim minus ficuū iusto,
vel plus sinapi adhiberetur, esset periculum vlce-
rationis. Non minus religionis est obseruandum
in masticatorijs, quæ parantur ficibus, vel passu-
lis, & acris medicamentis: cūm idem eadem
ratione, qua in sinapismo impendat periculum.
Inter fructus, sunt nonnulli qui ad varios vsus
vsurpari solent, & diuersa mensura, pro diuersi-
tate scopi, aut vsus, vt pruna, sebesten, tamarindi,
quæ bilem extinguunt, eamq; expurgant, vel par-

*Fructus ma-
gni, integri
et discreti.*

*Pondere
etiam ali-
quando me-
surari.*

*Sinapif-
mus.*

*Masticato-
ria.*

*Quosdā pro
varia et
multiplici
vi etiā va-
ria mensura
vsurpari.*

D tes

tes refrigerant. Quare si ad refrigerationem vel ad bilis alterationem vsurpabuntur, paruo numero iniicientur, vt ad Paria duo, vel tria: si verò ad laxandum, quia imbecilliter laxant, ad Paria viginti. Idem facimus de passulis, & ficubus: nam si ad laxandum, magno numero: si ad leuiter detergendum, vel calfaciendum præscribantur, minori, & hoc de internis remedijs est intelligendù. Nam in balnea ficus, & passulæ iniici possunt: si detergere, & relaxare sit animus, maxima quantitate, quia forma remedij, & paucitas viriù id po-

*Laxantes,
detergētes,
emolliētes.
Refrigeran
tes, leniētes*

Dulces.

*Adstringē
tes.*

*Detergētes
in laxan
tibus.*

stulant, vt ad Paria quinquaginta. Fructus laxantes, detergentes, & emollientes ad Pa.x. vel xx. dantur. Refrigerantes, & lenientes in iniectionibus inflammationum, vteri, vesicæ, & intestinorum, decoqui possunt ad Pa.x. qualia sunt pruna, sebesten, tamarindi. Dulciores fructus, in clysteribus sedantibus dolorem, lenientibus, laxantibus, detergentibus, & vermes deorsum trahentibus, eodē numero ponuntur cōmodè. Necnon adstringentes, in clysteribus ad fluxū ventris, præscribuntur eodē numero, in decoctionibus verò alterantibus, ne obstructiones pariant, minori. Detergentes in laxantibus ad Pa.xx. vel xxx. vel xl. poni possunt: in alterantibus ad Pa.v. vel.vj. in decoctis verò pectoralibus, vel syrupis, media quantitate: fructus enim detergentes. in pectoralibus maiori quidem numero sunt opus, quam in alterantibus tantum, vt vis medicamenti seruetur, donec ad pulmones peruenerit: minori verò quam in laxantibus, nam si æqualis mensura vt aut Pa.xx. aut. xxx. ponatur, nimium detergendo ventrem laxant, & ad partes superiores non perueniunt. In alterantibus ergo ponantur ad Pa.v. in laxantibus ad Pa.xx. in pectoralibus ad Pa.x. vt medius modus seruetur. Quod de passulis, ficubus,

bus, iuiubis, sebesten, & dactylis volo intelligi. *Fructuum*
 Horum item fructuum pulpa, ceu caro præscribitur in eclegmatis, opiatibus, & cataplasmatibus: sed *pulpa.*
 pondere, non numero: quia eorum tantum pars
 vsurpatur. Pulpa passularum in opiatibus laxantibus
 ad ℥.ij. in eclegmatis media mensura, in cataplas-
 matis hepaticis corroborantibus, vel malactis
 à 4.℥. ad lib.℥. vel lib. j. ponitur. Pulpa prunorum
 dulcium laxantibus tantum medicamentis, & o-
 piatis misceri potest: acidorum in cataplasmatibus
 adstringentibus ventrem, vt & alij fructus omnes
 adstringentes, vt pyrorum, pomorum, malorum
 cotoneorum à 4. j. ad lib. j. Dactylorum pulpa in
 hepaticis, corroborantibus, vel malactis poni
 solet ad lib. j. Capita papaueris vt fructus nume- *Capita Pa-*
 ramus, vt ex descriptione Diacodij apud Gale- *paueris.*
 num patet lib. *naturæ à rotas.* Fructus minores vt pas- *Fructus*
 sulæ Corinthiacæ, myrthi fructus, siue bacca, vel *minores.*
 berberis, vel lentisci, vel balsami, vel terebinthi
 pondere maiore, vel minore, pro scopo, natura,
 viribus, & forma remediorum vsurpantur, maxi-
 ma ex parte à ℥. j. ad ℥. j. Fructus indiscreti, vel *Fructus*
 contusi, vt tamarindi pondere non numero men- *contusi.*
 surantur. Passulæ vraq; mensura: dicimus enim
 passularum ℥.ij. vel iij. interdum passularum Pa-
 ria x. xx. xxx.

De seminum dosi seu quantitate. Cap. XVIII.

SEMINA semper pondere metimur
 sed diuersa, diuerso pro natura ipsorum,
 & scopo, & forma remediorum. Ea
 vel calida sunt, vel frigida, & ex ijs alia
 dicuntur maiora, alia minora. Præterea calidorum *Calida gra*
 alia sunt magis grata vt semen anisi, foeniculi, ob *ta.*
 id ad ℥. j. vel ij. præscribuntur, vt in pulueribus
 post pastum: Quæ minus grata sunt ob odorem, *Ingrata.*
 vel saporem à 3.℥. ad ℥. j. vt semen cumini, seseli

D 2 Mas-

Mafsilienfis, carui, ameos. Sed in multo minori
Acria. quantitate, quæ magis acria sunt, vt rutæ agrestis,
Téperata. nasturtij, thlaspi. Quæ téperata sunt à ʒ. j. ad ʒ. j.
 in internis remedijs poni possunt, In balneis ve-
 rò, & fotibus, vel clysteribus ab ʒ. j. ad plures. Sût
 autem huius generis semen maluæ, bisimaluæ, li-
 ni, bombacis. His proximè accedit semen lini, &
 fœnugræci, sed hoc paulò calidius illo. Semina
Prouocãtia prouocãtia vrinam pro scopo, & sua acrimonia,
Vrinam. diuersis pôderibus administrari debêt, si ad cien-
 dam vrinam dentur à ʒ. j. ad ʒ. iij. vel. iij. exhi-
In laxan- bentur: si verò laxantibus permisceantur, ad hu-
tibus. moris attenuationem, vel medicamêti deductio-
 nem, à ʒ. j. ad ʒ. j. tantum propter rationè quam
 de aperientibus medicamentis reddimus. Pos-
 sent enim impedire, deriuâdo ad renes, vim me-
In aperien- dicamenti laxantis. In aperientibus obstructio-
tibus. nes, mediâ quantitate poni debent. In Arteriâcis
In arteria- à ʒ. j. ad ʒ. j. ne fluxionem sua acrimonia excitet.
cis. In bechicis à ʒ. j. ad ʒ. j. tantum, ne pituita resic-
In bechicis cata in pulmonibus retineatur, vel etiam sua acri-
Flatus dif- monia fluxionem excitent. Hæc eadem flatus dif-
cutientia. cutiunt, quæ si polypodio, aut flatus generanti-
 bus iungantur, augenda erit dosis à ʒ. j. ad ʒ. ij. In
 clysteribus autem & sedantibus dolorem, & aliis
 colicis remedijs, à ʒ. ij. ad ʒ. vj. in antidotis à ʒ. j.
 ad ʒ. iij. decoquantur. Calidissima autem semina,
Calidissi- qualia sunt semina nasturtij, rutæ agrestis, thapsiæ,
ma. synapi, erucæ in internis remedijs à ʒ. j. ad ʒ. j. in
 externis autem à ʒ. ij. ad ʒ. j. hæc si decoquantur
 siue ad internum, siue ad externum remediũ, ma-
 ior quantitas eorum est necessaria, quam si tota
 in puluerem redacta assumerentur, potissimum
 cum in aqua simplici decoquantur. Dosis igitur
 erit à ʒ. j. ad ʒ. iij. in externis autem remedijs à ʒ.
 iij. ad ʒ. j. & vt cum ex thapsia, & oleo remedium
 para-

paramus ad alopeciam, pro lib. j. olei, ℥. j. feminis
 thapsiæ imponimus. Sunt aliqua semina odorata, *Quedã se-*
 quæ aliquando fructus appellantur, vt carpobal- *mina etiã*
 samum siue semen balsami, cardamomum, grana *fructus ap-*
 paradyfi, cubebæ, piper: quæ iuxta acriũ omnium *pellari.*
 mensuram præscribi debent. Semina frigida alia *Frigida.*
 maiora, alia minora dicuntur, id est alia alijs sunt *Frigida mi-*
 frigidiora: quæ omnia differunt viribus, sapore, & *uora.*
 odore, & familiaritate. Semina enim frigida mi- *Frigida ma-*
 nora, refrigerant cum leui quadam adstrictione, *iora.*
 & siccant tanquam amara vtcunque: ob id magis
 in externis, quàm internis imponi solent. In in-
 ternis autem ponuntur, vt pulueribus à ℥. j. ad ℥. j.
 & ℥. ij. in externis à ℥. ℥. ad ℥. ℥. Semina verò fri- *Frigida ma-*
 gida maiora refrigerant, & humectant, eo pacto *iora.*
 nihil adstrictionis habent, sed potius relaxant par-
 tes constrictas nimia siccitate quam constringant,
 & corpori nostro magis familiaria sunt, si cortex
 externus ablatus fuerit, neque antiquitate ranci-
 da sint. Dosis diuersa erit pro diuersitate scopi, &
 forma remedij vt in humectantibus, in refrigeran-
 tibus, & cientibus vrinam à ℥. ij. ad ℥. j. In pecto-
 ralibus verò remedijs à ℥. ℥. ad ℥. ij. vel ℥. iij. In la-
 xantibus medicamentis à ℥. j. ad ℥. j. Pro forma
 autem remedij augentur, vt in clisteribus ad ℥. ℥.
 ad ℥. j. In balneis detergentibus, refrigerantibus,
 humectantibus ab ℥. ij. ad ℥. iij. vel ℥. vi. Raro in
 alijs externis remedijs vsurpantur, præter oleum
 quod ex illis paratur. Semina autem frigida alia *Quedã fri-*
 alijs magis familiaria sunt, ob id maiori copia as- *gidorũ esse*
 sumuntur, & frequentius: vt semina papaueris *magis fa-*
 albi magis quàm nigri, semina hyosciami albi po- *miliaria*
 tius quàm nigri, vel flauï, idque in stupefacienti- *quedam*
 bus, vt in colicis, inspissantibus, & arteriacis à ℥. *minus.*
 ℥. ad ℥. ij. vel ℥. iij. In colicis tamen maiori quan-
 titate debent recipi, quàm in alijs: vt si quis semē

- Semen cicutæ.* cicutæ dare vellet, in his & lubentiùs, & largiùs, quàm in illis id faceret. Licet rarò medicamentis internis inseratur, est enim & siccum & adstringens & venenosum. Quare non leuiter peccant, qui in pilulis ad articularem morbum harmel, quod est cicutæ semen, interpretantur pro semine rutæ agrestis quod est Harmala. Sed liberius in externis remedijs constringentibus, refrigerantibus, stupefacientibus imponi potest à ʒ. j. ad ʒ. ʒ. vt in ijs quæ ad mammarum indurationem præscribuntur, intellige de singulis applicationibus, his enim minor copia esset inutilis. Semina aliqua sunt præterea quæ antea odorata diximus, quæ fructus etiam dicuntur, vt semen myrthi, corymbi hedere, & similia, vt & nuclei mali granati. Ea mesurantur pondere, verbi gratia, semen hedere in syrupis cientibus aquas imponi solet à ʒ. j. ad ʒ. ʒ. semina myrthi in constringentibus externis, & internis, poni possunt à ʒ. j. ad ʒ. ij. in externis aliquando ab ʒ. j. vt in capitalibus, & in pulueribus adstringentibus ventrem, cataplasmatibus, & clisteribus, fotibus, & balneis, augendo vel minuendo dosim pro forma remedij, & scopo. Eadem erit dosis seminum vuarum, quæ omnino similem facultatem habent, & in iisdem remedijs imponi possunt. Semina rosarum & in externis, & in internis remedijs à ʒ. j. ad ʒ. ij. ponuntur. Semen coriandri inter medicameta resiccantia reponitur: sed alij calefacere, alij refrigerare existimant. Ego puto semen calefacere, vt Galenus existimauit, herbam autem recentem refrigerare, & minus resiccare. Semen calidum est ad primum gradum, & siccum ad secundum: est igitur in quibus parum calefacere, & magis resiccare conuenit vsurpandum, vt in pulueribus capitalibus, pulueribus vetriculi, & hoc à ʒ. ij. ad ʒ. j.

In

In internis autem remedijs, à Medicis vsurpatur, vt in pulueribus post pastum ab ℥.j. ad ℥.ij. sed præparatū aceto, vt effumatio illa, qua caput tentat, & veluti ebrietatem inducit, extinguitur.

Acia enim aceto macerata fiunt mitiora: insipida verò eandem acrimoniam acquirūt. Sed quòd adeo caput tentet, vt Nicander vult, hoc agresti non præparato, vel herbæ ipsi tribuendū potius,

quam nostro, quo hodie vtimur, quod colitur in hortis, & cultura mitius fit, & maceratione in aceto facta, commodius redditur. Ego in morbis capitis, in quibus vel siccare, vel vim aliorum medicamentorum ad caput ducere oportet, ab ℥.℥. ad ℥.j. soleo iniicere. In morbis factis per consensum: vt in scotomia, & doloribus capitis abstinere, vel ab ℥.j. ad ℥.℥. tantum, alijs multis permixtum, & saccharo conditum, ad euitandam iuiam effumationem, potius, quàm nõ conditum vsurpo. In externis remedijs à ℥.ij. ad ℥.j. Granum tinctorum vulgo appellatum, quod neque granum est, neque semen, sed vesicula quædam qua continentur oua paruorum insectorum: quòd manifestum, nam si aceto non extinguantur, abeunt in paruos papiliones rubros, eaque nascitur tantum in folijs, vel caule, vel trunco vel radice ilicis humilis, propter eius magnam humiditatem, priusquam glandem ferat. Vtuntur medici huiusmodi grano, in pulueribus capitalibus ad resiccationem,

℥.j. ad ℥.ij. vel ℥.ij. vel in sanie grani recentis, sericum tingunt, pro confectiōe Alkermes paranda. Annumeratur etiam inter ea medicamenta quæ neruos siccant, & consolidant: quare in enhæmīs, & conglutinantibus medicamentis à ℥.ij. ad ℥.℥. vel ℥.j. poni potest.

*Quid acetū
in acia et
in insipida
possit.*

*Granū tin-
ctorum.*

*℞ Granum
tinctoriū qd.*

*Sericū tin-
ctum eius
sanie.*

De frugibus siue cerealibus. Cap. XVII.

D 4 FRV-

RUGES, siue Cerealia in medicina internis, & externis, præscribuntur, sed diuersa mensura: nam si integræ vsurpentur, Pugillis, vel Manipulis mensurantur: in farinam verò redacta, pondere, vt lib. j. lib. ℥. vel ℥. aliquot, idè; maximè si in parua quantitate vsurpentur, vt farina hordei, tritici, aut quæ ex ijs parantur, vt amilum: sed si magna earum quantitas foret necessaria nihil impedit eas manipulis metiri. vt semper de furfure fit, siue fit tritici siue aliorum, ob eius vtilitatem, & imbecillitatem. Sunt autem Cerealia quibus frequenter vimur alica, frumētum siligo, sequale, hordeum, spelta, auena, milium, panicum, oriza. Quibus adiungi potest fœnugræcum, ex quo frequenter farina fit, & quamuis inter semina reponatur, eadem mensurâ tamè præscribitur, qua ipsa cerealia siue integrum, siue sit farinam redactum. Denique Cerealia sunt, quæcunque in farinam redacta panis materiam dare possunt. Erit ergo dosis cerealium diuersa, pro diuersitate formarum remediorum. Nam si in balneis vsurpentur integra, vel contracta ad M. plures: in clysteribus P. j. vel. ij. in decoctionibus verò syruporum, iniunctionum, gargarismatû ad P. j. vel P. ℥. Farina autem, si ad cataplasmatum compositionem vsurpetur, à lib. j. ad lib. ij. Si ad inspissationem succi herbarum, quantum sufficit, imponitur, donec mellis consistentiam acquirat: vt in bechico medicamento, aut arteriaco farina hordei, vel amyllum à ℥. j. ad ℥. ij. vel iij. imponitur.

De Leguminibus. Cap. XVI.

Unde dicitur legumina.

LEGUMINA quod manu legantur dicta, vt cerealia mensurantur: nam si integræ vsurpentur, M. vel P. metimur, si verò in farinam reducantur, pondere sunt præscribenda

scribenda. Legumina autem sunt, cicera, lentes, fabæ, lupini, orobi, faseoli. Quantitas eorum ex forma, & quâtitate remedij, & viribus ipsorum, colligitur. Vsurpantur autem in externis & internis remedijs: in his quidem integra, veluti in decoctis ad ciendâ vrinam, in illis redacta in farinam.

De Lignis & Corticibus. Cap. XVII.

LIGNA nō rarò à Medicis vt & alia medicamēta in vsum trahuntur, quorum cum magna sit varietas, in efficacia, odore vel raritate, varia est eorum quoque Dosis. Si enim efficacissima, odoratissima, vel çara, pondere ꝯ. j. vt plurimum præscribuntur, vt lignum aloës & xylobalsamum, & fantali omnes. Horumque vsus est non in internis solum, sed & in externis remedijs: vt in antidotis, in pulueribus cordialibus, capitulibus, in vnguentis ventriculi, hepatis, & vteri. Item in epithematis cordis, & ventriculi: in suffumigijs etiã vsurpantur, his adiungere possumus ebenum, quod in externis vt in collyrijs est vsui. Ligna autem crassiora, & minus nobilia, ex quibus decoctiones parantur, vt ligni gaiaci, palmæ sanctæ, fraxini, tamarisci ramenta maiori pondere vsurpantur, vt ab ꝯ. j. ad lib. j. quando ex ijs decoctiones parantur. Corticis nomine integumenta plantarû interna, & externa, & fructuum putamina comprehendimus: dicimus enim malorum granatorû corticem, & nucum. Quarum corticum differentie sunt multæ, quandoquidem aliæ nobiles, & efficaces, aliæ ignobiles. Nobiliû vt cinamomi, thuris, nucis moschatæ Dosis erit à ꝯ. j. ad ꝯ. iij. vel ꝯ. f. Ignobilium arborum, & fructuum, nisi ingratitude prohibeat ab ꝯ. j. ad multas Dosis erit vt gaiaci, capparidis, fraxini, tamarisci, sambuci, populi, vlni, pini, quercus, malorum

Quæ dicitur legumina.

Efficacissima, odoratissima, çara.

Minus nobilia.

Corticis.

Nobiles.

Ignobiles.

D s rum

rum granatorū nucumque, & suberis. Ex in medicamentis adstringentibus, & exsiccantibus eadē copia admisceri possunt: vt cortex pini, quercus, iuberis, & nucum, potissimum in externis remedijs.

De Cineribus. Cap. XVIII.

CINERES ex lignis, corticibus, fructibus, lapillis, animalibus ijsque integris, vel eorum partibus paratur. Pondere autem solo mensurantur, eoque vario pro forma remedij, & pro sua

natura aciori, vel minus acri. Ex ijs si conficiatur remedia externa, largiore copia quam si interna, dantur. Intus autem si assumantur abluti, maiori pondere: si verò nō abluti, propter acrimoniam, in parciore copia recipi debent, vident enim calcis modo.

Abluti.

Lixiuum.

Lixiuum ex aqua & cineribus facimus, verbi gratia. lib. iij. aquæ lib. j. cinerum infundimus, sacramentorum, & salicis maiorem copiam, brassicæ & fabarum minorem sumentes, quia hæc

Antispodica

magis acres. Omnium antispodiorum, quæ possunt parari ex fructibus adstringentibus, summitibus arborum adstringentium, vt ex myrthi ramis cum fructu oleastri, & similibus Dosis erit à ʒ. j. ad ʒ. ij. vel à ʒ. ij. ad ʒ. j. in interno remedio quod instituitur ad multas doses. Spodium verò

Spodium.

Græcorum est, quod hodie Tuthiam vocant barbari. Corallium porrò vrimus, vt tenuitatem partium acquirat, & siccitatem, vsum autem in externis remedijs à ʒ. ij. ad ʒ. j. imponi potest, in

Corallium.

Densificia.

Cineres animalium.

Cineres animalium.

Cineres animalium.

internis, & deuorandis à ʒ. j. ad ʒ. ij. In densificijs à ʒ. ij. ad ʒ. j. aut ab ʒ. j. ad ʒ. ij. Cineres hirundinum, vel cuculi, vel vermium, vel intestinorum gallinæ, ad dolorem, & ventriculi humectationem. Lupi autem vel cornu cerni, in interno aliquo alio remedio assumuntur. Dosis erit à ʒ. j. ad ʒ.

ad ʒ.

ad ʒ. ij. vel à ʒ. ij. ad ʒ. j. pro multis dosibus. Cæterum vruntur testacea marina, & ossa animalium, sed ea calcis naturam referunt. Quo fit vt eorum tantum vsus parcior sit vsurpandus. Verum quia sequenti capite de animalium dosi, & cinerum quæ ex ijs fiunt, sermo ex professo instituitur, plura hoc loco de ijs non esse dicenda videntur.

De animalium dosi & partium eorum.

Caput XIX.

ANIMALIA quorum vsus ad medicamenta conueniens est, interdum tota, vel eorum partes aliquę tantum vsurpantur, vel vna tantum, vel duabus partibus remotis, aliquando vna

tantum pars eligitur. Vermes toti recipiuntur in oleo de vermibus, totique vruntur, cum ex eis cineres conficere opus est. Idem de scorpionibus vsu venit, toti enim & vruntur, & in oleum recipiuntur. Idem de hirsudinibus & cicadis sentidum, cuculis, & passerculis, troglodytis, et caudis tremulis. Viperæ quinetiam totæ vruntur, vel ad trochiscorum qui ab his denominantur præparationem, caput, cauda, pellis, ossa, & interiora omnia eijciuntur, carnes vero retinentur cū iure.

Quæ integra vsurpantur numero frequentius mensurantur: quę vero mutilata aliqua parte sui, & numero, & pondere: quinquā nihil prohibet etiam integra animalia, si minora sint pondere metiri, vt cimices, asellos, siue centipedes, & Blattas, Cantharides aliquādo totæ vt in vesicatorijs, imponuntur, & in quibusdam alijs internis remedijs: quanquam neoterici, alas & pedes auferunt semper, quod aliarum partium antidota dicantur si Dioscoridi credimus. Partes animalium siue maiores sint, siue minores, etiam liquidiores, vt fel, penduntur omnes: item quæ vsæ sunt,

vel

*Integra
vsta.*

Cantharides

Partes animalium.

vel alio modo præparatæ, Dosis earum erit à $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{f}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. Quæ minus ingrata sunt, vel parum effica- ces à $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{iiij}$. vel $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{iiij}$. præscribi possunt, ve- rasura eboris, vel cornu capræ, vel cerui, vel ci- neres ossium astragali leporis, rasura vnicornis, quæ quia carius emitur, minori pondere datur, vt alia medicamenta pretiosa, quanquam eius vis neque maior, neque certior sit ea quæ est eboris,

*Acres aut
fetide aut
nimium odo-
rante.*

aut cornu cerui. Partes autem quæ acres, aut foe- tidæ, aut nimium odoratæ sunt, in internis reme- diis à $\mathfrak{G}$. $\mathfrak{ij}$. ad $\mathfrak{D}$. $\mathfrak{j}$. vel $\mathfrak{ij}$. vel ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. admisceri pos- sunt. Cuius generis sunt castoreum, moscus, am- bra, ciueta, tum quia acria sunt, & pretiosa. In ex- ternis verò remediis potest eorum augeri quan- titas. Intestina lupi, & gallinæ in furno vruntur, & à $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{ij}$. per se, vel cum vino propinãtur. Sed si opiatæ, & pulueribus inferantur ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. vel $\mathfrak{ij}$. imponi possunt, propterea quod ad multas do- ses componuntur. Ex pulmone etiam vulpis & hepate lupi non rarò remedia comparantur, sed quia ingrata, & male olentia, minus placent, sic- cata in furno à $\mathfrak{D}$. $\mathfrak{f}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. imponimus: ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{ij}$. ve- ro si alijs odoratis admisceantur. Excrementorum alia alijs sunt efficaciora, & magis acria: ob id diuersa præscribuntur mensura, vt stercus galli- narum aduersus fungos à $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{ij}$. stercus co- lumbarum à $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{f}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{j}$. Idem de stercore sturni. Imò in externis remedijs hæc ab $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{f}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{ij}$. vel plures possunt imperari. Stercus ouis, & capræ & boum pondere nec mensura eadem præscribun- tur: stercus enim ouis in cataplasmatæ ab $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{ij}$. ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{vi}$. stercus verò caprarum, ad $\mathfrak{z}$. $\mathfrak{iiij}$. at vaccæ stercus ad lib. $\mathfrak{j}$. vel plus, habita semper ratione quantitatis remediorum, & partis cui applicabun- tur. Fella, vt aciimonia, & consistentia differunt, sic etiam pondere: fel enim auium, cum minus

Excrementa

Fella

acre

cre, tenuius autem felle quadrupedum sit, acrius
 vero, sed minus tenue felle piscium: fellis quadru-
 pedum Dosis erit $\mathfrak{z} . j .$ auium $\mathfrak{z} . ij .$ piscium vero $\mathfrak{z} .$
 $ij .$. Cornua, quia dura sunt, vel vruntur vt ostraca,
 vel lima raduntur in tenuissimas partes: earum
 Dosis erit à $\mathfrak{z} . j .$ ad $\mathfrak{z} . ij .$ vel $ij .$. Saporis enim
 & odoris fere sunt, proindeque omnis alterius
 efficaciam expertia nisi in resiccando valere multum
 deprehenderentur. Quamuis etiam non nihil re-
 frigerare possint, & quibusdam quadam antipa-
 thia serpentes fugare, & vermes credantur. Non
 me autem latet, plures facultates dari ab his qui
 vendunt, vt & rasuram vnicornis quam auro pen-
 dunt, propterea quod venenis vt plurimum ad-
 uersetur. quod non minus prestare cornu cerui,
 rasuramque eboris existimo. Et quemadmodum
 cornu capre, eandem vim habere dicitur cum cor-
 nu cerui: sic certe rasura eboris, cum cornu vni-
 cornis, vt experientia docet. Quare pauperibus
 ea quae minus cara & preciosa sunt, dentur: diui-
 tibus autem (quibus nihil carum esse potest) vni-
 cornis imperetur. Cuius Dosis erit à $\mathfrak{G} . vj .$ ad $\mathfrak{z} . \mathfrak{f} .$
 vel $\mathfrak{z} . j .$. Testae similiter ostreorum, mitulorum, con-
 charum venerearum quas vulgus gallicum Pour-
 celaines appellat, purpurarum, buccinarum, & alio-
 rum ostreorum, item cancrorum marinorum, &
 fluuiatilium, vruntur, vt facilius in partes tenuis-
 simas reduci possint: earum Dosis à $\mathfrak{z} . j .$ ad $\mathfrak{z} . ij .$
 vel $ij .$. si vsta extincta sint aqua, vel si abluta fue-
 rint: in externis autem remedijs ab $\mathfrak{z} . \mathfrak{f} .$ ad $\mathfrak{z} . ij .$.
 Nacta quae alias mater perlarum dicitur non ma-
 le pro vnionibus, & margaritis vsurpari posse vi-
 detur, idque non temere cum easdem vires inesse
 vtrisque & ratio quod sint eiusdem animalis par-
 tes, & ex eadem materia procreatae, & experien-
 tia qua id à me comprobatum est persuaserit, af-
 firmare

Cornua.

Ab eis Unicorni.

Testa.

Nacta.

firmare audeo : Dosim autem statuo à ℥.j. ad ℥.j. vel ij. in antidotis pauperum, quia vili pretio venditur . Vniones vero, & perlas, siue margaritas, quas vsus in antidotis & pulueribus cordialibus, & quibusdam collyrijs recipit. à ℥.j. ad ℥.ij. assumo, parumque perforatas aut non perforatas esse curo. Caterum quoniam aliquarum partium dosis exactiorem doctrinam requirit, ea ratione peculiaris de illis sermo instituendus esse videtur.

De Sanguine. Cap. XX.

SANGVINE autem animalium exordiemur cuius non minus quam aliorum excrementorum, vel partium, in medicamento, tum internis, tum externis, frequens est vsus: sed diuersa proportione pro diuersa virium facultatumque quas vnus cuiusque animalis sanguis obtinet ratione. Sanguis enim anatis & anseris, cum valeat aduersus venena, tum sanguis testudinis marinae, & terrestris, & haec di recipiuntur in antidoto ex sanguinibus ad ℥.ij. Atque etiam in antidoto illa tantoperè celebrata, ad omnes internos affectus, & descripta lib. ij. de antidotis à Galeno, supradictorum animalium sanguis ad ℥.vij. admittitur: quia magna est compositio. Sanguis hirci cuius ad lapidem comminuendum magna est vtilitas à ℥.j. ℥. ad ℥.ij. vel ad ℥.vj. praescribitur. Sanguis item testudinis marinae ad epilepsiam ad ℥.ij. datur. Testudinis vero terrestris ad hecticam imperatur recens, & crudus ad ℥.j. & hoc faciunt nostrae mulieres, quia actu frigidus est, & quadam refrigerandi vi, humectandi que praeditus est. Decoctum tamen carnis eius, mihi magis humectare, licet minus refrigerare, videtur. Atque haec de sanguinis in medicamento interius assumendis praescribenda mensura dicta sunt. Eius verò qui externa medicamenta subit

In internis

In externis

subit mensuram quantitatemque definire nullo modo necesse est, sed ea arbitrio & necessitati relinquenda. Ut cum ad vulnera recentia oculorum sanguinem columbæ, vel turturis imperamus, guttas aliquas in oculum injiciendas monemus. Et cum fluentem sanguinem sistere volumus, quamuis alij sanguinem biliosum imperent, quia talis minus est emplasticæ facultatis particeps, ideo pituitosum, & viscosum malum, exsiccatum, & in pulveré crassum redactum, eius quantum sufficit pro parte læsa sinapisanda imperantes. In emplastris autem usurpamus eam quantitatem quæ necessaria est ad pulverem excipiendum, ut in Emplastro de pelle arietina fit, Sanguine porrò ranarum, vespertilionum, & similibum psilotra conficimus, eiusque quantitatem quam volumus præscribimus. si qua autem inæqualitate in proportione illorum depræhendatur, non alia ratione fit, quàm quòd non liceat æqualem horum animalium sanguinis copiam habere. *Rana viridis* enim viridis parum sanguinis habet, ut & vesper- *viridis.* tilio, tunnus autem multum: Quare in eo loco in quo haberi potest, maiori quantitate usurpamus.

De Vrina. Cap. XXI.

VRINA Animalium in remedijs externis admouendis quam in internis conuenientius admittitur: quia vilia, & abominanda remedia ex recrementis vesicæ, & alui parata à Galeno lib. 7. Simplicium, improbantur. Scribonius tamen Largus vrinam apri ad epilepsiam commendat. Rustici, & mulierculæ vrinam puerorum sanis, & ægris dant bibendam ad pestis præcautionem: ut vrinam mulæ, ad sterilitatem inducendam, aliqui turpiter & scelestè bibendam

Vrina apri.
Ad pestis
præcautionem.
Ad sterilitatem inducendam.

dam

dam mulieribus præbuerunt. Hominis verò, ad aquam intercutem, vel venenum, rustici similiter assumunt, idque alia ratione mihi facere non videntur, nisi quod vim deterforiam eandem quam serum habeat. Quare in affectibus in quibus conuenit serum, vrina pueri præscribi potest, idque rusticis & ignobilioribus tantum. In clysteribus autem, quæ dantur ad detergendam pituitam, & ad appetentiam comparandam & conciliandam injicitur ad pondus ℥.iiij. si cum alijs detur: si vero per se ad lib. j. Ad multa porro remedia paranda, vrina pueri impubis ab antiquis usurpata est, ad eam quantitatem, quæ necessaria est pro externo remedio: vt in resolutione, ab argento viuo, in qua affectione tantum eius assumimus: quantum necesse est pro magnitudine partis resolutæ.

Vrina vires.

Vrina pueri impubis.

Differètia seri & vrine.

Vnde sætor excrementorum.

Quomodo debeat dari ad purgationem.

De Sero Lactis. Cap. XXII.

SERVM lactis, vrinæ proportionem respondet: & reuera, eadem est substantia, nisi quod minus foetidum, & abhominabile est: propterea quod à sanguine in renibus non fuit separatum, ob quam separationem excrementorum naturam accipit, foetorem scilicet, habent enim minus calidi innati, ob idque facile putrescunt. Ex eo instituuntur remedia vt clysteres & iniectiones in vterum, & vesicam, Ad decoctiones autem faciendas, usurpatur quantum sufficit ad decoquendas herbas. Vel per se bibitur ad purgationem vel deterforionem. Qua in re non satis est semel, sed per multos dies eius usum experiri, ita vt primo die ℥.iiij. assumantur & his quotidie superaddatur ℥.j. donec ad lib. j. vel ℥.x. deuetum fit. Tunc de maiore quantitate licebit eodem modo ἀνάπαισι singulis diebus ℥. j. demere, donec redeatur ad primam quantitatem. Si quando autem eo ad purgationem vti velimus, Id potentius præ-

præstabit si sub dio pernoctauerit: nocturni enim *Nocturni rores.*
 rores habent vim subducendi aluum. Quam ob
 id impertire fructibus ante exortum solis colle-
 ctis, depræhenduntur. Quin etiam succum rosa-
 rum vel fumiterræ vel absinthij ad ichorum pur-
 gationem testule admiscemus, vel flores tantum,
 aut ipsas herbas contusas maceramus in eo, per
 totam noctem, & sic præparatum exhibemus.
 Delicatis tamen, ob amarorem admixtarum her-
 barum, mellis vel sacchari addi quantum ad po-
 sitionis amarorem temperandum, & ad gratiam sa-
 pori conciliandâ sufficere videbitur, præcipimus.

De Lacte. Cap. XXIII.

L A C AFINÆ, si ad purgationem propi- *Ad purgationem vel*
 natur, vel deterfionem, eadem mensu- *deterfionē.*
 ra qua serum lactis præscribendum est. *Ad nutri-*
 Si verò ad nutritionem, ne turbet ven- *tionem.*
 trem, minori copia, & chalybeatum:
 vt & camelinum ad ℥.iiij. tantum. Lac verò mu-
 liebre, & vaccæ imperatur ad lib. ℥. ouis, & ca-
 præ, media quantitas dari potest inter lac afinæ,
 & mulieris. His autem qui lactis potu affueti sunt,
 licet quantum erit animo assumere, obseruatis sem-
 per ijs quæ ab Hyppocrate enumerantur in apho-
 rismis.

De Coagulo, & Butyro. Cap. XXIII.

C O A G V L V M pondere castorei datur,
 à G. j. videlicet ad G. XII. pro vna Dosi,
 idque in internis remedijs, extra verò ma- *Butyrum.*
 iori copia requiritur, vt à ℥. j. ad ℥. j. Butyrum si-
 militer in externis, & internis remedijs admitti
 consuevit: ex eo enim Looch conficiuntur, dupla *Quando*
 quantitate sacchari addita. Eius proinde Dosis est *assumatur*
 ab ℥. ℥. ad 4. ℥. non enim assumitur vna dosi, sed *Looch.*
 quantum baculo glycyrhizæ apprehendi potest,
 lambendo, vel quantitate fabæ. In linimentis, vn-

E guentis,

GVLIELMI RONDELETII

guentis, acopis, suppurantibus, mollientibus, & relaxantibus ab ℥.j. ad multas ℥. apponi solet, pro quantitate remedij.

De Adipe, & Seuo. Cap. XXV.

*Differentia
seui & a-
dipis.*

DEPS, & Seuum differunt consi-
stentia, & temperamento: calefaciunt
tamen ambo, sed seuum exsiccat, &
minus relaxat. Axungia verò & rela-
xat, & humectat propter humidita-

*Seuū quid
est.*

*Axungia
quid est.*

tem quā habet maiorem. Seuum porrò est, quod
ex animalibus cornigeris colligitur, & in durio-
rem consistentiam concrecit, quam axungia, eo
quod magis siccā terreæque substantiæ particeps
existat. Axungia vero, siue pinguedo est omnium
aliorum animalium, vt hominis, porci, vrsi, galli-
næ, anseris, anatis, & piscium. Seuum ergo vsur-
patur in vnguentis vlcerū internorum, & exter-
norum, ab ℥.℥. ad ℥.j. vt in dysenteria, in reliquis
autem vnguentis, pari vel maiore quantitate. At
pinguedo, siue axungia in linimentis, & vnguentis
relaxantibus, & emollientibus ab ℥.℥. ad ℥.iij. vel
iiij. pro quantitate remedij. Axungiam tamen por-
ci à lib.℥. ad lib. j. in vnguentum ad morbum gal-
licum, præscribimus.

De Medulla. Cap. XXVI.

EDVLLA seruat proportionē axun-
giæ, vel seui: ob id eadem mensura
præscribi potest: nisi quia minor me-
dullæ nobis copia suppetit, maior au-
tem inopia: proinde parcior mensura
eius vsurpanda, quàm axungia.

De Resinis & Picibus. Cap. XXVII.

*Earum di-
uisio.*

VLTAE arbores Resinam fundunt, te-
rebinthus terebinthinam, lentiscus ma-
stichen, abies abietinam, pinus pinxam,
larix laricæam, cypressus cypressæam, picea, eam
quam

quam etiam picæam possumus appellare. Quorum partitio, præter colorem, & partium tenuitatem, talis esse potest ratione consistentiæ, quod ex ea ponderis diuersitas potissimum sumatur: vt vna partitionis extremitas, liquidas siue humidas vt pinæam, liquidiores vt abietinam, liquidissimas vt laricæam obtineat: altera verò siccas siue duras vt cupressinam, duriores vt terebinthinam, durissimas vt mastichen, picæa ferè in medio est, cum liquiditate enim valde spissa est, & picea. Diuersitas autem ponderis, ratione scopi, affectus & formæ remedij, talis est. Si assumantur per se quæ liquidæ sunt vt larycæa, & abietina à ℥.j. ad ℥.ij. vel iij. exhibemus, cum dolore leuare consilij nostri est, & detergere renes: si aluum subducere à ℥.ij. ad ℥.℥. In emplastris, & vnguentis ab ℥.℥. ad ℥.j. vel plures. Nam cum emplastrum, vel vnguentum ex viscosis, vel emplastificis *In empla-*
stris. conficiatur, sufficiet pauca quantitas liquidæ resinæ, quæ efficit vt adhærere possit: si autem oleis tantum, spissiores resinæ eligendæ sunt, & in maiori quantitate vsurpandæ: si verò ex aridis, magis viscosæ resinæ eligi debent, & in maiori quantitate. Augetur etiam, vel minuitur eorum quantitas pro scopi ratione. Nam si ad sedationem doloris medicamentum acopum paratur, abietina vel laricæa imponitur ad plures vncias. In suppurantibus, vel emollientibus vnguentis, maior quantitas poni debet, quàm in sarcoticis, vel potius mastiche, & resina fricta, vel vulgo appellata colophoniam. De Pice idem sentiendum, quæ cum ex iisdem arboribus, à quibus resinæ sicca decidunt, trahatur, præparatione tantum ab ijs differt: quod resina sponte fluat vulnerata arbore, pix autem igne extrahatur. Ea duplex est: *Liquida*
Pix. sicca, & liquida, quæ licet alioqui commoda,

& efficax, ad multos morbos fit, & deportatu æquè facilis ac resinæ liquidæ: hodie tamè, ignorantia ne, an incuria medicorum neglecta iaceat, magno ægrotantium incommodo, nescio. Ergo, cùm siccam solam passim habeamus, in externis, quam internis, in emplastris quam vnguentis iisque suppurantibus, vel trahentibus, & sedantibus dolorem, & picationibus, meliori est vsui. In vnguentis, & emplastris vlcerum, pix derasa è nauibus magna quantitate vsurpari potest, quia magis siccatur. Omnium in externis remedijs Dosis est ab ℥.℥. ad ℥.j. vel plures. In internis quoque remedijs, nostri rustici picem vsurpare solent, vt ad sanguinem concretum dissoluendum: qua in re tantum valet, quantum mummia arabum, si redacta in puluerem in ouo forbili exhibeatur: à ℥.℥. ad ℥.j. vel duas assumi potest. Ea non minus vti possumus ad expectorationem, quàm liquidis resinis, eademque dosi. In eclegmatis eadem mensura: & quia eclegma elingitur paulatim, & magna copia eius paratur, pro quantitate remedij plus vel minus accipiatur: vt in vnguentis etiã faciendum, omnibus denique ijs quæ ad plures doses præparantur, & asseruantur.

De Oleis. Cap. XXVIII.

OLEUM de genere interiorum & exteriorum remediorum est, in cuius speciebus magnæ dissimilitudines reperiuntur propter oleorũ varietatem. Quò fit vt oleo non vna tantum debeat ascribi mensura, sed ea diuersa pro natura eius quo vti volumus & pro medicamento forma, & scopo, vel aliorum quæ miscenda sunt. Oleum enim commune per se, vel cum alijs

*Pix ad intra idè
qd munitia*

In Eclegmatis.

*Comune in
elysteribus.*

alijs commixtū vsurpatur, vt in clysteribus : quod si solum, à lib. ℥. ad lib. j. ℥. injici debet, pro corporis magnitudine, & ventris plenitudine . In puero, & in tumore magno alicuius internæ partis: vt vteri, vesicæ, renum, & intestinorum lib. ℥. dabitur tantum . Verum si venter vacuus, & absque tumore aliquo, lib. j. ℥. erit opus, vt cum etiam altiùs peruenire volumus . In sedatione doloris lib. j. sufficit, etiam si actio dependeat ab oleo potissimum . Miscetur etiam vino, vel decocto, & tunc æquis partibus injici debet ana 4. j. paruo corpori : maiori autem ana lib. ℥. vt in colico dolore, ad doloris sedationem . Si ad durorum recrementorū mollitionem, vel ad intestinorum humectationem vtile sit, ad ℥. iij. poni debet . Idem de omnibus oleis temperatis sentiendum est : vt de oleo chamæmelino, amygdalarum liliorum, & seminis lini . Aliorum verò oleorum multum calfacientium, tertia pars sufficit supra dictæ dosis, vel dimidia, nisi morbus extremus esset, in quo licebit communem dosim vsurpare ad ℥. iij. Minuitur verò quantitas olei, quando ex decocto pingui clyster paratur, vel quando butyrum, vel axungia porci admiscetur . In externis vero remedijs, oleum quod scopo, vel parti magis accomodatum est, vsurpatur . Si autem vnum tantum vsurpetur, nihil refert quam quantitatē præscribamus, modo sufficiat ad partes inungendas . Quod si diuersa olea commiscenda sint, seruanda est illa proportio, quam superius monstrauius de alijs medicamentis, scilicet æquali proportione, si ex æquo conueniant, esse miscenda, inæquali autem, si non ex æquo, vt in augmento inflammationum, in quo solemus oleum rosatum oleo chamomeli admiscere . In principio plus olei rosati, & minus chamomeli-

Olea temperata.

In externis

In augmento inflammationum

*Cere ad-
mixtum.*

ni accipimus, deinde vice versa: vt si primum tres partes olei rosati, vnam olei chamomelini accipiamus, tandem vni olei rosati tres chamomelini miscēbimus. Si vero miscentur ceræ, vt melius hæreant parti, & ad continenda alia ne diffuant, pro ℥. ij. olei ceræ ℥. f. addimus, vt sit quadruplum olei. Si fiat ex axungijs liquefactis, non minuenda est quantitas ceræ, quia axungia oleo mixta non concrefcit: si ex seuo, quia consistentiam habet terream, & spissam, minui potest quantitas ceræ: vt etiam si medulla animalium cornu generatium adiungatur. Oleum in vnguentis, etiam ea

*In vnguen-
tis.*

In cerato.

*In linimen-
to.*

*In empla-
stro.*

proportione ponitur, vt addantur ℥. ij. ceræ pro ℥. j. olei. In cerato vero, seruant contrariam proportionem, quam in linimēto: nam pro ℥. f. olei, ceræ vetustæ, & duræ ℥. ij. adduntur. Nec mirum fit, si ceræ in linimento, & vnguento eadem ponatur quantitas: quandoquidem linimentū præter olea, axungias, vel resinas liquidas, vel butyrum, vnguentum præter ceram, pulueres recipiât vt plurimum. In emplastrō aliquando æqualis mensura olei, & ceræ, vel eius rei quæ ceræ vices gerit, datur. Si emplastrum fiat ex decoctione herbarum, radicum, vel feminum, pro lib. j. olei M. j. herbarum injici potest. Quod si in decoctione sit aliquod viscidum, vt radix althææ, ceræ quantitas minui potest. Sustrahentur etiam ℥. aliquot à lib. j. olei, si in regione calida, aut tempore calido emplastrum pareretur, aut aliqua terebinthina imponatur, aut lacryma liquida, vel fel liquidius. Augetur autem olei quantitas, si hyme fiat compositio: nec non si cerula, vel lithargyrum sine aqua vel aceto diutius sint decoquenda, absumitur enim longa coctura oleum: vt si pix vel colophonia ceræ addantur: nam pro regione, sine, & tempore, & ijs quæ admiscuntur
vna

Vnâ, ceræ quantitas mutatur. Quare difficillimum est ceræ quantitatem certam, vel olei, imperare. Quod si emplastrum ficcius redditum fuerit, ob admixtionem picis siccæ, vel puluerum aliorum, terebinthinæ parum addere oportet, vel ceræ quantitatem augere, & olei. Si vero axungia aliqua addatur, olei quãtitas est minuenda, vel ceræ quantitas augenda ad dimidium, addit. Eadem proportio seruanda est, cum ijs quæ ceræ vices gerunt, vt cum propolide, & ladano. Vt si sola propolis miscenda oleo sit, & mollior, æquali vtriusque quantitate fiet: si verò sicciior, & durior, minuenda quantitas propolis, vel augenda quantitas olei. Oleum in maiori quantitate ponendum, si metallicis aridis, vel acribus miscetur: quia hæc multum olei ebibunt, tum vt eorum frangatur acrimonia. Denique augendum, vel minuendum pro consistentia, vel natura miscendorum, vel pro fine, & scopo. Nam si ad sedandum dolorem, vel emolliendum, vel relaxandum plus olei: si verò ad constringendum, vel ficcandum minus ponendum est.

Ceræ vices gerentia.

In metallicis aridis, vel acribus

De Ceræ dosi. Cap. XXIX.

ERA in externis, magis quam internis apponi solet: quanquã non desint, qui pilulas ex cera conficiant, & Dioscorides cum iure sorbili præcipiat, in vlcerebus intestinorum. Non quælibet autem cera sine delectu est vsurpanda, cum aliqua sit quæ arte paretur, vt alba: & hæc, quia durior, ad excipiendos pulueres ponitur in masticatorijs: verum in suffumigijs, quando ex lignis, & aridis fiunt, flaua & pinguior. Earum Dosis est quantum sufficit ad excipienda alia medicamenta. Eligitur autem mollior: in ceratis, vnguen-

Pilule ex cera.

Alba.

Flaua.

Mollis.

E 4 tis,

tis, & emplastris, ad consistentiam, & liquidorum inspissationem: & hoc diuersa mēsurā, vt de oleo dictum est, pro forma diuersa remediorum, & pro miscendorum materia, scopo, & intentione. In linimentis verò ad olea retinenda sufficit illa quantitas ℥.ij. ceræ pro ℥.j. olei. In vnguentis eadem proportio seruatur, vt dictum est: & insuper ℥.j. puluerum ℥. j. olei additur, spissat enim puluis, & vnguentum crassius reddit. In cerato maior additur quantitas ceræ, potissimum si nihil ad inspissandum addatur. Sed hæc omnes ex præcedenti capite, cum huius & illius separatu difficilis sit doctrina, ob subiectorum conueniētiā, satis sunt nota.

De Aceto. Cap. XXX.

Ad penetrationem.

Oxyrhodium.

Vires aceti.

ACETVM in multis remedijs internis & externis apponitur, vt in externis ad repellendum, vel ad penetrationem medicamentorum. Si autem ad penetrationem, sufficit guttas aliquot tempore inunctionis addere vnguentis. In perfusionibus capitis, aut irrigationibus, maior quantitas addenda, pro natura morbi, aut scopo. Nam si Oxyrhodinum paretur ad dolorem capitis, vel ad phrenitum, sufficit ℥. ℥. pro ℥.ij. olei rosati. Si verò in principio lethargi, aut alterius affectionis soporiferæ, ponatur, ℥.j.℥. pro ℥.ij. olei erit necessaria, quandoquidem acetum sua acrimonia, & siccitate vigilias excitat, & sua partium tenuitate incidit, & attenuat. In inflammationibus verò ad Oxycratum faciendum, vel Oxymel, vel Syrupū acetosum simplicē, tantū aquæ miscendū vt bibi possit. Quare relinquendū est iudicio Pharmacopolæ: nam pro natura aceti plus aut minus aquæ additur, cum aliud alio sit acidius & acrius.

De

De Saccharo. Cap. XXXI.

ACCHARVM, Mel, & Sappa, mul-
torum remediorum materia sunt: po-
nuntur enim in medicamentis ad for-
mam inducendam, vel ad gratiam, vel
ad conseruationē admiscuntur: quare
de singulis particulatim erit dicendum. Sacchari *Quantitas*
quantitas varia est, pro fine, ceu scopo, & pro re- *sacchari.*
medij forma, & pro natura eorum quibus admi-
scetur: alia enim quantitas in syrupis, alia in ta-
bellis, alia in pulueribus, alia in opiatīs, alia in
eclegmatis, ponitur. In syrupis quidem paratis *In Syrupis.*
ex amarīs, acidis, & acris ad maiorem gra-
tiam, maior quantitas requiritur: multo maior,
si ex succo paretur, vel diutius seruandus sit.
Quod videre licet in Syrupis de buglossa, qui
ex succi buglossæ depurati lib. iij. sacchari lib.
iij. paratur. Si ex succo apij foeniculi, & simi-
lium, æquali proportione miscetur saccharum.
Si vero ex succo efficaciore, & magis acri, in
maiori quantitate poni debet: vt si ex succo li-
monum, vel citri paretur syrupus. succi lib. j. &
addere oportet, sacchari lib. iij. Si vero ex infu-
sionibus florum non laxantium, æquali men-
sura, vt si ex floribus nenupharis paretur, & simi-
libus. Si vero ex multis infusionibus florum la-
xantium, & lenientium syrupus paretur, lib. j.
infusionis superare debet quantitatem sacchari,
vt si infusionis lib. v. ponantur, sacchari tantum
lib. iij. adhibendæ erunt, ne vis laxandi impe-
diatur, aut minuat. In Electuarijs alia men- *In electua-*
sura obseruatur, proque natura miscendorum *rijs.*
puluerum augetur, vel minuitur ipsius quanti-
tas. Si puluis gratus sit, quales sunt cordia-
les, stomachici, & capitales intrinseci: pro ʒ.
j. pulueris, sacchari in aqua dissoluti, & cocti

E ʒ ʒj.

℥. j. addimus. Si efficacior sit, & minus gratus
 puluis: maiorem sacchari copiã addimus, ad gra-
 tiam. Si vero puluis laxatiuus sit, pro ℥. i. f. pulue-
 ris sacchari ℥. j. imponimus, quod respondet rati-
 oni quæ est inter lib. j. sacchari, & eam puluerũ
 quantitatem; quæ est ab ℥. ij. ad ℥. iij. In conditis
 additur sacchari parum, si cõseruæ odoratæ sunt,
 vt in conserua rosarum, violarum, & capillorum
 Veneris. Si vero amaræ, vt cõseruæ florum cicho-
 rij, Enulæ campanæ, si acres vt anthos, stœcados,
 saluiæ. ℥. ℞. sacchari pro ℥. j. conseruarum impo-
 nenda. Quod si ex consernis, & pulueribus fiant:
 seruanda erit proportio pulueris, & sacchari, ha-
 bita ratione conseruarum: quod faciendum quo-
 que est in tabellis paratis ex pulueribus, conser-
 uis, & aqua. In opiatís raro saccharum ponimus,
 nisi quãdo sirupus ingratus est sapore, tunc enim
 ad gratiam inducendam iniicitur, In eclegmatis
 expectorãtib; & detergẽtib; ponitur in larga
 quantitate, quia per se conuenit affectui. In pul-
 ueribus acribus vt ex pipere, & zinzibere, pro ℥.
 j. pulueris ℥. j. sacchari additur: in dulcibus ℥. ℞.
 maxime quãdo glycyrrhizam, aut anisum puluis
 recipit. Si vero ex insipidis, vt ex cineribus, vel
 cortice cucurbitæ, paruam quantitatem sacchari
 imponimus, nisi quando dulcem facere volumus.
 Multum facit, ad quantitatem sacchari cõuenien-
 tem inueniendam, præter scopum remedij, etiam
 sacchari natura. Nam in pulueribus capitalibus,
 & detergentibus, vt supradictum est, liberalius
 saccharum additur, aut si humectandum potiùs
 quàm exsiccandum, aut laxandum potiùs quam
 constringendum. Quod autem natura sacchari
 augẽdam vel minuendam indicet quantitatem,
 inde est, quòd multæ sint sacchari differentiæ. Est
 enim aliud candum arte factum, aliud defecatissi-
 mum

*In conditis**In opiatís.**In eclegma-
tis.**In pulueri-
bus.**Natura sac-
chari spe-
standa.*

mum & candidum, aliud quod rubrum dicitur,
 fœculentum, & ad mellis naturam accedens, aliud
 quod Rosatum tabulatum appellatur. Horum de-
 lectum habere oportet, & quantitatē augere
 vel minuere, pro eo quod erit opus. Nam saccha-
 rum candum, cū extergendum est, aut expecto-
 randum, aut siccandum, eligitur, & minori quan-
 titate miscetur, quia potenter id facit. Saccharum
 illud candidissimū, defecatissimūq; minus de-
 terget, & minus siccatur saccharo cando, minusque
 humectat, & deterget saccharo rubro. Saccharū
 vero Rosatum tabulatum minus calcit, magis
 siccatur, atq; plus constringit propter aquam rosa-
 ceam: quare in fluxu ventris, vomitibus, ac distil-
 lationibus sistendis cōuenientius est. Tempus as-
 sumptionis quantitatem auget, vel minuit, vt &
 natura morborum. Nam si a cibo puluis præscri-
 batur, minorem decet esse quantitatem sacchari,
 vt si ad affectus vteri, aut ad morbum flatulentū,
 aut ad vomitionem, nihil aut parum sacchari ad-
 dere oportet, vel saccharum rosatum tabulatum.
 In pulueribus autem, & in remedijs assumendis
 ante cibum, Saccharum candidum, vel candum,
 in magna quantitate ponitur ad detergendum,
 vel relaxandum. In morbis flatulentis parum aut
 nihil, siue ante siue post cibum exhibeatur, quo-
 niam flatus semper auget. In clysteribus laxanti-
 bus, vel detergentibus saccharum rubrum poni-
 tur ab ℥.℥. ad ℥.ij. vel ℥.iij. in dysenteria verò Sac-
 charum rosatum tabulatū, vice Mellis rosati, tu-
 tius ponitur.

*Candum.**Candidis-
simum.**Rubrum.**Rosati ta-
bulatum.**Tempus as-
sumptionis
spectandū.**In clyste-
ribus.**De Mellis quantitate. Cap. XXXII.*

MELLE vtebantur antiqui, antequam Saccharum
 Sacchari sufficientem quantitatem ha-
 beret: verum posteaquam ratio copio-
 sioris extrahendi sacchari adinuenta est,
 factaque

*Saccharum
primum nō
fuisse pas-
sim vsu.*

Cui Saccharo mel simile sit. factaque palata hominum delicatiora, neglecto melle sacchari vsu introduxerunt in multis remediis formis, vt in sirupis, confectionibus, eclegmatis, in alijs deniq; quam plurimis: sunt enim eiusdem ferè facultatis, potissimum saccharum rubrum & mel, magis tamen deterget mel.

Saccharo quadã potius parari Saccharum verò gratius est, & aptius ad aliquas formas inducendas, vt ad electuaria sicca, & dura conficienda. Citiùs enim quàm mel, exsiccat, & induratur: & siccatum, & induratum faciliùs dissoluitur, & masticatur. Sunt tamè quæ mel postulant potius, remedia aliqua: alia verò quæ saccharum, alia mel & saccharum simul admittunt.

Mel quibusdam magis conuenire. Antidota cum melle parantur, quorum descriptiones nobis ab antiquis relicte sunt: quamquã, nihil vetaret, etiam cum saccharo vino dissoluto illa parare. Item colica etiam cum melle componentur. Item sirupi aliqui cum melle similiter: vt qui ad effectus pituitosos, quales sũt de Stœchade, de Artemisia imperantur, & alij pectorales ex

Mellis quãtitas. melle & saccharo cõficiuntur. Mellis porrò quãtitas eadem erit quæ sacchari rubri, in omnibus, in quibus mel conuenit, vel ad dulcedinem inducendam, vt in amaris compositionibus, vel ad cõseruationem, vt in conferuis venerem prouocantibus, quæ melle potius quàm saccharo parari debent, vel quia sua facultate iuuat: vt in gargarismis, & alijs detergentibus remedijs. Aliqui volũt, in antidotis, & confectionibus, pro lib. j. mellis, pulueris ℥.ij. addi, alij ℥.ij. alij ℥.iiij. alij v. vel vj. Galenus vij. Sed tres posteriores doses efficaciora, & vehementiora remedia faciunt, prima autè debiliora, media igitur erit tutissima. Sed nos puluerum saporem, & odorem considerandum esse ducimus: vt si puluis valde sit amarus vel admodum acris, ponatur illa magna quantitas, præterquam

quam in compositionibus laxantibus, & antidotis, in quibus materia non debet medicamento vim extinguere, vel minuere, oportet enim antidota vehemētissima esse, ob morbi vehemētiā: tunc quia his frequenter non utimur. Adde quòd facilius est addere pulveri mel, quam iam mixtū detrudere, vel puluerem antidotis adiungere, cū mellis copia semper suppetat, pulueris non item. Quare Pharmacopola iudicio relinquendū est: nisi quando propter aliquas occasiones Pharmacopola incognitas, religiosius dosim, & proportionem seruare volumus.

De Sappa.

Cap. XXXVIII.

SAPPA in sirupis quibusdam pectoralibus, & compositionibus alijs frequenter ponitur: vt in cōpositione Diacodij apud Galenum ex Sappa parata. Deterget enim, & dulcis est, minusq; defluxiones excitat quam mel, ob minorem facultatē detergendi. Eadem erit quantitas sacchari, mellis, & sappæ.

De Metallicis, & Mineralibus.

Cap. XXXVIII.

MINERALIA hic voco, quęcunq; ex terra effodiuntur. Metallica verò quę præterea possunt liquefieri concreta. Hęc omnia ponderibus diuersis metimur, pro eorum efficacia, & acrimonia. Quę ergo parum efficacia sunt, magna copia imponi debent. Quę autem possunt liquari, & emplasticam vim habent, in emplastris vices materię gerere possunt, vt lythargyrum, plumbago, & cerussa: hec ab ℥.j. ad lib. ℥. vel lib. j. vel plures imponimus. Quę autem summę sunt efficacitatis à ℥.j. ad ℥.j. Quę vero acriora sunt ex sese, vel ob vstionem, minori rursus quantitate imponi debent: vt ærugo, æs vstum, flos æris: diaphryges

*Compositio
nes laxantes
et antidota*

*Sappa ef-
ficacitas.*

Quid sint

Emplastica

Acrida.

phryges etiam minori quantitate, vt à ʒ.℥.ad ʒ.ij
 Quæ ex vſtione acria ſunt, ſi abluâtur poſt vſtione-
 nem, maiori copia erunt ponenda quam antea: ſi
 verò vſta fuerint, & non abluta, vt dictum fuit.

- Parū acria* Parum acria vt plumbum non vſtum, ſed longa
 trituratione in tenuem puluerem redactum, item
 pompholyx, tuthia, lithargyrū, ceruſa, deniq; quæ
 ſine morſu ſiccant, à ʒ. j. ad ʒ. j. ponuntur: poſſunt
Mineralia. tamen maiori quantitate vſurpari. Mineralia verò
 vt ſulphur, chalcitis, alumē, chalcantum, ſanda-
 racha, hæc omnia cum ſint acerrima, non niſi in
Cauſtica. fortioribus remedijs ſunt vſurpanda. Cauſtica, vt
 ſandaracha, chalcitis, chalcantum, & chryſocol-
 la à ʒ.℥.ad ʒ. j. per ſe imponuntur: ſi vero mitiori-
Realgal. bus admilcentur ad ʒ. j. Realgal vero, quia acerrim-
 um eſt, in externis tantum vſurpatur ad quanti-
 tatem grani hordei: alumen verò, & ſulphur mi-
 nus periculofa ſunt, quæ ſi in internis ponantur à
 ʒ.℥.ad ʒ. j. ſi verò in externis à ʒ.℥.ad ʒ. j. vel plu-
 res dari poſſunt.

De Argento viuo & Sublimato.

Caput. XXXV.

ARGENTVM viuum quia efficaciffimū
 eſt, diuerſa meſura præſcribitur: nam ſi
 ad reſiccationem tantum, ſiue prouoca-
 tionem ſudorum vt in ſcabie, vel pediculari mor-
 bo, ſufficit ʒ.℥. pro ʒ. iij. vnguenti cui admilce-
 tur: ſi vero ad ſudores mouendos, vt in morbo
In morbo gallico non inueterato. gallico non inueterato, & pro corpore tenui, vel
 debili ʒ. j. pro 4. ſatis erit. In fortioribus vero na-
In morbo gallico inueterato. turis, & morbo inueterato, pro 4. j. aliorum quæ
 vnguentum conficiunt, ponitur ab ʒ. j.℥. ad ʒ. ij.
 Sublimatum meſuratur ad ʒ. j. vel ʒ. ij. in exter-
 nis remedijs, ſi ad reſiccationem tantum, & ad ar-
 roſionem, vt in carbunculo, vel in vlceribus pu-
 tridis. Eadem quantitate accipietur ſi per ſe, & in
 ſub-

substantia ponatur: si vero vnguentis addatur, ad
carnis putridæ arrosionem, pro ℥.j. vnguenti à
j. ad ℥.ij: potissimū si Bafilyconi, vel alijs pingui-
bus, & oleosis admiscetur: quod si alijs vnguentis
arrodentibus, minor quantitas addetur à G.v. ad
G.vj. pro ℥.j. aquæ, vel ℥.℥. vnguenti.

De lapidibus. Cap. XXXVI.

LAPIDES diuersis mensuris meti-
mur, vt de metallicis dictum est: sunt
enim aliqui preciosi, & rari, vt hyacin-
thus, saphyrus, smaragdus: hæc parua
quantitate debent accipi, quia in par-
ua mole durissimam, & valde defæcatam mate-
riam habent, ob idque valde efficacem: ob effica-
citatem autem solam id fieri certum est: cūm fra-
gmenta minus chara sint, quæ in pulueribus cordi-
alibus ad vnā dosim, solent vsurpari tantum
à ℥.℥. ad ℥.j. Sunt aliqui efficaciores, qui que acri-
moniam quandam habent, ob id periculosi: vt la-
pis armenus, & cyaneus. Ij pro diuersitate scopi,
& præparationis ratione, alio atque alio pondere
mensurantur. Nam si in cordialibus ponatur la-
pis lazuli, vt in compositione alkermes, vritur vt
chalcitis, & frequētius abluitur vt cadmia, & mi-
nori quantitate ponitur, quā nō vstus, & ablu-
tus, & quam in medicamentis laxantibus: quare
in cordialibus à G.vij. ad ℥.℥. pro vna dosi: in lax-
antibus verò medicamentis à ℥.j. ad ℥.ij. ℥. si per
se, & vna dosi assumatur: in cōpositionibus maio-
ribus, maiori copia, pro earū videlicet quantita-
te, vt videre est in confectioe Alkermes, & Pilu-
lis de quinque generibus myrobalanorum, In-
dis & Pilulis de lapide lazuli, in quibus ponit-
ur, ad purgationem melancholiæ, locus: tamen
hi lapides sunt naturæ veratri, qui si in minima
quan-

Preciosi.

*Eorum ma-
teria.*

Acres.

*Lapis La-
zuli.*

*Lapillorū
quorūdam
natura.*

quantitate sumuntur, in ventriculo remorantur, eumque exulcerant: si in paulo maiori quantitate, ventrem mouent, & purgant, multamque vtilitatem præstant. Lapides vero nulla acrimonia præditi, vt lapis iudaicus, & lapis lincis à ʒ. ℥. ad ʒ. j. vel duas, magis enim pondere suo calculos deturbant, quàm proprietare occulta, ob id, si tenuissimè triturentur, & maiori quantitate assumentur ex vino albo, vel aqua graminis, aut aliqua substantia tenui quæ penetret ad renes, magno vtilique erunt vsui.

*Qua vi cal-
culos detur-
bent.*

De Terra. Cap. XXXVII.

Non acris.

Marina.

Acrid.

TERRA medicamentosa eo pondere mensurari debet, quo lapides: nam si acris sit, vt ocre vsita, à ʒ. j. ad ʒ. ℥. alia autem quæ sine acrimonia est, vt sigillata, rubrica fabrilis, bolus armena, a ʒ. ℥. ad ʒ. ij. Marina, siue quæ ex mari petuntur, si naturam lapidis referât, pondere lapidum, aut terræ mensurabuntur, vt corallum rubrum, & album, testæ ostreorum, concharum, purpurarum, & buccinarum, os sepiæ & mitulorum. Si vero marina acrida sint, à ʒ. j. ad ʒ. i. vel ʒ. ij. ponuntur: talia sunt alcyonij genera, & flos salis, ossa magnorum piscium, vt siluri vel lucij, quibus in puluerem redactis vtimur, nec non loco spodij eorum cineribus, quorû pondus, cineres ossium eorum animalium quæ in terra degunt, imitatur à ʒ. j. ad ʒ. ij.

De Quantitate laxantium medicamentorum, tam simplicium quàm compositorum.

Caput XXXVIII.

*Difficiliore
esse cõposi-
torû quàm
simplicium
quãtitate.*

QUANTITATEM medicamentorum iustam inuenire nimium esse difficile, superius monstrauimus: attamè facilius est in simplicibus medicamentis, quàm in cõpositis: simplicia

simplicia enim si bona sint, ferè eodè modo operantur: at compositiones tunc maiorem, nunc minorem suam vim reddunt: hoc autem euenit ob diuersam compositionis descriptionem, aut ob diuersam præparationem, aut ob aliquorum, aut omnium simplicium deprauationè, vt in Catholico videre licet: possunt enim in eo infiniti errores committi, vt potest prætermitti polypodium, vel fenna, vel rhabarbarum: vel possunt simplicia sine effectu esse, aut vitiosa, idque vetustate, vel alia ratione: alia enim minus triturationa sunt, aut magis: propter quam diuersitatem magis aut minus operantur, vt de azaro superius dictum fuit, quod fortiter triturationum urinas mouet, crassius ventrem laxat: alia incocta, alia minus cocta: ex iis omnibus immutatur vis medicamenti compositi. Quare utilius est simplicibus uti, quam malè præparatis cõpositionibus: possumus enim quod non licet in his, priusquam parentur illa, eorum delectum facere, vt rhabarbari, mannæ, casia, diacridij, eaq; optimè præparare. Nos tamen, ubi simplicia aliquot fuerimus persequuti præparatarum etiam compositionum communem dosim indicabimus, quam augere: vel minuere ex superius monstratis, poterit Medicus. De rhabarbari quantitate, obiter superius monstratum fuit, siue in decoctione, siue in substantia, siue in infusione ponatur: vt de esulæ quantitate, turbit, agarici, & polypodij, cum de radicum quãtitate ageremus. Nunc de diacridij, scammonij, colocynthidis, mannæ, & aliorum medicamentorum dosi, agendum est. Laxantia medicamenta, quæ sua humiditate, vel visciditate laxant, vel sua dulcedine, in magna quantitate administrari debent, vt ab ʒ. j. ad ʒ. j. ʒ. talia sunt pruna, sebesten, tamarindi siue oxyphœnici, mucilago psyllij, casia, manna.

Vnde talis
difficultas.

Laxantia
vel humi-
ditate vel
visciditate
vel dulce-
dine.

F Que

- Laxantia acrimonia.* Quæ verò sua acrimonia, non leuiter laxant, à G. ij. ad G. xij. poni debent, vt diacridium, scammonium, colocynthis, euphorbium, & elaterium. Quæ vel astringendo, vel quæ sua substantia mediocriter laxant, vt agaricus, aloë, myrobalani, omnia, media quantitate dantur: sed quo certiores sint studiosi, de eorum singulorum agemus dosi. Cassiæ dosis, per se, si recens sit, est à ʒ. ij. ad ʒ. j. si per os assumatur. Nam experientia sæpe cōprobauit, ob largam humiditatem, tunc superpurgationem facere: si in clysteribus, ab ʒ. j. ad ʒ. ij. poterit dari: si non recens ab ʒ. ʒ. ad ʒ. j. ʒ. vel ad ʒ. ij. secundum aliquos: quæ tamen quantitas mihi videtur esse nimia. Tamarindi per se, pro vna dosi, à ʒ. iij. ad ʒ. j. vel ʒ. j. ʒ. vsurpantur, non enim magis laxant quàm pruna acida. In apozemate bilem laxante, aut alijs medicamentis permixti, ab ʒ. j. ad ʒ. ij. In sirupo detergente, aut refrigerante à ʒ. iij. ad ʒ. ʒ. Myxa numero mensuramus, si integra sint: in apozemate quidem laxante Pa. xx. in alterante verò ad Pa. ij. vel. iij. Pulpa sebesten, ab ʒ. j. datur ad ʒ. j. ʒ. Prunorum dulcium eadem quantitas est, vt sebesten. Acida pruna, vt tamarindi, mensurantur, siue ad alterandum, siue ad laxadū, siue cum passulis, & ficibus ad deterfionem ponantur, ad Pa. v. vt superius monstratum est, sunt ponenda. Myrobalani omnes ex diuersis substantijs sunt, ob id diuersas habent facultates, laxant enim, & adstringunt, & detergent, vt rhabarbarum. Quare separandæ sunt istæ substantiæ, pro diuersa intentione, verum multò difficilius separantur, quam in rhabarbaro: quia rhabarbarum rarū est, myrobalani verò densæ sunt, & aëream substantiam terreæ magis permixtam habent, separantur autè infusione, aut leui coctione. Dosis ergo myrobalanorum erit pro diuersa compositione, &

mate-

materia. Chebularum dosis est, in substantia à ʒ. ij. ad ʒ. ʒ. in infusione verò ab ʒ. ʒ. in infusione verò ab ʒ. ʒ. ad ʒ. ʒ. si per se sumantur. Indarū eadem dosis est. Emblicarū dosis est à ʒ. iij. ad ʒ. iij. vel ʒ. in substantia: in infusione verò ab ʒ. ʒ. ad ʒ. ʒ. Bel-
 lericæ eadem dosi mensurantur. Citrinæ verò in substantia à ʒ. ij. ad ʒ. iij. Infusæ verò à ʒ. iij. ad ʒ. x. sed raro dantur nisi infusæ, & decoctæ, per se. In substantia verò in dysenteria tantum, & alijs alui fluxionibus, in quibus, non nisi in principio, damus illam magnam quantitatem, cum corpus inanitum non est. Si decoquantur, in maiori quan-
 titate ʒ. j. quam in infusione dandæ sunt, quia minuitur vis laxandi decoctione. Aloë vario ponde-
 re recipitur: si enim pilulis materia sit ab ʒ. ʒ. ad ʒ. j. ponetur in massa: in substantia verò pro vna dosi per se à ʒ. j. ad ʒ. ij. in infusione verò à ʒ. j. ad ʒ. iij. Decoquitur etiam à nonnullis sed id le-
 uiter faciendum est, & in magna quantitate, si ad morbum gallicum præscribatur: habet enim fac-
 cultatem potentissimè exsiccandi: & hæc de non lota sunt intelligenda. Lota enim in multò maio-
 re quantitate, si ad laxandum detur: si autem ad ficcandum, vel corroborandum, minori. Lotionem verò intelligo quæ fit cum aqua simplici sal-
 tem aliquo humido non laxante, vt fit in Pilulis ælephanginis, in quibus aloë aqua, in qua odora-
 ta decocta sunt, abluitur. Si enim in decoctione aliqua laxante ablueretur, vt succo rosarum, minuenda esset quantitas. Mannæ vt cassia mensura-
 tur: secundū alios à ʒ. vj. ad ʒ. xxv. Senna in sub-
 stantia à ʒ. ij. ad ʒ. ʒ. decocta autem à ʒ. iij. ad ʒ. j. Raro infunditur, quia mucilaginosam infusio-
 nem reddit: quare si infundi debeat, non diu, sed in aqua calida id faciendum, eadem quantitate qua decoquitur: si ad morbum gallicum detur,

Chebularum.

Indarum.

Emblicarum.

Bellericarum.

Citrinarum.

Aloë.

Aloë lotionis.

Mannæ dosis.

Sennæ.

sola in decoctione Gaiaci ab ℥. ℞. ad ℥. j. ℞. poni de-
 bet. Epithymus, & cuscuta in substantia à ℥. ij. ad
 ℥. vij. in decoctione verò à ℥. v. ad ℥. xx. ponitur:
 & hoc hyeme fit, nā æstate minori quãtitate sunt
 danda, quia acria, & valde sicca. Lapidis cyanei,
 & armeni dosis dicta est inter lapides. Scãmonij
 dosis est à G. v. ad G. xij. per se: ad aliorũ verò agi-
 tationẽ à G. ij. ad G. v. Diacridium, quod antiquis
 erat lacryma scãmonij dissecta, hodie scãmonium
 coctum, maiori quantitate vsurpari potest: quia
 eius vis & tenuitas imminuta est, coctura in malo
 cotoneo facta, & ita imminuta aliquãdo, vt nihil
 ei supersit virium. Euphorbij à G. ij. ad G. iij. & se-
 cundũ alios à G. iij. ad G. xij. quarũ prima est tu-
 tior, quia secunda nimiũ calfacit, & propemodũ
 inflãmat, & fortiter subuertendo vomitionẽ pro-
 uocat. Castorei dosis maior esse potest, q̃ euphor-
 bij, quare ad G. xij. vsurpari potest. Colocynthidis
 à G. xij. ad G. xx. cum per se exhibetur, quod tamẽ
 raro fit, ob amarorẽ, & exulcerãdi vim, quare tu-
 tior erit vsus Trochiscorũ alandal. Trochiscorũ au-
 tem alandal dosis est, si per se sumantur à G. vi. ad
 G. xij. Catholicũ & Diaprunis simplex ferẽ eadẽ
 dosi dantur qua casia, siue per os, siue per clyster-
 rem sumantur. Diaprunis verò solutiui dosis est à
 Electuarij ʒ. ij. ad ℥. ℞. Diaphoenici, à ʒ. ij. ad ʒ. v. Electuarij
 de psillio, à ʒ. iij. ad ʒ. iij. ℞. Confectionis hamek,
 à ʒ. ij. ad ℥. ℞. vel ad ʒ. vi. Electuarij de succo rosa-
 sarum, à ʒ. ij. ad ʒ. v. Diacarthami, & Electuarij de
 citro solutiui, eadẽ mensura à ʒ. j. ℞. ad ʒ. vi. Indũ
 maius, à ʒ. ij. ad ʒ. vi. datur. Benedicta, & Hiera
 simplex à ʒ. iij. ad ʒ. v. quanquam Hiera ab ℥. ℞. ad
 ℥. j. dari possit, minus enim laxat quã Benedicta.
 Quod aliqui scripserunt à ʒ. j. ad ʒ. j. ℞. hoc fortẽ
 de pilulis intellexerunt, vel de pulueribus, in qui-
 bus nihil mellis est quod molem augeat. In cly-
 steribus

steribus à ʒ. vi. ad ʒ. j. ʒ. ʒ. vel ʒ. ij. si alijs medicamen-
tis admisceantur: si per se sola ponantur, vt in ne-
phritico dolore, ab ʒ. j. ad ʒ. ij. in primo clystere.
In alijs autē ad ʒ. ʒ. tantū, laxat enim, & discute
flatus: dixi in primo clystere, ad stercore illa indur-
ata vacuanda: sed in sequētibus nō est ponenda
tanta quantitas, ne acrimonia dolorem excitet.
Aliarum compositionum laxantiū dosis erit simi-
lis compositionibus traditis hactenus: si eundem
humorem purgent, & eandem quantitatem dia-
criidij, vel scammonij, vel colocynthidis accepe-
rint, ab his enim, magna ex parte fumitur quan-
titas medicamenti laxantis.

De Dosi Pilularum. Cap. XXXIX.

PILULARVM dosis serē eadē est. Im-
becilliorū enim quarū segnior in agendo
vis est, portio magna est imperanda. Cui
non imparē fortioribus quas magni morbi tantū
postulant, sed fortē eandē audaciter tribuimus. In-
ter eas autē medijs mediam, quæ non multū ta-
men à maxima recedat. Pilularū imbecilliorū nu-
mero Aelephantinas, de Hiera simplici, Sebelli-
nas, Stomachicas cōprehendimus, quæ à ʒ. j. ad
ʒ. ij. præscribuntur. Hæ tamen interdū quidē vna
vel duabus horis ante cibū sumuntur, sed minori
quantitate, scilicet à ʒ. j. ad ʒ. ʒ. ne si magis moue-
rent, cibi concoctionē interpellarent: post cibum
autem, à ʒ. j. ad ʒ. j. vel ij. Pilulæ porrò de rhabar-
baro, & Sine quibus, & de Hermodactylis, & alię
quæ paucū diacridij recipiunt, & quæ, ob magnā
myrobalanorū quantitatem, minus validæ sunt,
præscribuntur à ʒ. j. ad ʒ. j. vel secundū Mesuem
à ʒ. j. ad ʒ. ij. sed hæ longē à cibo sumendæ, Paulò
autē fortiores, siue mediæ, quales sunt Aggrega-
tiuæ, de Sarcocolla, de Agarico à ʒ. ʒ. ad ʒ. iij. For-
tissimæ vero & vehementissimæ vt pilulæ de La-
pide

*A quibus
simplicitas
laxantium
composito-
rum quan-
titas potis-
simum de-
sumatur.*

*Imbecillio-
res.*

*Fortiores
siue mediæ
Fortissimæ*

pide lazuli, Lucis maiores, & minores, Foetidæ maiores, & Minores, de Euphorbio, Coche, Indæ, Auræ, & quæcūq; elleborū, vel colocynthin, vel lapidē lazuli recipiunt à ℥.j. ad ℥.j. vel ℥.iiij. Hæc est hodie facientiū medicinā cōmunis dosis: olim enim Galenus pilulas xv. dedit, Pilularū ex colocynthide, quarū pōdus minus esse nō potuit ℥.ij. Quod si ad maximā quantitātē illā veniendū sit, quia molestū est ægrotantibus tot pilulas vna vice deuorare, vtile fore censeo mediā dosim inter magnā & parū assumere, addendo diacridij, vel Trochiscorū alandal, ad supplendū id quod detraximus de mole, G.v.vj. vij. vel x. secundū vires ægri. Quod si ℥.j. harū pilularū, ob difficultatē ægrorum, tantū vsurpemus, plus diacridij in biliosis morbis. Trochiscorū verò alandal in pituitosis addemus, & melancholicis, vel lapidis lazuli tantundem. Animaduerte, fortissimarū pilularū minimam quantitātē esse ℥.j. quia si minor assumeretur, exagitaret ventrem, & nō purgaret, & nō euaquando magis offenderent corpus, quàm pilulæ imbecillæ, aut mediæ.

*Minima
fortissima-
rum pilula-
rum quan-
tias.*

De Syrupis.

Cap. XL.

SIRVORVM coctorū ad perfectionem nō laxatiū, excalfacientū, refrigerantiū, humectantiū, siccantiū, lenientiū, incrasfantium, vel incidentiū dosis erit à ℥.vj. ad ℥.ij. cū dupla proportione aquarū, vel decocti. Tales sunt Sirupi endiuix, Violaceus, Capillorū Veneris, de Bizantijs, & de Stœchade. Laxantes autē: vt Sirurupus rosatus laxatiuus Violaceus ex multis infusionibus, de Fumo terræ, de Cichorio compositus cū rhabarbaro, de Epithymo, & de Thymo, hi omnes dantur ab ℥.i.℥. ad ℥.iiij. si per se sumātur, cum aliqua quantitātē aquæ affectui accommodatæ, vel cū decoctione aliqua. Quod si decoctio laxatiua

Laxantes.

*Decoctio
laxatiua.*

tiua

tua sit, syrupus poni potest minōri pondere: sin minus quātitas aquæ minuenda, & ea vsurpanda quæ sufficiet ad syrupū spissum diluendum, vt cōmodius bibi possit. Si decoctio, vel aqua iuuet aliqua ex parte actionē medicamēti, vel incidendo, vel attenuando humores, vel aperiendo obstructions, vel ad castigationē alicuius vitij, semper pro qualibet ℥. syruporū, addatur aquarū ℥. ℞. Timenda enim est maior quātitas in medicamentis laxantibus, quia vomitionem excitant. Syrupo rosato laxatiuo, in principio febrium, & in affectio nibus in quibus obstructions ad sunt, aqua graminis, & capillorū veneris. In affectibus verō pituitosis, aqua apij, vel petroselini. Si ob affectū vētriculi, additur æquali cū syrupo quātitate, decoctum vel aqua absinthij: sed tutius datur aqua quā decoctum, quōd illa distillatione partes terreas, & crassas dimittat. In affectibus capitis, & neruorum cū aqua betonicæ: vt in affectibus thoracis, cū aqua decoctionis glycyrrhizæ, vel hyssopi, cōmodē exhibetur. In decocto autē mercurialis, vel sennæ in melancholicis affectibus, & cū magis laxare volumus, æquali mēsurā ponitur: vt cum pituitā magis purgare desideramus, cum decocto carthami syrupus papaueris ab ℥. ℞. ad ℥. j. cum aquis lactucæ, & violarū, aut nenupharis, æquali pōdere datur, sine aliquo puluere cordiali, aut exsiccate: potestq; dari talis quātitas, etiā quādo apponitur Oxyrrhodinū capiti, aut cū naribus injicitur narcoticum aliquod, aut cū abluuntur pedes decocto refrigerate, ea enim quantitas sufficit, eiusmodi remedijs refrigeratibus, capiti appositis: sine medicamētis autē somnum cōciliantibus extrinsecus appositis, dari potest ab ℥. j. ad ℥. ij. in magna difficultate: & in eā dosi apponuntur pulueres cordiales à ℥. j. ad ℥. j. vt Confectio

*Decoctio
iuuans Sy-
rupum.*

*Syrupus Ro-
satus laxa-
tiuus.*

*Syrupus Pa-
paueris.*

alkermes in melancholicis affectibus, aut in ijs morbis, in quibus calor natiuus languidus est, ipsiusque extinctionem pertimescimus: Diarrhodon abbaris, cum nimiam ventriculi refrigerationem timemus: Diarris simplex, cum retentionem materiæ expectoranda: aquam graminis, cum nimiam obstructionem: aut aquam capillorum veneris, vel tertiam partem sirupi eiusdem, cum retentionem, vel nimiam incrustationem materiæ veremur. Aquæ violarum, & buglossæ, in omnibus affectibus addi possunt. Sirupus hic tanta quantitate cum magna præcautione, & præmeditatione dandus est: quia Pharmacopola hunc sirupum parant cum semine papaueris albi, & nigri, vnde in valde debilibus vel ætate, vel morbo, somnus profundus inducitur, natiuusque calor, hoc est vita extinguitur. Sirupus in opiatis, & ad pulveres excipiendos, & ad dulcorandum, & vt efficaciores reddatur, ponitur, sicut in electuarijs, & potionibus cordialibus. Quare illis scopis accommodatiores vsurpantur, vt in opiatis, vel remedijs ad melancholiam. Sirupus de pomis: in remedijs ad pectus, Sirupus capillorum veneris: in remedijs ventriculi, Sirupus conseruationis corticis citri, si iuanda sit concoctio, & non ad confringendum. Si ad confringendum, Sirupus conseruationis myrobalanorum, vt in laxitate, & laxitate ventriculi, & intestinorum accommodatior erit: vel si fortius id præstandum, Sirupus de cydonijs: & in capitalibus, Sirupus de stœchade: si ad venerem, sirupus conseruæ radicum Iringiorum, vel Zingiberis, vel Satyriionis, vel Nucum conditarum: quantitas horum est, quod sufficit ad excipiendum in opiatis. In potionibus verò cordialibus, aut alijs, dosis est. ℥. ℥. vel ℥. j. Siruporum expectorantium, & inspissantium, si eclegmatico modo assumantur, quantitas erit cochlear

Prudenter esse exhibendum.

Sirupi alij compositionibus miscentur.

lear vnum: si verò bibantur, dosis erit ζ .j. vel ζ .ij. vt superius de Sirupo de papauere dictum est: nisi quod liberalius expectorantes dare possumus. quã inspissantes: minus enim sunt periculosi. Expectorantes sunt Sirupus de hissopo, de Glycyrrhizz, de Marrubio. Inspissantes autem, Sirupus de papauere, de Iuiubis, Violatus. Sirupus de papauere summè id facit: de Iuiubis mediocriter: de Violis: debiliter quare augenda erit dosis, secundum quod minus efficaces sunt, & opus erit.

De Oxymelito

Cap. XLII.

OXYMEL aliud simplex est, aliud compositum: compositum autem aliud aperiens, aliud laxans, aliud detergens. Oxymel omne sequitur dosim siruporum similium: Oxymel simplex, eadem quantitate qua sumitur Sirupus acerosus, ab ζ .j. ad ζ .ij. in præparantibus remedijs. In potionibus verò ad ζ .j. vt in prouocantibus vrinas, & comminuentibus calculum: si eclegmatis modo sumatur, mensura cochlearis. Itè Oxymel detergens, quale est Scilliticum, eadè mensura accipitur: præterea Oxymel diureticum. Oxymel verò laxans, vt Iuliani, aliorum more laxantium siruporum sumitur, addendo aquas, vel decocta, vt de sirupis dictum fuit, si crassius sit: si dilutius, sine aquis, & sine decoctione.

De Pulueribus.

Cap. XLIII.

PULVERES cordiales, stomachici, cerebrales, pectorales mensurantur secundum suam efficaciam, vel secundum formam remedium, aut secundum ea quibus admiscentur vel secundum scopum, vel secundum diuersam preparationem. Pulueres omnes qui suauiores sunt, si in brodio, vel aqua aliqua excipiatur, à $\mathfrak{z}$ .j. ad $\mathfrak{z}$ .j. sumi debet, vt Puluis diamargaritonis frigidus, Diastali, Diarrhodó abbatis, Aromatici rosati.

F 5 Efficac-

*Efficacior-
ves.* Efficaciores autē à ℥.℥.ad ℥.ij.vt Puluis diacame-
ron, de Gemmis, Puluis confectionis alkermes in
forma opiatæ, plusquā in tabellis, & conditis. Si
vino admiscetur, vel aquis efficacioribus, vt aquæ
vitæ, tunc minuitur dosis, quia citius ad cor per-
Cordiales. ueniunt, & multum afficiunt. Pulueres cordiales
suauiores, in potionibus cordialibus à ℥.℥.ad ℥.j.
cum ℥.iiij.aquarū, & ℥.j.sirupi sumuntur. Si verò
potionibus ad humectandum, vel refrigerandum,
vel conciliandum somnum parentur ℥.℥.sufficiet,
si modo absque Sirupo de papauere dentur, tunc
enim ad ℥.j.imponi possunt, ad obtundendam si-
rupi nimiam vim. Verum cum alijs sirupis, & a-
quis, adeo magna quantitas, humectationis, vel
refrigerationis actionem impediret. In eclegma-
tis, & pectoralibus remedijs ponuntur pulueres,
Diatragacathi, in crassantibus à ℥.j.ad ℥.iiij. In ex-
pectorantibus leuiter, Diaris simplicis à ℥.℥.ad ℥.
j. vel ℥.ij. Diaris salomonis: a ℥.℥.ad ℥.℥.augēdo,
vel minuendo pro forma remedij. Pulueres in in-
stauratiuis adduntur ea proportione, qua in opia-
tis: vel pro ℥.j. decoctionis capi, puluerum cor-
dialium ℥.j.imponimus.

De Confectionibus.

Cap. XLIII.

Cordiales.

CONFECTIOES cordiales etiā
eadem mensura præscribuntur, qua &
pulueres: nisi quod paulo maiore, ob
sirupum additum, vel saccharum, vt
Confectio aromatici rosati, & Con-

*Confectio
alkermes.*

fectio alkermes dosis erit à ℥.j.ad ℥.j. vel à ℥.ij.ad
℥.j.℥. Confectionis alkermes varia est dosis, pro
intentione diuersa, & varia præparatione: nam si
ex lapide lazuli assato paretur, ad virium corro-
borationem, à ℥.℥.ad ℥.j.dabitur: si verò ex eodē
lapide tantum abluto, & non assato, à ℥.℥.ad ℥.j.
ad virium etiam corroboracionem, cum nulla est
fluxus

fluxus vëtris suspicio. Cum ventrem mouere volumus, & à corde atrabiliaris fumos arcere, vt in melancholicis affectibus: tunc à ℥.j. ad ℥.ij. cum Sirupo violato, vel Buglossæ, vel Capillorum veneris, & eorum aquis damus: & hoc etiam in statu morborum acutorum, cum medicamenta laxantia dare formidamus: tuncq; potius cum Sirupi violacei ℥.j. vel ℥.ij. datur, quam cum alio quolibet: habet enim vim laxandi, & refrigerandi, & temperandi acrimoniam confectionis: ad eius autem iuuandam actionem, optimum est clysterem iniicere. Ea enim compositio, in ea quantitate assumpta ventrem mouet, nam lapis lazuli, ablutione nō deponit prorsus suam acrimoniam & vim laxandi quam habet, imo retinet, vt apparet ex Pilulis de lapide lazuli, & Indis, & de Quinque generibus myrobalanorum, in quibus etiā ablutus ponitur, & pulueribus paratis eo lapide ad purgandū: ob tantamq; vim laxandi, quā habet hæc cōpositio, Ioannes à falco, huius Academię Decanus eruditissimus, & prudentissimus, in fluxibus ventris nunquam dare voluit: & iusta ratione reprehendebat suos cōxtaneos, quòd in talibus dispositionibus Confectione alkermes vteretur. Ego autem superioribus annis, vidi Archidiaconū Valentia, canonicū huiusce vrbs, in dysenteriam incidisse ob nimium, & frequentem vsu huiusce cōpositionis. Quod autem maius pōdus detur assati, & abluti, quam abluti tantū: id ea ratione fit, quia sola ablutio, in instam, & ingenitā acrimoniam parum vel nihil potest agere, imo ea, vsione tantum tolli potest: ex qua id empyrematis, quod secundò contrahitur, ablutione, sæpius iterata, sine dubio tolli poterit. In Hispania necnō apud nos in quibusdam officinis adhuc paratur sine vsione: quia adhuc antiquorū erroribus fuerunt

Ioannes à falco.

Archidiaconus Valentia.

runt

runt addicti. Sed si quis velit parare, duplicē habere debet, vnam ex vsto, alteram ex non vsto lapide compositionem. *Confectio de hyacintho* in quibusdam locis paratur, æqualique pondere datur quo *Confectio alkermes*, vel etiam maiori: quōd eius vsus tutior sit & minus periculosus in quibus conuenit.

De Trociscis.

Cap. XLIIII.

TROCISCORVM alij palato gratiores, alij prorsus molesti sunt, alij caustici & vrentes, alij non vrentes, alij efficaces, alij inualidi, alij cum opio, alij citra opium cōpositi. Sunt & qui foris tantū adhibentur: & qui intro recipiuntur: qui aluum subducunt, & eandem qui sistunt: qui sunt *ἀρασπῶν τῶν κρι* hoc est venarum ora recludentes & referantes: qui alij item obse-

Grati & minus efficaces & sine opio. rare & occludere deprehenduntur. Si grati sunt & minus efficaces & sine opio, & intus assumendi eorum ℥.℥. aut ℥.j. pro vna dosi tantū sufficiet: vt Trociscorū de bolo, & de Terra sigillata. Quōd si nulla omnino saporis gratia gustui sint cōmendabiles vel magis efficaces, aut opium recipiunt

Ingrati magis efficaces cum opio. à ℥.℥. ad ℥.j. mensurā eorum præscribere tantum licebit: eiusmodi sunt Troc. de rhabbarbo, de Eupatorio, omnesq; etiā illi quos veteres ad affectus renum & vesicæ, cum opio descripserūt: ex quorum numero sunt Trocisci alkekengi. Quod autē ad Trociscorum foris ad mouendorum mensurā attinet eā à ℥. ℥. ad ℥.j. vel ad.ij. circumscribi posse dicimus: modo caustici non sint. Talium enim si exulcerata parti sint adhibēdi maior quantitas est vitanda. Ea tamen audacius admittēda cū ab ijs tantū cutis attingi debet. In qua etiā cum magna sit pro ratione partium personarumq; diuersitas, ab ea rursus augēda minuendæue acrium & causticorum trociscorū quantitatis indicatio alia sumitur.

Caustici.

sumitur.

fumitur. Cutis enim capitis quàm colli, partium-
que aliarū, delicatiori mollioriq̃ue cutē cōueſſi-
ta, tum maiorē, atque etiā ſana quàm quæ abſceſſu
obſeſſa pars eſt, parteretur menſuram. Sic etiā ho-
minū qui in regionibus frigidioribus degunt vel
eorū qui vitæ inſtitutū laborioſum perſequuntur
cutis, maiorem perferre poſſe videtur. Accidit ve-
rò interdum vt partē aliquam trociſcis iſtis aperi-
re oporteat, in qua ſi magna ſit apertura faciendā
maior quantitas: ſi verò parua, minor ſanè requi-
ritur. Trociſci porro, in vniuerſum exceptis cau-
ſticis rarò per ſe & trociſcorū formam ſeruantes
uſurpantur. Diſſoluuntur enim, aut in puluere re-
diguntur, vt potionibus, & opiatis, collirijs, vel
vnguentis conſiciendis accommodentur. Tan-
tumq̃; de ijs addendum, vel detrahendum, quan-
tum natura eorū quibus admilcentur poſſulare
videbitur. Sic enim cum ſaccharo vel cum ſirupo
grato, grati aſſumantur, multum illorum addere,
non erit pertimeſcendum. Soli cæterum trociſci,
ad fumigia, & cauteria inſtituti, ſuā figuram ſer-
uant & retinent, in eaq̃ue quantitate quam volu-
mus, uſurpātur. Cuius generis ſunt Trociſci Gal-
liæ & Aleptæ muſcata. Non vrentes autem Tro-
ciſci extrinſecus apponendi & abſque opio à ʒ. ſ.
ad ʒ. j. rectè præſcribi poterunt.

De Eclegmatis.

Cap. XLV.

ECLEGMATA parata uſurpantur ſine
certa quantitate: imperantur tamen ad ʒ.
iij. vel. vj. præſcribendo, vt ſenſum tranſ-
glutiantur, accipientes quantū baculo glycyrrhi-
zæ aſſumi poteſt. Si autē ex diuerſis paretur ecleg-
ma, quæ non ex æquo cōueniant, tunc non æqua-
li portione permilcentur: ſed illius ſemper maio-
rem quantitatem uſurpamus, quòd ſcopo fuerit
magis accommodatum. Idem ſentiendū de ele-
ctuarijs,

*Paucos ſuā
figurā ſer-
uare cura-
re in uſum
veniunt.*

*Eclegmata
ſine certa
quantitate
aſſumi.
Modus aſ-
ſumendi.*

Etuarijs, de pulueribus, emplastris, vnguētis, opiatis, & ceratis, omnibus denique cōpositionibus. Quarū quantitātē, tantā deinde imperamus, quæ sufficiat necessario vsui, pro tēpore quo opus erit.

Quantitas medicamentorum quæ ad plures doses præscribuntur. Verūm, cū minus certi erimus de ægrotantis facilitate in assumendis remedijs, vel quando morbi mutationes celeres habebunt, melius erit minorem quantitātē imperare, ne dum eorū iactura fiet, incassum nimix impensæ sequantur.

De Clysteribus.

Cap. XLVI.

Vnde eorū quantitas sic colligenda.

Affectus cum sinore.

Vbi diu retinendū.

LYSTERES, non vna & eadē quantitāte imperantur, aliquando maiore, interdum minore. Quantitatis autē modū colligimus ex corporis magnitudine, & ventris plenitudine, & à morbo, & à scopo. In proceris corporibus, & inanitionibus magnis intestinorū, imperamus lib. ij. iniectionis, vt lib. j. f. decoctionis fit, olei verò, vel succorū lib. f. sic vt omnia adimpleant quantitātē lib. ij. In maximis & gigantæis hominibus, exceditur etiam illa quantitāte. At in affectibus qui cū fluore iuncti sunt, cū volumus intestina eluere, & iniectionē citò reddi, videlicet cum detergere tantū opus est, eā maximā quātitātē imperamus, quò melius omni ex parte, intestina illa iniectione detergentur & eluantur, quæ est ad lib. j. f. vel lib. ij. Id etiā obseruatur in vlcere detergendo, quod præsertim altiora intestina obsedit. In aijs autē affectibus, quibus diutius clysteres retineri oportet, minorē quantitātē imperamus. Maior enim facultatē expultricē statim proritaret, nec proinde se satis diu retineri pareretur. Quo fit vt lib. f. decoctionis iniicienda fit, aut lib. j. tantū, in doloribus colicis, & nephriticis, & in magna excrementorū plenitudine, & inflammationibus ventris inferioris, & tumoribus, & in grauidis, & difficulter respirantibus, & quando

quãdo affectus in vltima parte recti intestini est. At in enterocele multo minor, ne iniectio ad scrotũ descãdat, quod valde periculosum est, quare sicogamur clysterẽ præscribere, parua iniectionis quantitatem imperamus. In alijs herniã speciebus nihil est periculi. Idem intellige faciendũ, cũ ius aliquod, vel brodiũ nutritionis gratia ini-

*Brodiũ
iniectũ ad
nutricatio-
nem.*

De Antidosis Colicis & Arteriãcis.

Cap. XLVII.

ANTIDOTA, & Colica remedia, & Arteriãca ferẽ omnia opium recipiunt: quare dosis alia erit recentium, alia antiquorum. Recentia autem antidota dari possunt à ʒ.ʒ. ad ʒ.ij. antiqua verò à ʒ.ʒ. ad ʒ.ʒ. vel duas, id q; in morbis in quibus cõueniunt. In venenis autem, si ad præcautionem dentur, ad fabã ægypticã magnitudinem, si Galeno credamus, sunt assumenda: si post venenum, quantitas danda erit quadruplo, vel quintuplo maior, & bis in die, vt euincatur veneni vis. Præceptor Galeni morsis à cane rabido recenter, cochleare magnum dabat: iam diu verò antè morsis, duplabat dosim, duo cochlearia dando. Maior enim quantitas medicamẽti, ad morbum antiquum quàm ad recentem est necessaria, & ad curationẽ morbi, quàm ad præcautionem. Pilulã ad catharros ex opio, quia solidiore forma sunt, & diutius in ventriculo remorantur, dabuntur à G.vj. ad G.xv. & hoc si sex mentiũ sint, & in corpore robusto, & forti. Hic notare oportet

*Recentia
antidota.
In venenis*

*Præceptor
Galeni.
Morsis à ca-
ne rabido.*

*Pilulã ad
catarrhos
ex opio.*

*Medicamē
ta mole ple
tūque men
strari.*

portet antiquos, & recētiōres, etiam metitos esse
medicamenta, vt plurimum, mole: vt magnitudi-
ne fabæ ægyptiæ, & nucis ponticæ. Id autē simili-
ter facimus, cum rusticis vsū medicamentorum
imperamus, dicimus enim opiatas ex Casia, &
Catholico ad nucis quantitatē accipiendas esse:
cordialium opiatarum ad fabæ, vel castanæ ma-
gnitudinē: puluerum cochlear vnum, vel ij. vel. iij.
Hoc autē fit cū non possumus habere pondus
paratum, proinde eam molem medicamenti im-
peramus, quæ pondere iusto respōdeat. Hæc suffi-
ciāt de quantitate simplicium, & compositorum
medicamentorum: super est vt de collocacione eo-
rum, in remedijs componendis, aliquid dicamus,
ad eiusque theorematum probationē, aliquas an-
tiquorum præscriptiones subiungamus, ne à no-
bis præcepta hæc prorsus conficta existimentur.

De simplicium medicamentorum collocacione.

Capit XLVIII.

EXPLICATIS, & indicatis hæctenus
dosibus tam simplicium, quàm compo-
sitorum medicamentorum, de eorū in præ-
scriptis faciendis ordine seruando, aliquid dicere,
facturus operæpretium mihi sum visus: vt quod
aliqui longo vsū & trito, olfecerunt forsā, si id
facere non didicerunt, à quibus autē rationibus
exordium haberet, nō viderūt, vt neque sibi certi
esse de re tam vtili, neque alios aliquid artis in ea
docere potuerint vnquam, alij autem omnes, vt
maxima pars, etiā alioqui docti, maximo cum æ-
grorum incommodo ignorarint prorsus, ego &
theorematis in vniuersum fulsirem, & peculia-
riter demonstrarem. Theoremata autē duo, mihi
sunt hac in re spectanda, quorum vnum, & magis
necessarium, vt imperitiæ iuniorum Pharmacopo-
larum subueniatur, à benè præparandi ratione de-
sumetur:

*Theorema-
ta duo.*

fumetur: alterum à quãtitate, vel dignitate medicamentorum tam simplicium, quàm compositorum, quæ, ratione cõpositionis faciendæ, simplicium cõditione præ se ferunt. Ad primum veniamus, illudquæ ita constituamus. Quæcunque accuratori, & longiori præparatione egent, ea priorem locum debent obtinere, hoc est si quid difficilius trituretur, infundatur, coquatur, aut misceatur, prius triturationi, infusioni, coctioni, mixtioni est mandandum: quod vt indicetur inter trituranda, infundenda, coquenda, miscēda, prius scribatur. Si autē infundēdorum, vel coquendorum, vel miscendorum vnum aliquod, breuiori infusione, vel coctione, vel mixtione eget, & præterea trituratione, hoc postponatur duplici de causa, vna quæ iã dicta est, altera, vt dum alia infunduntur, vel coquantur, vel miscentur, hoc triturari possit: sicquæ nulla fiat tēporis iactura, cuius metu sæpenumero Pharmacopola, tanto cum scelere, omnia perturbant, vt eorum quæ minus coquenda sunt, sæpe vis profus deperdatur nimia coctione: cõtra ea quæ longissima coctione egēt, cum eorum vis, à mediocri etiam erui nõ possit, quanta necessaria est non extrahatur. Quod idem in alijs præparandi formis euenit. Quam rationē hodie à quamplurimis, dicam, Empiricis negligi apparet, qui infundunt simul, & decoquant gaiaci rasuram, santalos, cinamomum, fennam, & alia multa, quorum vel ea quæ sunt odorata, & laxantia vim suã amittunt, vel alia non satis decoquantur: vel vtrunque cõtingit. Secundum Theorema est, vt ea, quæ maiore sui quantitatē toti compositioni tribuunt, & nobiliora sunt, priorem sedem occupent: quod est erutum ex præscriptis antiquorum, qui in componendis medicamentis hoc solum spectarunt, tantum excipientes ea quæ ma-

*Primum
theorema.*

*Coctionis
ratio quid
possit.*

Empirici.

*Secundum
theorema.*

*Mos anti-
quorum.*

G teriæ

terix vice, aliquando in fine colloquantur. Vt videre est in descriptione Pilularum de hermodactylis, apud Mesuem: recipiunt enim primo ordine hermodactylorum $\mathfrak{z} . \text{v}$. deinceps alia in medijs sedibus sequuntur, pro maiori, & minori quantitate: tandē aloë, quia materiæ vices gerit, ad $\mathfrak{z} . \text{x}$. ponitur. Idem factum est in Pilulis febrellinis, in quibus spica nardi ponitur in prima sede, ob quantitatem, & nobilitatem. In Aromatico rosato maiore ex descriptione Gabrielis, rosæ in prima sede positæ, reliqua copia superât. Idem in Antidoto Philonis, apud Mesuen, piper album, & hyoscyamus, obtinet: in qua compositione manifestè apparet ordo medicamentorum seruâdus secundum maiorem & minorè quantitatem, ita vt maxima quantitas primo loco ponatur, minima vero vltimo, cum piperis albi, & hyoscyami hic recipiatur añ. $\mathfrak{z} . \text{xx}$. opij $\mathfrak{z} . \text{x}$. croci $\mathfrak{z} . \text{v}$. spicæ, pyrethri, castorei añ. $\mathfrak{z} . \text{ij}$. In Theriacis descriptione hoc palam fit: sed quia ea est longior, vtq; mos antiquorum melius innotescat, nô me tædebit separatim, finito hoc capite, eam transcribere, & crassa Minerua excutere doses, cum alibi exactè eius castigationem, & rectum componendi modum, proprio opusculo, tradam, & daturus sum Deo præstante aliquâdo. Verum, vt ad rem præsentem redeamus, animaduertendum est antiquos, postquam se ita collocationi petendæ à sola quantitate addixissent, vidisse demum, rationem præparandi, & in hac re ordinem esse apprimè necessarium, coactosq; fuisse multa verborum cogerie explicare, quod ipse in scribendo ordo indicare potuisset: & is mos eos excusauit in magnis compositionibus faciendis, cum neque forsan solus ordo satis id indicasset. Sed cum in illis, quæ ad horas præscribuntur, hoc fieri non liceat, neque etiâ ipsi

*Theriacis
descriptio.*

*Antiquorum
mos.*

ipsi fecerunt in ijs, quæ nobis scripta reliquerunt, nisi admodum paucis: in eo, quod mox dicturus sum, totus collocationis cardo vertetur, vbi annotauero, antiquos minus benè, & cōptè fecisse, qui aliquando dosim medicamentorum, quorum idem ordo erat, diuiserunt: vt in Theriaca videre est, rosarum siccarum ꝑ. xij. iridis illiricæ ꝑ. xij. cū per ana, quod sic notatur. añ. vno numeratore designare potuissent. Nec mihi minus ridendi, qui idem hodie faciunt, nisi id præparationis ratione fiat, videntur. Igitur, secundum theorema priori adiuungentes, hunc ordinem in præscribendo cōstantissimè obseruemus, vt primo ordine collocemus ea, quæ longiori egent præparatione, in hoc autè rursus id consideremus, vt eandem præparationem postulantium ea primum ponantur, quæ maiorem copiam requirunt Eandem præparationem, & quantitatem requirentium, & mensurandi modum vt lib. vel ꝑ. vel M. vel P. ea prima collocètur, quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præstant. Sicque fiet vt manum præscriptionibus admouentes, nullo pacto hæreamus mente, ab hocne, vel illo ordiendum sit: sed, cognito scopo, medicamentiq̃ proprietate, & nobilitate, statim ab eo quod opus est, initium faciemus, id quod erit vice materiæ, siue vnum, siue plura id faciunt, si in eo vel coctio, vel infusio, vel mixtio sit facièda totius compositionis. Primum omnium: si autem infusum, vel decoctum, vel tota mixtio iam facta, ei sit adiungèda, vltimum, quantacumque sit copix, & quantitatis collocemus. Quod vt exemplo aliquantulum illustremus, id petamus à re quæ est frequentior, videlicet plantarum partibus: vt cū earum radices duriori sint subitãtia, & magis cruda, longiori que decoctione, & trituratione egeant, proinde in prima sede ponantur.

Ineptus

mos.

Rectus or-

do.

Materiæ

locus.

*Quid possit
preparan-
di ratio.*

præcipuè quæ aperiunt, & incidunt, tum ligna non odorata, & cortices: deinde folia herbarum: tertio loco fructus: quarto semina: ultimo flores, & quæcunque sunt odorata, vel laxantia, quod facit vt radices inde patiantur exceptionē, laxantes enim primo loco non ponuntur. Denique ratio præparationis tantum potest, vt nihil tam generale adferri possit, quod frequenter non patiatur aliquid peculiaris, & singularis doctrinæ: vt si quid ad alicuius medicamenti meliorem, vel faciliorem actionem faciendam, vel castigandā adhibeatur, cuiuscumq; sit quantitatis, id quod habet castigandum illico sequatur necesse est, vt eius vis nõ nisi castigata, & melior facta, ne tantillum quidē extrahatur, vt zingiber, & sal gemmæ mox post agaricum: spica, & cinamomum post rhabarbarum: castoreum crocus, & myrrha post opiū, & sic de similibus.

Theriaces Descriptio.

Recipe.

Pastillorum scillicitorum	3. xlviij,
Pastillorum theriacorum	} añ. 3. xxiiij.
Magmatis hedychroi	
Piperis longi	
Opij	
Rosarum siccarum	} añ. 3. xij
Scordij Cretensis	
Seminis Napi	Dulcis Radiculae succi
Iridis Illiricæ	Opobalsami
	Myrrhæ

Myrrhæ	} añ. 5 vj.	Coffi	}
Croci		Piperis albi	
Zinziberis		Piperis nigri	
Rhapontici		Dictamni Cretenfis	
Rad. quiquefol.		Floris iunci odorati	
Nepete		Thuris	
Marrubij		Terebinthina	
Petrofelini		Cassæ fistulæ	
Stœchados		Nardi Indicæ	

Polij Cretenfis	} añ. 5 iiij.	Mei Athamantini	}
Sefeli		Seminis Fœniculi	
Styracis		Terræ Lemniæ	
Seminis Apij		Chalcitidis tostæ	
Thlaspi.		Amomi	
Ameos		Acori Rad.	
Chamædrios		Phu Pontici	
Chamepitheos		Fructus Balsami	
Succi hippocistidos		Hyperici	
Malabatri		Acaciæ succi	
Nardi Gallicæ		Gummi Arab.	
Rad. Gentianæ		Cardamomi	
Seminis Anisi			

Seminis dauci	} añ. 5. ij.	Bituminis Iudaici
Galbani		Castorei
Sagapeni		Centaurij tenuis
Opopanacis		Aristolochiæ tenuis
Mellis attici		lib. x.
Vini falerni,		quantum sufficit

Primum, id animaduertendum est quod in prima acie est positum, esse in maxima quantitate: id autem factum fuit forte, quod medicamentum ex scilla, scopis magis conuenit, facta enim est hæc compositio primum ad venena, & morbos cõtumaces, & diuturnos, sed Trochisci de scilla venenis frigidis manifesta qualitate aduersantur, item

Quare primi ordinis tanta quantitas.

G 5 punctu-

puncturis, & moribus venenatorum animalium. Nec minus valet ad humorum contumaciam: tales enim morbi sunt à crassis, frigidis, & viscidis humoribus, vel in remotis, & profundis partibus sitis, ad quas causas valet potissimum scilla incidendo, attenuando, & ad altas partes penetrando, digerendoque humores crassos. In secundo ordine, Trochisci theriacales, & Magma hedychrois cinamomum, piper nigrum, vel longum, sed longum magis conuenit, & descriptio quæ legitur apud Galenum ad Pisonem, & apud Auicennam longum habet: tum descriptio carmine scripta, conuenit enim magis antidotis longum, si Dioscoridi credimus. Hæc omnia cum Trochiscis de scilla, & ad venena, & ad morbos contumaces, conueniunt. Opium autem in hac descriptione, vt præcedentia ad ζ. xxiiij. ponitur: quia hæc compositio ad dolores sedandos parata est, vnde nomen sibi

*Secundus
ordo.*

*γαλήνη.
galene.*

*Theriaca
recent.
Antiqua.*

*Ioannes
Schironius
Opium.*

γαλήνη quod transcribunt Latini galene, comparuit, quia tranquillitatem adferat: & propter vim opij, & ad veneni præcautionem, & ad curationem facit, vt ex Galeno colligimus. Valet enim Theriaca, eodem teste, cum recens est ad venena: cū vero antiqua ad morbos diuturnos. Quod si recens valeat ad venena, id fit propter vim opij, quæ maior est in recenti quàm in antiqua. Et mihi placet Iohannis Schironij ratio nostræ Academiæ Cancellarij eruditissimi, qui dicebat opium additum istis magnis compositionibus, magis esse ad vires calidorum medicamentorum conseruandas. Calida enim, & quæ tenuium partium sunt, continuo exoluuntur ab aëre ambiente, que semper agit in medicamēta. Quare cum tot sint in hac compositione calida, & anodyna fortissima esse debeāt: nemini mirum esse debet, quod ad ζ. xxiiij. opium posuerint. Hanc rationem nō norunt, qui ex Tryphera

phera magna opium expungunt, etiam si ad affectus vteri præscribatur. Nam si tantopere narcotica verentur, cur mandragoræ corticem non expunxerunt? non enim minus vtero sua frigiditate aduersatur, quàm opiū. Sed hos missos faciamus, & ad reliqua veniamus. Iris illirica, & glycyrrhiza, opobalsamum, rosæ aridæ, scordium, semē napi, vel rapæ agrestis quod magis cōuenit, vel quia minus adueriantur venenis, vel minus conueniūt quàm supradicta, vel ad meliorem actionem tantum, adhibentur, dosim habent dimidiam secundæ doseos, vt secunda primæ item est dimidia, scilicet $\mathfrak{z} . \text{xij}$. Quæ sequuntur $\mathfrak{z} . \text{vj}$. recipiunt, hoc est dimidium præcedēris dosis. Quæ sequuntur hęc, eadem quantitate ponuntur: sed censeo omnia iungenda, quæ eiusdem sunt quantitatis, alioqui sunt duæ classes eiusdem ponderis in eodem medicamento, quod ridiculum, vt iam dixi. Quinti verò ordinis pondus est $\mathfrak{z} . \text{iiij}$. quia quę ponuntur in hac classe, partim ingrata, partim cara, partim efficacissima sunt: quare si præcedentium copiam essent secuta, maior eorum quantitas fuisset quàm par erat. Chalcitis enim suo odore, sapore, adstrictione periculosa est, alia autem sunt efficacia valde calfaciendo, vel adstringendo, quare minori quantitate posita fuere. Quod si præcedentē progrediēdi modum secutus fuisset, prioris dosis dimidium sumendo, minor iusto quantitas fuisset assumpta, ob id nō $\mathfrak{z} . \text{ij}$. sed $\mathfrak{z} . \text{iiij}$. posuit. Quæ sequuntur, vel quia foetida, vel suo sapore, vel consistentia ingrata ad $\mathfrak{z} . \text{ij}$. ponuntur, dimidium scilicet proximè præcedentium: sunt autē semen dauci, bitumen, opopanacum, castoreum, centaureū minus, & aristolochia: hęc efficacissima sunt, & ingrata: quare minima quantitate, & vltima sede ponuntur. Vnde apparet illius theorematis

tas,

tas, quò docebamus efficacissima, & ingrata, & cara, & scopo minus còuenientia, in parua quantitate esse imponenda. Quod autem Mellis lib. x. ponat, ostédit illud theoremata verum esse, quod de materia remediorum diximus, nempe materiã vel quæ materiæ vices gerunt, quantitate reliqua medicamenta superare debere. Quod vinum addiderint sine quãtitate, id factum fuit, quia quantitas indicari non potest: ponenda proinde ea erit quæ necessaria est ad diluendã medicamêti spissitudinem. Mel enim inspissat, conseruat, & dulcorat tantum: & quia aliquando crassius, aliquando liquidius, aliquando etiam plus vini, aliquando minus imponimus. Quare nemini mirum esse debet, si semper vini, mellis, sirupi, sacchari, olei, & cere, quantitatem non annotemus, sed quod sufficit dicamus. Hic præterea notare oportet, herbas pondere mèsurari: quia siccæ vsurpantur: item radices, fructus, flores, semina, & lacrymas etiam pondere. Chalcitis semivsta in hoc remedio ponitur, quanquam inter venenosa annumeretur, valet enim ad fungos. Multa etiam alia hic annotare possem, quæ in castigatione huius nobilis còpositionis docuimus. Sed quia hæc præter institutum sunt, silentio prætereo: poterût enim commodius in officina pharmacopolarum, quam paramus, doceri. Itaque huic libro finem imponemus, qui erit vice procemij illis, quos De formis remediorum tam internorum, quàm externorum post hunc mox, deo propitio, sumus daturi.

FINIS.

INDEX EORVM QV AE
HOC OPERE CON-
TINENTVR.

Prior numerus paginam , Secundus lineam indicat.

A

A	BLVTIONE	Aetas	9.b.10.b
	acrimoniam de-	Aetas compositorum med.	11.a
	perdi	Aetas simplicium med.	11.b
	Absinthij	Aetate consistentes	10.b
	cus	Aetatum varietas	8.a
	Aceti & vires doses	Affectuum differentia	13.a
	Aconitum	Agaricus	8.a.11.a.14.b.16.b
	Acida	Agaricus quid sit, eiusque dosis	41.b
	Acria	Alarum insperisiones	24.a
	Acria semina	Alcyonium	40.b
	Acria semina aceto mitificari.	Alia	28.b
	28.a	Alimenta crassa	9.b
	Acrimoniam vsione tolli	Allium	23.b
	Acrimoniam medicam extin-	Aloë	14.a.dosis
	gui humiditate excremento-	Aloë in hiera picra	14.a
	rum ventriculi	Aloës lignum	29.a
	Affio ab occulta vi	Aloës lotio	42.a
	Aktiones diuersas eiusdem me-	Alopecia	27.a
	dicamenti à diuersis parti-	Alteratio nimia	15.a
	bis oriri primò, & per se. 22.	Alui subductionem minuenda	21.a
	a.	Alumen	16.a.39.b
	Adipis doses	Ambra	15.b.30.b
	Adstringentia & exsiccantia.	Amara	15.b
	29.b	Amara raro in internis	23.b
	AEgyptantium cōsuetudo. 17.b	Ameos semen	26.b
	AEqualis ferè simplicium eius-	Amygdala	12.a
	dem speciei efficacia	Amylum	25.a.b
	13.b	Amylum	20.b
	Aequalitas miscendorum vi-	Anagyris	15.b
	de	Anni constitutio	9.b
	Aëris constitutio		
	10.a.9.b		
	Aerugo		
	39.a		
	Aes vsium		
	9.a		

H Anti-

I N D E X.

<i>Antidota</i>	38.b	<i>Bilis. 9. a. eam purgantia.</i>	14. b
<i>Antidotorum doses</i>	48. a	<i>euacuanda</i>	11. a
<i>Antidotū ex sanguinibus.</i>	31. b	<i>Boum stercus</i>	30. b
<i>Antidotum Philonis</i>	49. b	<i>Brassicæ cineres</i>	29. b
<i>Antiquorum quorundam mos in præscriptis faciendis.</i>	18. b	<i>Brodium iniectum adnutri- tionem</i>	149. 12
<i>Antispodia ex quibus parentur</i>	29. b	<i>Bryonia</i>	21. b
<i>Aperientia</i>	16. b	<i>Buccinarum testæ</i>	31. a
<i>Aperientia attenuantia & in- cidentia in purgantibus.</i>	20. b	C	
<i>Apii succus</i>	37. a	C <i>HALCITIS</i>	39. a
<i>Apri vrina</i>	32. a	<i>Calefacientia ad tertium & quartum gradum</i>	8. a
<i>Aqua angelorum</i>	19. a	<i>Calida</i>	36. a
<i>Aristolochiæ radix</i>	23. b	<i>Calida loca</i>	10. b
<i>Aromaticum rosatum</i>	45. a	<i>Calidissima semina</i>	26. b
<i>Arteriaca medicamenta & eo- rum dosis</i>	21. 16.	<i>Cancrorum testæ tam fluuiati- lium quam marinorum</i>	31. a
<i>Aselli</i>	12. a	<i>Cantharides</i>	7. b. 30. a
<i>Asina lac</i>	33. a	<i>Cantharidum caro</i>	16. a
<i>Asparagi radix</i>	20. b	<i>ad Caput deducientia.</i>	28. a
<i>Aspodeli radix</i>	23. b	<i>Capparis cortex</i>	29. a
<i>Assa fetida</i>	15. b	<i>Capræ stercus</i>	30. b
<i>Auellane</i>	25. a	<i>Cara</i>	15. b.
<i>Auena</i>	28. b	<i>Cardamomum</i>	27. a
<i>Auenionenses</i>	8. b	<i>Carpobalsamum</i>	eodem
<i>Australes populos mitioribus moueri</i>	8. b	<i>Carthamus</i>	14. b
<i>Axungia.</i> 33. b. per totum		<i>Cassia</i>	9. b
<i>Azarum</i>	11. b	<i>Cassia antiqua & recens.</i>	11. b
B		<i>dosis</i>	41. b
B <i>ALBI</i>	11. a	<i>Cassia siue cinamomum craf- sum</i>	17. a
<i>Balsamum</i>	12. a	<i>Castigantia medicamenta.</i>	15. b
<i>Balsami fructus.</i> 26. a. & se- men. 27. a. & Succus	19. b		16. a
<i>Basiliconis compositio</i>	13. a	<i>Castigantis medicamentis lo- cus in præscriptis</i>	159. 3
<i>Batie</i>	30. a	<i>Castorei doses</i>	30. b. 42. b
<i>Ben albi & rubri radix</i>	23. b	<i>Castoreum</i>	11. a. 15. b. 16. a
<i>Benedictæ dosis</i>	42. a	<i>Catholici dosis</i>	42. b
<i>Berberis fructus</i>	26. a	<i>Catholicum</i>	41. a
			<i>Cauda</i>

INDEX.

Cauda tremula	30.a	Columbæ sanguis	32.a
Causiica	39.a	Columbæ stercus	30.b
Centipedes	30.a	Concharum testæ	40.a
Cepæ radix	23.b	Concharum venerearum testæ.	
Ceræ vices gerentia	36.a	31.a	
Cerealium doses	28.b	Conditæ	37.b
Cerusa	35.a.39.b	Confectio alkermes.	44.b.45.b
Chalcanthum	39.b	Confectio aromatici rosati.	45.b
Characteres ponderum	18.a	Confectio de hyacinto	46.a
X ^o d ^o p ^o	19.a	Confectiones cordiales	45.b
Chorimbi hederæ	27.b	Confectionis hamek doses.	42.b
Chrysocolia	39.a	Confectionum doses	45.b
Cicadæ tostæ	30.a	Conseruæ saccharum recipientes	
Cicera	29.a	37.a	
Cicutæ semen	27.b.	Constitutio ægri	17.b
Cientia vrinas	16.b	Consuetudo	11.a
Cimices	30.a	Corallium vstum	29.b
Cinamomum.	17.b.29.a.50.b	Coriandri herba & semen.	27.b
Cinamomum crassum	17.a	Coriandrum agreste	28.a
Cineres osium a stragali leporis	30.b	Corna	25.a
Cinereum doses & differentia.	29.per totum	Cornu capræ	31.a
Eistus	24.a	Cornu cerui eod. eiusdem Cineres	29.b.
Citri succus	37.a	Cornuum doses	31.a
Ciueta	30.a	Corpora aliqua facile medicamentis moueri, aliqua dissimilimè	8.b
Clysteres.	20.b.	Cortex thuris	29.a
47.a		Corticum doses eodem	
Clysteres laxantes & detergentes.	38.a.	Corticum non odoratorum locus in prescriptis	50.b
& excitantes appetentiam	32.b	Crocus	16.a.50.b
Coaguli doses	33.a	Cubebæ	27.a
Coclearæ	19.b	Cuculi cineres	29.b
Coctionem leuam esse vice infusionis	23.a	Cuculi tostii	30.a
Coctionem longam laxãli vim absumere	23.a	Cucumer agrestis	23.b
Colocynthidis	14.b.17.a	Cuscuta	42.b
dosis eius	41.a	Cyatus	19.b
Colophonia	34.a	Cyclaminis radix	23.b
		Cyperii radix eodem	

I N D E X.

Cyphra	18.a	In Enterocoele quantitas chylis-	
		rum	48.a
D			
DACTYLI	25.a	Epithymus	42.b
Decoctio capi in instaurati-		Eruca	24.b
uis	45.b	Eruca semen	26.b
Decoctum absinthij	44.a	Eunuchi	11.a
Decoctum carthami	44.a	Euphorbium	8.a.15.b
Decoctum mercurialis eodem		confert dolori aurium	16.a
Deducentia	16.b	Euphorbij dosis	42.b
Deleteria	7.b	Excrementa vires medicamen-	
De nominatore vno vtendum		torum minuere	7.b
quantum fieri poterit	18.b	Excrementorum animalium do-	
Dentifricia	29.b	sis	30.b
Detergentes radices	21.a	Externa medicamenta	12.b
Detergentia remedia	38.b		
Diacarhami dosis	42.b	F	
Diacridium quid	42.b	FABARVM dosis	12.a
Diarrhis simp. & Salomonis do-		Facilitantia operationē	16.b
sis	44.a	Facultas expultrix sopita.	11.b
Diaphanici dosis	42.b	Farina	28.b
Diaprunis simplicis dosis eod.		Fascoli	29.a
Diaprunis solutiui dosis eod.		Fasciulus	19.a
Diarrhodon abbatis pul.	45.a	Febres compositae & spuriae.	15.
Difficultas quantitatis à mor-		a	
bo	8.b	Februm intermittētium prin-	
Diphryges	39.a	cipio vitanda adstringentia	
Distillatio	44.a	17.b	
Doronici radix	23.b	Fellium doses	30.b
Dysenteria	22.b 38.a	Fel auium, piscium, quadru-	
		pedum.	eodem.
		Flatus discutientes herbe.	24.b
E		Flatus discutientia semina.	20.
EBORIS rasura	31.a 22.a	b.26.b	
Eclegmaum doses	47.a	Flores in pilulis nunquam.	15.a
Efficacia nimium	16.a	Flores parum efficaces nisi in	
Elaterium	41.b	mole magna eodem	
Electuaria	37.a	Florum differentiæ, & commo-	
Electuarij de citro solutiui do-		da & doses	24.b.
sis	42.b	Florū locus in prescriptis.	50.a
Electuarij de psillio dosis eodem		Flores aris	39.a
Emplastrum de pelle arietina,		Flos salis	40.a
32.a			
		ELUXUM	

I N D E X,

Fluxum sanguinis fistētia.	32.a	Gentiane radix	23.b
Fluxui vēris quod conuenien-		Graminis radix	20.b
tius saccharum	38.a	Grana paradisi	27.a
Fœniculi semen	26.a.20.b	Granum	17.b
Fœniculi succus	37.b	Granum tinctorum	28.a
Fœnugracum	28.a	In Grauidis quantitas clisteris	
Fætida parçē vsarpanda.	12.b	injicienda	47.b
15.b		Gutta pro mensura	19.b

H

Fætor excrementorū vnde.	32.b	H ARMALA & Harmel	
Foliorum herbarum locus in		apud Arabes	27.b
præscriptis	50.b	Hebenum	29.a
Formam dantia compositioni.		Hedera semen	27.b
14.a		Helenij radix siue enula cam-	
Fraxini lignum, cortex	29.a	panæ	23.a
Frigida aëris & anni & loco-		Herbæ ad excitandam venerem	
rum constitutio	10.a	24.b	
Frigidorum seminum familia-		Herbarum recentium siccarum-	
ria magis	27.a	que dosis. ibid.a. per totum	
Frigida in quarto gradu	8.a	Hermodactyli	16.b
Fructus in pilulis non ponendi.		Hieræ, colocynthis descriptio.	
15.a		14.b	
Fructuum locus in præscriptis.		Hieræ simplicis dosis	42.b
50.b		Hieræ picræ descriptio	14.a
Fruentum	28.b	Hirci sanguis	31.b
Fumariæ succus	33.a	Hirundines tostæ	30.a
Fumigia capitis & ad tussim.		Hirundinum cineres	29.b
24.b		Hordeum	28.b
Fungorum remedium	30.b	Humores qui facile & difficile	
Furfur	28.b	euacuantur	9.a

G

G AIACI cortex, & lignū		Humoris collecti locus quanti-	
29.a		tatem medicamenti indicat.	
Galange maioris & minoris	11.a	Humor in articulis	eodem
radix	23.b	Humores in ventriculo & pri-	
Galbanum	15.b	mis venis	eodem
Galene	35.b	Humor in capite	eodem
Gallinae intestina vsta	30.b	Humor in thorace	eodem
Gallinae intestinorum cineres.		Humor in venis remotioribus	
25.b		eodem	
Gallarum stercus	30.b		

INDEX.

Humor in vijs ductuum.	14. b	moniam	eodem
Humoris coctio & preparatio		Lapillorum materia	40. a
eodem		Lapillorum vis in deturbando	
Humor in febribus compositis		calculo	40. b
primùm euacuandus	15. a	Lapis Armenus	40. a
Humorum euacuandorum ap- titudo	8. b	Lapis Cyaneus siue lazuli.	16. a
		40. a	
Hyoscyami albi, flauï & nigri		Lapis Iudaicus	40. b
semina	27. a	Lapis Lazuli assatus & non assatus	46. a. 40. a
		ablutione acrimoniam non deponit	46. a
I		ad Lateris dolorē clyster.	20. b
IARRI radix	23. b	Laxandi vis in quibus parti- bus medicamētū cōsistat.	21. a
Imbecillitas virium medica- menti quantitatem minuit.	11. a	Laxantes compositiones.	39. a
Indi maioris dosis	42. b	Laxantia constringendo.	41. b
Inedia	10. a	Laxantia cum acrimonia.	eod.
Infusio medicamentorū laxan- tium	21. b	Laxantia humiditate vel vis- ciditate vel dulcedine.	eodem
Ingrata consistētia	15. b	Laxantium locus in prescriptis	50. b
Ingrata semina	26. a	Laxantium medicamentorum quantitas	12. b
Inspida semina aceto acrimo- niam acquirere	28. a	Laxatiua decoctio ad diluendū sirupum	44. a
Interna medicamenta	12. a	Leguminum doses	28. b
Iris radix	23. a	Lentes eodem	29. a
Iuiubæ	25. a	Lentisci fructus	26. a
Iuuantia actionem precipuorū.	15. a	Lentiscus	33. b
		Libra	17. b
L		que Libra mensurentur.	19. b
LACTIS doses	33. a	Libra mensuralis	19. b
Lac chalybeatum	eodem	Libra ponderalis	19. b
Lac camphinum	eodem	Lignorum doses	29. a
Lac muliebre	eodem	Lignorum non odoratorum lo- cus in prescriptis	50. b
Lacti essueti	eodem	Limonum succus	15. b
Lacrymæ acres	15. b	Lini semen	26. b
Ladanum cere vices gerit.	36. a	Liquidorum mensura	19. b
Ladi folia in fumigijs	24. b		
Lapidum doses.	40. a		
In Lapillis aliquibus esse acri-			

Lithar-

INDEX.

Lithargyrum	14.a.35.b	Medicamenta ad quartum cal- facientia vel refrigerantia.
39.a		
Lixiuum	29.b	12.b
Locorum constitutio	10.a	Medicamenta familiaria. 11.a
Locus prior in præscriptis.	50.a	Medicamenta insigniter affi- cientia 12.a
Loch assumendi modus.	33.a	
Lucij piscis ossa in puluerē re- dacta	40.b	Medicamenta nobiliora 34.b
Lupi hepar siccatum in furno.		Medicamenta quare miscean- tur 13.a
30.b		
Lupi intestina vsta in furno.		Medicamenta raro per se exhi- beri eodem
eodem		Medicamenta ventriculo grata eodem
Lupini	29.a	

M

M AIORVM quorundam in denominando mos.	18.b	Medicamentum familiaritatē habens cum assumendis cor- pore 7.a
Mala cotonea	25.a	
Mala punica	eodem	Medicamentum purgās in sub- stantia 21.b
Malorum granatorum cortex.		Medicamentum in tota substan- tia quid vulgo appelletur. 22.a
29.a		
Malua	20.b	
Maluæ semen	eodem	
ad Mammarum indurationem		Medicamentorum vires à loco generationis 11.b
27.b		
Mandragora	7.b.8.a	Medici opus sagacis 9.b
Manipulus	19.a	Medicorum praua opinio. 17.b
Manna	41.a.42.a	Medullæ doses 33.b
Masticatoria	25.a.36.a	Melancholia purgatio 11.a.
Mastix	33.b.34.a	9.a
Margaritæ	31.b	Mel 14.a.9.a
Marina	40.b	Mellis doses 38.a
Materiæ locus in præscriptis.		Mel & saccharum aliquando misceri 38.b
50.a		
Materiæ vice assumenda.	14.a	Mel cum saccharo rubro euf- dem esse facultatis eodem
Materiæ vice & ad agendum assumpta	eodem	Mel potius quàm saccharum in aliquibus formis esse vsu. eodem
Materiæ remediorum quantitas		
52.b		

Meliloti

INDEX.

Meliloti flores	20. b	nem mouentur	10. b
Mens laborans aut occupata facit purgationem difficiliorem	8. b.	Mummia Arabum	34. b
maio remque medicamenti quantitatem postulat.	11. b	Myrobalanorum omnium dosis	41. b
Mensura	15. a	Myrobalanos esse diuersae substantiae	eodem
Mensurae dosium à .17. b. ad .20. a		Myrrha	16. a. 50. b
quae Mensura proprie sumpta mensurentur	19. b	Myrti semen eiusdem	27. b. Fructus 26. a
Mentha	24. b	N	
Menthastrium	15. b	NACRA	31. a
Mercurialis	20. b	Narcotica	8. a
Mespila	25. a	Nasturtij semen	26. b
Metallicorum aliquibus vim esse emplasticeam	39. a	Natura aegri	17. b
Metallicorum & mineralium doses eodem a. & b.		Natura peculiaris aegrotantium indicat medicamenti quantitatem	9. b
Mica	19. a	Neruarum siccantia & consolidantia	28. a
Milchis nocturna plurima paruam deiectionem facit	21. a	Nicander	eodem
Milium	28. b	Nitrosa & Nitrum	15. b
Mineralia	16. a	Nuces	25. a
Miscendorum inaequalitas unde	13. a	Nucis moschatae cortex	29. b
Mitulorum testae	331. a	Nucum cortex	29. b
Mixorum dosis	41. b	Nuclei mali granati	16. a
Modi exhibendi indicatio.	22. b	Numerus	18. b
Mons pessulani ut se habent ad medicamenta laxantia.	8. b	quae Numero mensurentur.	19. b
Morbi contumaces	35. b	Numeri praeceptorum Latinorum	18. a
Morbi symptomatumque proprietates peculiarem dosim medicamenti indicat	9. b	O	
Morsus à cane rabido remedium	48. a	OBSERVATIO	9. a
Mofcus	15. a. 30. b	Obstructiones tollentia.	17. b
Muccillago psyllij	17. a. 41. b	44. b. 44. a	
Muccillago iragacanthi	17. a	Obstructiones renum & vesicae aperientia	21. a
Mulieres facilius ad euacuatio-		Oera vsta	40. b
nem admittunt.		Oculorum vulnera recentia sanantia	15. a
		Odorata in internis quo modo admittuntur.	

INDEX.

admittenda	23.b	Ovis stercus	30.b
Odorata in aliquibus fugienda	16.a	Oxycratum in inflammationibus	36.b
Odore laxantium medicamentorum aliquos ad excretionē moueri	8.b	Oxymelitis differentia & doses	45.a 41.a
Odoratorum locus in præscriptis	50.b	Oxyrhodinum	36.b.44.a
Olei doses ab	34.b.36.a	P	
Olei & Cereæ ad inuicem proportio	35.b	PALMA sancta	29.a
Oleum commune	34.b	Panacratium radix	23.b
Oleum in cerato.	35.b	Panicum	28.b
Oleum in externis	35.a	Papauer album & nigrū.	27.a
Oleum in linimento.	103.19.	Pauaueris capita	26.a
	35.b	Parisienses facile medicamento laxante mouentur	8.b
Oleum in metallicis aridis & acribus	36.a	Passerculi tosti	30.a
Oleum in vnguentis.	14.a.	Passularum doses ad vsus varios	25.b
	35.b	Passule corinthiacæ	26.a
Oleum vetus	12.a	Passule in balneis eodem	
Omphacium	15.b	Pedicularis morbus	39.b
Opiate	37.a.44.b	Pentaphylli radix	16.b
Opium	7.b.8.a.12.b.16.a	Perlarum mater	31.a
	50.b	Perpinianenses	8.b
Opium cur magnis compositionibus additum	51.b	Petroselini radix	21.a
Opopanax	15.b	Pharmacopolarum doctrina & probitas	12.a
Ordinem secundū in præscriptis obtinentia	15.a	Philonij descriptio	13.b
Origanum	24.b	Phrenitici	8.b.11.b
Orientalia medicamenta.	11.b	Picationes	34.b
Oriza	28.b	Pices vnde trahuntur	34.a
Orobi	29.a	Picis doses	34.a
Os mitulorum	40.b	Pillule ad catarrhos ex opio.	
Os sepiæ	eodem	33.b	
Ossa magnorum piscium	eod.	Pillularum differentia & doses	
Ossium animalium cineres.	29.b	Pillule fortiores siue medicæ.	
Ostreorum testa	31.a.40.b	Pillule fortissime	eod.
Ovis lac	33.a	Pillule imbecille	eod.
			Pinguia

I N D E X.

Pingua	15.b	Pulueribus omnibus qualis	
Pingua non putrefcere	13.b	quantitas sacchari addenda	
Pini cortex	29.a	37 b	
Piper	8.a.27.a	Pulueribus capitalibus & sto-	
Pituita	15.a	machicis quãtitas herbarum	
Pituita tenuis & crassa.	11.a	adijcienda	24.a
9.a.		Seminum frigidorum minor:do	
Pix	14.a	sis in pulueribus	27.a
Plumbum trituratam	39.b	Pulueribus post pastum, semi-	
Polypodium quercinum	8.a	num, quantitas admittenda	
21.b		26.a	
Poma	25.a	Pulueres suauiores	32.a
Pompholyx	39.b	Puluis confectiois alkermes.	
Populi cortex	29.a	45.a	
Porcelaines gallicè	31.a	Puluis de gemmis.	eodem
Porci axungia	33.b	Puluis diacameron	eodem
Porriradix	23.b	Puluis diamargaritonis frigid.	
Potiones cordiales	45.b	eodem	
Propolis	36.a	Puluis diafantali	eodem
Pruna	8.a.25.a	Puluis dia tragacanthi	45.b
Prunorum acidorum & dul-		Puluerum in unguentis quan-	
cium dosis	41.a & b	titas	36.b
Ψāv	19.b	Puerilis atas magnam medica-	
Ψιχα	19.a	menti quantitatem respuit.	
Pfilotra	32.a	10.b	
Pugillus	19.a	Purgantes herbe	24.b
Pulegium	15.a	Purgantes radices	21.a
Pulpa aliquorum fructuum.		Purgantia in substantia data	
25.b		21.b	
Pulpa dactylorum	26.a	Purgare à tota substantia quid	
Pulpa sebæsten dosis	41.b	sit	22.a
Pulpa fructuum adstringentiũ.		Purpurarum testa	40.b
26.a		Pyra	25.a
Pulpa malorum cotoneorum.		Pyrethrum	15.b
eodem			
Pulpa passularum	eodem	Q	UANTITAS medica-
Pulpa pomorum	eodem		mentorum quibus au-
Pulpa prunorum acidorũ eod.			genda vel minuenda.
Pulpa prunorum dulcium eod.			9.b
Pulpa pyrorum	eodem		10.a & b
		Quantitas compositorum à qui-	
		bus	

INDEX.

bus desumatur	43.a	Remedia ad melancholiã.	14.b
Quantitas iusta quæ	8.a	Remedia ad pituitam	cod.
Quantitas iusta medicamento-		Remedia parata ex recremen-	
rum quomodo inuenta.	9.a	tis alui & vesicæ esse abho-	
Quantitas maior quorum ne-		minanda	32.a
cessaria	14.a	Remedia quomodo vincantur.	
Quantitas medicamentorũ par-			7.a
ticularium unde nota.	9.b	In rerum affectibus quantitas	
Quantitas minima quorum est		radicum vsurpanda	21.a
15.b		Resinarum differentia & doses	
Quantitate certa medicamenta		à fo. 33. b ad. 35. a	
agere	9.b	Resolutio ab argento viuo.	32. b
Quantitatem medicamentorum		Rhabarbarum in principio fe-	
aliquando mole aestimari.		brium intermittentium quo-	
4.8. b		modo dandum	17. b
Quantitatem simplicium esse		Rhabarbarum quomodo casti-	
faciliorem quàm composito-		gandum	17. a
rum	4. b	Rhabarbarum infusum & for-	
Quercus cortex	29. a	iter expressum	23. a
		Rhabarbarum vsutum eodem	
R		Rhabarbari doses	22. b
RADICVM differentia &		Rhabarbari in substantia dosis	
mēsurā à sol.	20. a. 24. a	eodem	
Radices in externis	23. b	in qua Rhabarbari parte adstri-	
Radices in sirupis & apoze- tis	20. b	ctio & purgandi vis sita sit.	
Radiciũ locus in prescriptis.	50. b		22. a
Ranarum sanguis	32. a	de Rhabarbaro paralogismus	
Rasura unicornis	30. b	medici cuiusdam	21. b
Ratio preparandi quid possit in prescriptis	50. b	Roboris medicamentorum per-	
Realgal	39. b	quisitio	12. a
Recentia medicamenta ex opio		Rores nocturni	33. a
12. b		Rosmarinus	24. b
Refrigerans decoctum ad pedũ abluionem	44. a	Rosarum semina	27. b
Refrigerantia ad tertium & quartum gradum	8. a	Rosarum succus	32. b
Regionum locorumque dissimi- litudinem, remedium in- æqualitatem poscere.	8. b	Rubrica fabrilis	40. b
		Ruta domestica & agrestis.	
		15. b	
		Ruta agrestis semen.	27. b. 26. b
		Ruta semen	16. b
		Rutenenses	8. b
		Sabina	

S		Senna	42. a
SABINA herba	15. b	Sensuum interceptio & occupa-	
Sacchari species & doses à		tio, matrem medicamenti pur-	
fo. 37. a. ad. 38. b		gantis quantitatem postulat.	
Saccharum aptius melle in ali-		8. b.	
quibus formis	38. b	Seruum.	32. b
Saccharum in sero delicatis dari		Seri lactis doses.	32. a
33. a		Sericum tinctum grano tincto-	
Sagapenum	15. b	rum ad confectionem alker-	
Salgemme	11. a. 16. b. 50. b		28. a
Salicis cineres	29. b	Serpentaria radix	23. b
Sambuci cortex	29. a	Seseli maffiliensis semen.	26. a
Sandaracha	39. b	Seni dosis	33. b
Sanguinis doses à fol.	31. b. ad	Siccantia ad tertium & quar-	
32. a		tium gradum	8. a
Sanguis hœdi	eodem	Siligo	28. b
Sanguis pituitosus in fistendo		Siluri piscis ossa	40. b
sanguine potius vsurpandus.		Similia equalibus partibus mis-	
32. a		ceri	13. a
Santalini	29. a	Simplicium vsus esse tutiorem	
Saphyrus	40. a	quàm compositorum	40. b
Sapore ingrata	15. b	Sinapi in sinapismis proportio	
Sappe vsus	36. b	25. a. 26. b	
Sarmentorum cineres	29. b	Sinapi extrinsecus appositum,	
Scabies	39. b	vesicatorium	7. b
Scammonij dosis.	41. a. 42. b	Sinapismi	25. a
Schenantum	17. a	Siruporum differentie & do-	
Scille radix	23. b. 51. b	ses à fol. 43. b. ad. 45. a	
Scorpiones tostii	30. a	Sirupus de papauere non teme-	
Scrupulus	18. a	rè exhibendus.	41. b
Setesten	25. a. 41. b	Sorbe	25. a
Semina frigida maiora & mi-		Spelta	8. b
nora	27. a	Spice locus iuxta rhabbarum	
Seminum vriticorum in medi-		50. b	
camentis purgantibus quan-		Spica celtica & nardi	17. a
titas	26. b. 20. a	Spodium graecorum	29. b
Seminum differentie & doses		Sturni sterces	30. b
à fol. 26. a. 28. b		Suberis cortex	29. b
Seminum locus in præscriptis.		Sublimatum	39. b
50. b		Sulphur	16. a. 39. b
		Tama	

INDEX.

T		VACCÆ lœ.	33.
TAMARINDI fructus.		Valerianæ radix	23. b
25. a. & b.		Venena consuetudine fieri ali-	
Tamarindorum dosis.	41. a	menta	11. a
& b		Ventriculum ledentia medica-	
Tamarisci cortex & lignum.		menta parua quãtitate: ma-	
29. a		iori autem inuuantia	21. a
Temporis occasio	7. a	Veratrum vtrumque	8. b
Terebinthi fructus	26. a	Vermes tosti	30. a
Terra sigillata	40. b	Vermium cineres	29. b
Terræ medicamẽtose doses. eod.		Vesertilionum sanguis	32. a
In tertianis spurijis febribus		Victus ratio medicamenti pur-	
quando & quomodo rhabar-		gantis quantitatem indicat.	
baro viendum & agarico.	15. a	10. a	
		Viperæ vslæ	30. a
Testaceorum marinorum cine-		Vires medicamentorum à specie	
res	29. b	11. b	
Testarum dosis	31. a	Viscus & viscosa	15. b
Testudinis marinæ & terrestris		Vitreolum	16. a
sanguis	31. b	Vini cortex	29. a
Thapsia	12. a. 15. b	Vnicornis rasura	30. b
Thapsiæ semen	26. b	Vniones	31. b
Theriaca recentis & antiquæ		Vrinæ doses & vires	32. a
vires	51. a & b	& b	
Iberiacæ descriptio	50. b	Vrinæ & Serilactis differentia	
Thlaspi semen	26. b	32. b	
Thymus	14. b	Vrina mulæ	eodem
Trosciforum differentia & do-		Vrina pueri impubis	eodem
ses à fol. 46. b ad 47. a		de Vrina mos rusticorum	eod.
Troscifi de scilla	162. 18.	Visione acrimoniam acquiri.	
Trosciforum alanda! dosis. 51. a		39. a	
Troglodyta vslus	30. a. à Try-	Vuarum semina	27. b
phera magna ad opium ex-		Vulpis pulmões	31. a
pungendum	51. b	X	
Tunni sanguis	32. a	XYLOBALSAMVM. 29	
Turbit.	16. b. 17. a. Dosis. 21. b	a.	
Turturis sanguis	32. a	Z	
Tusilago	24. b	Zinziber	11. a. 16. b
Tutbia	29. b. 39. b	50. b	

FINIS.

LAVR. IOVBERTVS,

Medicinæ Doctor, Medicinæ studii S.

T benignum & plenum ingenui pudoris est, fateri per quos profeceris: sic perhumanum & decens esse arbitror, quam methodum in cuiusvis artis exercitio certam & foelicem probaueris, ad eam reliquos adhortari, qui sibi propositæ finis cōsequendæ modos anxij meditantur. Id vero in Medicina, si quis alius, ego facile possum, qui multos annos sub varijs præceptoribus ei operam satis diligentem nauavi, Lutetiæ, Monspelliij, Patauij, Ferrariæ, & Bononiæ Italicæ, nominatissimis Europæ Academicis: in quibus Medicæ artis peritissimorum & exercitatissimorum ducum beneuolentiam ac consuetudinem pro animi voto abudè expertus sum. Verùm me nullius magis, quàm RONDELETTII nostri doctrina, omnibus ritè examinatis (absit inuidia dicto) retinere potuit. Nam præter ingenij acumen & dexteritatem, præter iudicij acrimoniam & experimentorum propè insmitorum memoriam, præter remediorum diuersitatem & excellentiam, quibus nobis admirandus venit: ea est RONDELETTII facilitas, & in instituenda iuuentute sinceritas ac vigilantia, vt meritò ab omnibus Medicinæ parens habeatur, à quo hæreditatis legitimam portionem longè locupletissimam referant, quos ille adoptarit. Equidem inter eos postremus esse non videor, qui tanti viri liberalitate amplissima, cōuictūque & colloquio familiarissimo, quādiu placuit, frui potuere, qui que inde vberimum fructum reportarunt, ex eius disciplina in Medicis officijs gloriæ plurimum adsequuti.

quiti. Nam, quã me olim RONDELETIVS
docuit, scriptorq; tradidit morborum dignoscen-
dorum & curandorũ regulam, religiosissimè ob-
servãs, iam ferè septennium Medicinam exerceo.
Vnde præter haud vulgarem famam faustis & sæ-
pe inopinatis successibus partam, amicorum in
multis regionibus iustum numerũ (vt interim de
lucro, quod Medicum nõ decet, nihil dicam) mihi
comparaui. Nostri ergo æmulatione accensi, ò iu-
venes, RONDELETII certissimam facilli-
mãmq; methodum amplectimini: ab ea ne latum
quidem vnguè (quod aiunt) discedite: RONDE-
LETII non libros, sed thesauros avidius expe-
rite, concessos memoriã scriniolis secretioribus
includite, vt cùm erit opus, reclusos in humani
generis salutem feliciter dispenseis. Hunc, quem
in lucè prodire finit, alij multi (vt speramus) bre-
ui comitabuntur, quorum nobis iam dudum co-
piam fecit, & per quos plurimum *ἐν ἰατρικῇ* profe-
cisse fatemur. Non equidem in uideo, nec de præ-
ceptore conqueror: vt ferunt Alexandrum regem
ægrè tulisse: quòd disciplinas *ἀποραυματικὰς* libris
foras editis inuulgasset Aristoteles, quibus ab eo
ipse eruditus foret. Quin RONDELETIVM
hortor, vt quod se, id est magnificum in re Medi-
ca imperatorè decet, omnibus Medicinã studio-
sis vel amplius quàm nobis, si fieri possit, bene fa-
ciat, & futuro quoque æuo prospiciat, neque id
tam immortalitatis studio (et si dignissimo virtutis
aculeo) quàm liberalitatis & candoris nomine,
quibus hic totus effulget. Nam sibi satis gloriã
iam quæsivit, possetque desinere, ni anim^o inques
pasceretur ijs operibus quæ humano generi pro-
futura videt, quæque suis laudem maximam ad-
ferre posse nouit. Hunc ergo numinis instar colite,
Φιδεαίρας, qui Medicinam facturi ducem quæ-
ritis: huius theoremata præceptionesque, velut
ab ora-

ab oraculo petitas sententias excipite, vtq; de vo-
bis & nobis omnibus in dies magis ac magis be-
ne mereatur, RONDELETIO nostro
firmam sanitatem & animi tranquil-
litatem iucundissimã, ad Ne-
storeos annos preca-
mini. Valete.

EXCVDEBAT CHRISTOPHO-
RVS PLANTINVS.

Franciscus Torrey

℞ succ. plantag.
porulur.
una immatur. an 2 $\overline{vj}$

album. ovor. No 10
fina sord to $\overline{ss}$

sem. papav. alb. 2 $\overline{ss}$

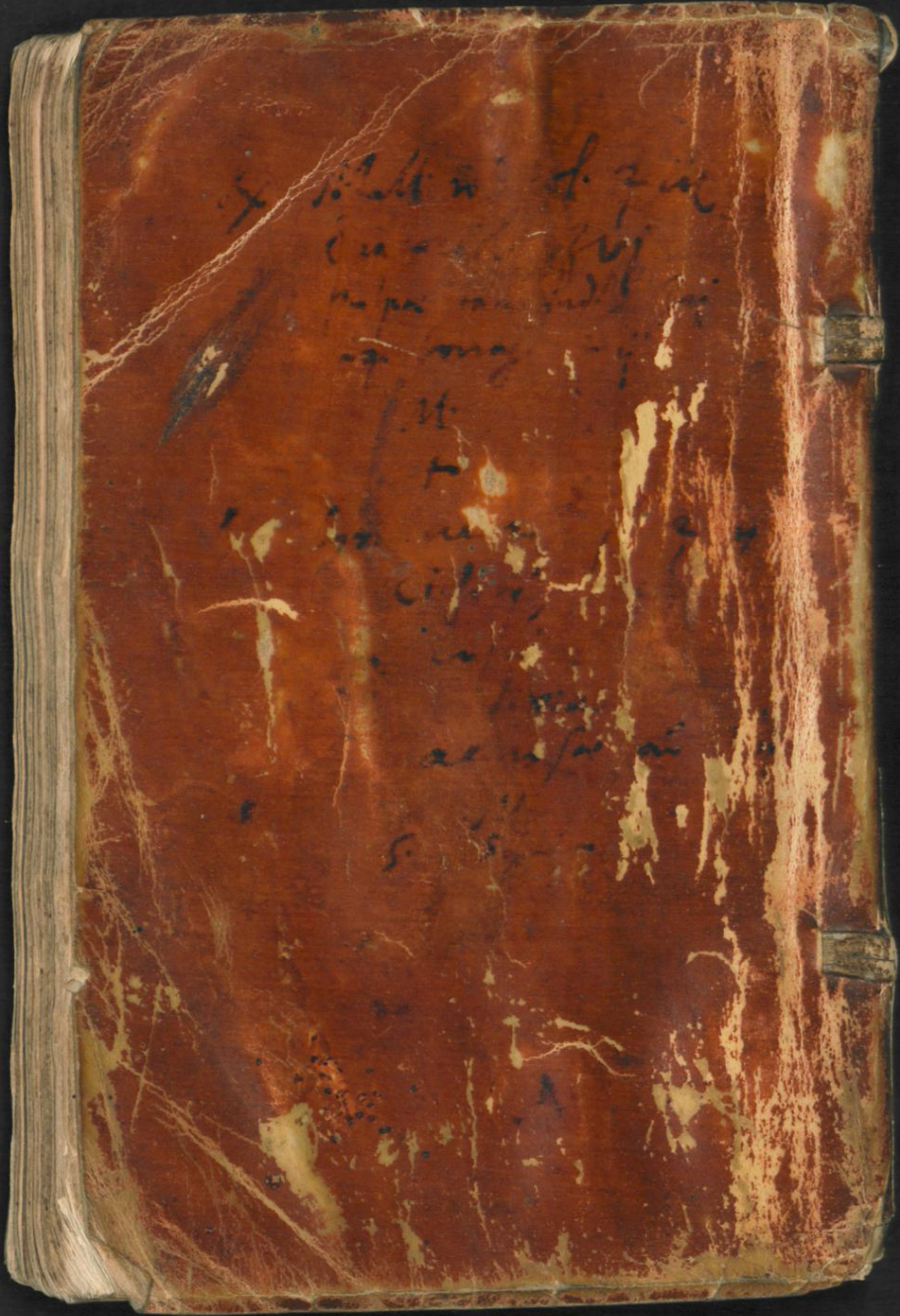
Concludant^r o^o in vase vitrea
et destillantur in balneo marie.
Liquor^{is} aqua usui, de
qua abluat faciem m^o
et vesp^o.

Luminare mag. 7. Lumen apothecariorum
in articulo thesauri remota p
articulo protosij prolii prolietatione
et in die duplii & plus de capite
vintys apud articulo beustaque
1569 in folio parvo.

ii. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
Dij. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
7. Augusti. 8. in. 9. in. 10. in. 11. in. 12. in. 13. in. 14. in. 15. in. 16. in. 17. in. 18. in. 19. in. 20. in. 21. in. 22. in. 23. in. 24. in. 25. in. 26. in. 27. in. 28. in. 29. in. 30. in.
7. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
7. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
7. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.

350. —

prof. 16.
de. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely a title or author's name, possibly including 'H. B. ...']

